Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday by
The Little Russian Nat'l Union
of America
at
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year...... $2.00 | To Europe:
half year ..... 1.00 | per year...... $2.50
single copy... .05 | half year..... 1.25

СВОБОДА

УРЯДОВИЙ ОРГАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить кождого четверга
видає
„РУСКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік......... $2.00 | До Европи:
на пів року 1.00 | на рік......... $2.50
поод. число .05 | на пів року 1.25

РІК XXII. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 9-го липня 1914. Ч. 28. VOL. XXII. Jersey City, N. J., Thursday, July 9, 1914. N. 28.

ПО ЗАМОРДОВАНЮ
АРХИКНЯЗЯ ФРАНЦА ФЕРДИНАНДА І ЙОГО ЖІНКИ ЗОФІЇ.

УБИТИЙ НАСЛІДНИК АВСТРІЙСЬКОГО ПРЕСТОЛА АРХИКНЯЗЬ ФРАНЦ ФЕРДИНАНД.

ОСИРОТІЛІ ДІТИ ПОВІДОМЛЕНО ПРО СМЕРТЬ РОДИЧІВ.

Коли до Ішлю прийшла перша вість про замордоване архикняжої пари, старенький цісар не казав сейчас повідомляти дітий про нещастє. Підчас приготовлень до повороту цісаря до Відня діти відвезено до замку в Карлскроне (в Чехії). Очевидно, що через довший час таїти перед дітьми смерть родичів не було підстави; розходилось лиш о се, щоби їх до сеї страшної вісти приготовити. Сей обовязок взяла на себе їх тета, графиня Хотек. Першого дня оповіла дітям, що лучило ся нещастє з автомобілем, в якім їхали родичі, та що обоє родичі є тяжко ранені. Діти почали плакати і молити ся за здоровлє своїх родичів. Виявити дітям цілу справу графиня не мала відваги. На другий день оповіла дітям страшну подію. В першій хвили діти не могли сего зрозуміти і остовпіли з великого перестраху. А коли графиня ще раз оповіла про ціле нещастє, діти підняли крик розпуки і жалю. Довго, довго плакали діти, проливаючи гіркі сльози за дорогими родичами, яких вже живими не мали побачити. Богато минуло часу, заки графині вдало ся трохи успокоїти нещасливі діти. В середу відїхали діти до Відня, щоби впослідне побачити тіла родичів.

ПОХОРОНИ АРХИКНЯЖОЇ ПАРИ.

В четвер о 10. год. вечером привезено до Відня тіла архикняжої пари, яка згинула попередної неділї від куль сербського заговірника. На двірци зібрали ся члена родини покійної архикнягині, урядники цісарського двора та представителі військових і сьвітських властий. Прибув також і новий наслїдник престола Кароль Франц Йосиф яко одинокий заступник цісарського дому.

По короткій відправі в цісарській почекальні, яку перемінено на каплицю, похоронний похід рушив до цісарської палати. Тисячі народа творили шпалїр на улицях, котрими ішов похід. Цїлий похід робив дуже велике вражінє з причини разячої скромности. Похід відбував ся о півночи без торжественної паради. На двох чорно прибраних возах дві чорні домовини.

Тіла архикняжої пари зложено в каплиці цісарської палати. На другий день в пятницю тисячі народа, користаючи з вільного доступу, відвідали каплицю, щоби зложити впослїдне честь покійній парі. В пятницю пополудни відбуло ся в каплиці торжественне богослуженє, в якім взяли участь старенький цісар, всї члени цісарської родини, високі достойники і представителі заграничних держав. Над вечером приїхали сироти архикняжої пари, щоби впослїдне побачити дорогих родичів. Сцена була так зворушаюча, що ніхто з приєутних не міг здержати ся від плачу. Довго, довго молили ся діти при домовинах родичів.

О год. 10 вечером тїла архикняжої пари перевезено знова на дворець, а відси до замку в Артштетен, де зложено тїла до вічного спочинку. В сїй послїдній урочистости взяли участь всї члени цісарського дому, крім цісаря, якому лїкарі заборонили се з огляду на його теперішний стан здоровля. Щоб не безпокоїти немічного цїсаря приниманєм пануючих голов, відкликали свій приїзд німецький цісар, англійський король і инші монархи заграничних держав.

З нагоди послїдних подій вислав цісар на руки австрійського й угорського президента мінїстрів відручне письмо, в якім дякує за сердечні правдиві заяви співчутя зі сторони всїх підданих народів.

ЗАВІЩАНЄ ПОК. АРХ. ФРАНЦА ФЕРДИНАНДА.

В присутности цісаря, нового наслїдника престола і всїх міністрів отворено завіщанє покійного арх. Франца Фердинанда. Опікуном сиріт назначений граф Тун-Гогенштайн. Сироти одідичують крім величезної готівки також великі посїлости земельні в Чехії, Сольногороді і родинний замок в Артштетен. Решта посїлостий, між иншими також величава палата у Фльоренції (в Італії), перейде на власність нового наслїдника престола, арх. Кароля Франца Йосифа.

Віденські часописи доносять, що покійний архикнязь і архикнягиня були обезпечені в ріжних асекурацийних товариствах на суму 90 міліонів корон.

ЗІЗНАНЯ ЗАГОВІРНИКІВ.

Перше зізнанє щодо уложеного заговору зложив в слїдстві Медельо Габринович, котрий виконав перший замах на наслїдника престола, кидаючи бомбу на автомобіль. Він зізнав, що плян уложено в Білгороді, коли довідали ся про приїзд архикнязя до Босни. **Щоби дістати потрібні матеріяли, бомби і револьвери, удали ся заговірники до майора Міляна Прібічевіча, секретаря всесербського товариства. Сей видав їм бомби і револьвери з військового арсеналу в Крагуєвачу.**

Заговірники, до яких належало 6 осіб, удали ся, кождий з окрема, до Сараєва. Після умови мали вони заняти становища в ріжних місцях, куди мав переїздити архикнязь. Крім бомби був кождий заговірник заосмотрений в револьвер і фляшочку отруї. По доверщенім замаху мав дотичний заговірник сейчас поповнити самовбийство через зажитє отруї, щоби унеможливити слїдство.

Убийник Прінціп, довідавшись, що Ґабринович зрадив істнованє заговору сказав до судїїв: „Жалую тепер мого вчинку, бо бачу, що мої приятелї мене зрадили. Ми умовили ся убити архикнязя, але вони сего не зробили. Длятого пімщу ся на них і викрию імена спільників".

Того самого дня арештовано одного із спільників, студента Ґрабеса. Дальші зізнаня убийника полїция береже у великій тайнї.

РІЗНЯ СЕРБІВ НА УЛИЦЯХ МІСТА МОСТАРУ.

Страшний злочин сербських заговірників викликав серед турецького і хорватського населеня по містах Босни і Герцеговини грізні протисербські погроми. До найбільшої кровавої різнї Сербів прийшло в місті Мостарі, столиці Герцеговини. Узброєні товпи Турків і Хорватів напали на дїльницю міста, яку замешкують головно Серби, з окликами: „Месть за Франца Фердинанда", „Погибіль і смерть Сербам", кинули ся мордувати Сербів. Серби відповіли стрілами з вікон і дахів. Прийшло до завзятої борби. **200 Сербів впало трупом, сотки Сербів ранених. Цілу сербську дільницю міста спалено.**

РІЗНЯ СЕРБІВ В ИНШИХ МІСТАХ БОСНИ І ГЕРЦЕҐОВИНИ.

Вість про убийство архикняжої пари в Сараєві рознеслась блискавкою по всїх містах Босни і Герцеґовини та викликала дуже ворожий настрій серед Хорватів і Турків, які вже давнійше вважали Сербів за своїх найбільших ворогів. **Сотки Сербів вимордувано і їх маєтки пущено з димом.**

В місті Сараєві арештовано богато Сербів. Між иншими арештовано Радуловича, начального редактора сербської радикальної часописи „Народ" і Ефановича, головного провідника сербських послів в боснійськім соймі. Їх оскаржують о підбурюванє сербського народа до повстаня.

З причини щораз то нових погромів проголошено в цілій Босні і Герцеґовині виїмковий стан.

ДЕМОНСТРАЦІЇ В ЗАГРЕБІ.

В Загребі (столиці Хорватії) скликано на день 30-го червня надзвичайне засїданє хорватського сойму. Підчас бесїди президента про послїдні події члени національної хорватської партії затакували сербських послів, називаючи їх зрадниками держави і убийниками. Серед криків і проклонів на адресу Сербії президент був приневолений закрити засїданє.

ВОЄННИЙ НАСТРІЙ НА УГОРЩИНІ.

Народна партія мадярська взиває правительство до війни зі Сербією, яку вважають жерелом безпосередної причини замордованя архикняжої пари. Дотеперішне слїдство виказало, що заговір на житє наслїдника престола був плянований у Білгороді, столиці Сербії.

Наслїдник престола і його жінка тішили ся серед угорського населеня великою симпатією, тому їх замордованє викликало великий жаль в цілім краю. На Угорщині перебував арх. Франц Фердинанд дуже часто і відносив ся до мадярської політики досить прихильно. На Угорщині, а передівсїм у Хорватії, належить надїяти ся лютого переслїдуваня Сербів.

ДЕМОНСТРАЦІЇ У ВІДНИ.

У Відни прийшло вже першого дня, по одержаню вістки про смерть архикняжої пари, до великих демонстраций проти Сербів. Німецька молодіж удала ся великою товпою під будинок сербського посольства, здерла сербську фану і серед окликів проти Сербів спалила її. Відтак ціла товпа удала ся під будинок міністерства війни, домагаючи ся війни зі Сербією, щоби пімстити злочин сербських заговірників.

ЯКА КАРА ЧЕКАЄ ЗАГОВІРНИКІВ?

Оба арештовані заговірники будуть суджені перед звичайним державним судом в Сараєві. Після істнуючих постанов закона жде їх кара вязниці до 10-ти літ. Яко причину низкого виміру кари подають се, що убийник архикняжої пари, Прінціп не скінчив еще 18-го року житя, а другий заговірник, Ґабринович, нікого смертельно не зранив.

Инші часописи доносять, що убийник Прінціп має вже 20 літ та що оба заговірники будуть засуджені на кару смерти.

ВІЙНА З СЕРБІЄЮ.

Дотеперішнє слїдство виказало, що замордованє наслїдника престола не було вчинком одного сербського загорільця, але має ся до дїла з добре уплянованим заговором, в якім брали участь десятки людий. Заговірники почислили богато ріжних приготовлень, щоби за всяку ціну положити конець житю наслїдника престола, якого вважали причиною протисербської політики в Австрії. До сеї ненависти чимало причинили ся події з послїдних часів. Переслїдуванє Сербів на Угорщині, анексия (прилученє) Босни і Герцеґовини та становище Австрії в послїдній війнї балканській викликало зі сторони Сербів завзяту ненависть і велике розяренє проти Австрії. Крім сего дїлала тут злочинна рука Росії, покровительки Сербії, щоби не допустити Австрію до здобутя впливів на балканськім півострові.

Як слїдство виказує, цілий плян заговору на житє архикнязя був уложений у Білгороді, столиці Сербії. Тут було порішено, що архикнязь не сьміє повернути з Босни живий. На се вказують відкритя, які зробила поліція в Боснї. Крім двох замахів, яких доверщено, були приготовлені ще инші в ріжних місцях. І так найдено пекольну машину під столом в кімнаті, де після торжества в ратуши мало відбути ся снїданє. Бомби найдено також в ріжних місцях зелїзничого шляху, котрим мав переїздити архикнязь. В Сараєві відкрито в однім домі цілий арсенал, у якім між иншим найдено 7 бомб, наповнених сильним вибуховим матеріялом.

Угорські часописи доносять, що відкрито замах навіть на той поїзд, яким перевезено тіла архикняжої пари з Трієсту до Відня.

В Сараєві переведено в домах многих Сербів ревізії і арештованя. Арештовано також шофера, котрий кермував автомобілем в часї, коли убито архикняжу пару.

Австрійське правительство вислало до Білгороду ноту, писану в острім тоні, в якій домагаєть ся, щоби сербське правительство постарало ся о викритє і покаранє спільників заговору.

Сербські часописи, описуючи послїдну подію, заняли дуже вороже становище проти Австрії і містять підбурюючі відозви.

ВИБУХ В РОБІТНІ АНАРХІСТІВ.
4 АНАРХІСТІВ УБИТИХ, 7 МЕШКАНЦІВ ТЯЖКО РАНЕНИХ.

В 7-поверховім домі під ч. 1626 при улиці Лексінґтон в Ню Йорку наступив в суботу вибух динаміту. Наслїдки сего вибуху були страшні. Три горішні поверхи дому знищені цілковито. Кусні муру розлетіли ся далеко довкруги. Вибух викликав велике затрівоженє не лише в домі, де вибух мав місце, але також в сусідстві. На даху сусїдного дому найдено части людського тіла. На місце вибуху прибув сейчас відділ огневої сторожі і поліції.

На горішнім поверсї найдено тїла чотирох убитих людий, між ними й тїло Артура Картона, який був виднійшим діячем і провідником робітників в Ню Йорку. Крім сего найдено 7 тяжко ранених людий, які мешкали в горішних поверхах дому.

Поліцийне слїдство виказало, що в тім домі находила ся робітня бомб і инших пекольних машин. Поліція догадуєть ся, що вибух наступив з причини неосторожного обходженя з динамітом. Робітня бомб належала до тайного товариства анархістів. Поліція викрила, що убиті анархісти брали перед кількома днями участь у зборах, на котрих ухвалено напад на звісного міліонера Джана Ракефелера. Тому здогадують ся, що в робітнї ладжено бомби, які були призначені, щоби висадити у воздух палату Ракефелера в Террітавн.

Поліція стараєть ся всїми силами викрити тих спільників, які рівнож були підчас катастрофи в робітні, але яким удало ся вийти цїло.

УСТУПЛЕНЄ КНЯЗЯ ВІДА З ПРЕСТОЛА АЛЬБАНІЇ.
НОВІ ПОБІДИ АЛЬБАНСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ.

Князеви Відови не ведеть ся. Музулманські повстанці викликали ворохобню в цілім краю. В послїднім часї перейшло на сторону повстанців богато дотеперішних прихильників князя Віда. Повстанці стали завзятими ворогами князя Віда і стараються ся видвигнути на престол сина бувшого султана турецького. Ходить чутка, що князь Від в найблизшім часї уступить зовсїм. Жінка князя Віда разом з дітьми виїхала вже до Румунії.

Посол Злучених Держав в Атенах (в Греції) Джордж Ф. Віліамс, який належав до міждержавної комісії для справ балкаських, висловив ся дуже отверто про відносини в Альбанії, осуджуючи нездарність князя Віда. Неоглядний виступ американського посла викликав велике невдоволенє серед европейської дипльоматії. Для утихомиреня секретар для справ заграничних Брайн був приневолений посла відкликати.

Повстанє в Альбанії приписують інтриґам Росії, яка вважала покликанє німецького князя Віда на престол Альбанії скріпленєм впливів тридержавного союза на Балкані.

РЕВОЛЮЦІЯ В МЕКСИКО.
ГУЕРТА ПРИГОТОВЛЯЄТЬ СЯ ДО УТЕЧІ.

По безуспішній конференції в Ніаґара Фолс становище Гуерти погіршило ся. Війска революціонерів під проводом ґен. Віллї посувають ся чимраз близше і находять ся тепер у віддаленю всего 130 миль від столиці Мексика.

Депеші з Вашінґтону доносять, що американське правительство дістало точні відомости про приготовленя Гуерти до утечі з Мексика. Гуерта має намір удати ся до Пуерто Мексико, звідки на чужім кораблі переїде до Гавани, а відтак до Парижа. На „чорну годину" мав Гуерта зложити в однім банку в Парижи 3 міліони долярів.

До ВП. ЖЕРТВОДАВЦІВ.

Покликуючи ся на дотичну ухвалу Гол. Уряду Р. Н. Союза, подаємо до відома загалу, що в нашій часописи містимо викази лише тих жертводавців, які надіслали жертви на адресу нашої часописи.

Редакція.

B142

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

НА ЗАПОМОГОВИЙ ФОНД ДЛЯ ГОЛОДУЮЧИХ В ГАЛИЧИНІ.

В послїдним тижни надіслали жертви слїдуючі Добродії:

339. Ню Йорк. Н. Й. Руське Тов. „Тисьмениця", від. 144 Р. Н. С., жертвувало зі своєї каси на фонд для голодуючих $5.00

340. Дукейн, Па. Братство Покр. Пресьв. Богородиці, від. 293 Р. Н. С., жертвувало з братської каси на фонд для голодуючих $2.50

РАЗОМ $7.50.

З перенесеня (ч. 27) $4.680.62; з днем 5 липня виносить

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН $4.688.12.

Всім жертводавцям в імени голодуючих щире спасибіг!

НА УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОД У ЛЬВОВІ.

В послїднім тижни зложили жертви слїдуючі Добродії:

Фоґелсвіл, Па. На хрестинах у п. М. Лоштана зібрали за старанєм пп. Петра Параньки і Василя Мудрика жертву на закупно квадратових метрів під „Український Город" $2.50

З перенесеня (ч. 27) $576.58; з днем 5. липня виносить

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН $579.08.

Всім Жертводавцям в імени „Сокола-Батька" дружне — гаразд!

ЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКУ БУРСУ В ГОРЛИЦЯХ.

В Ембрідж, Па., зложили на мої руки жертви на українські школи в Галичині слїдуючі Добродії-члени Р. Н. Союза:

1) З Бр. сьв. Ап. Петра і Павла: Г. Лазор $2.00; А. Стефанович, І. Костик і Г. Рудакевич по $1.00; Ф. Динис 50 ц. — Разом $5.50.

2) З Бр. сьв. О. Николая: о. М. Ґурянський $5.00; Л. Череп $1.00; Ф. Хлиста, В. Лазор, І. Хлиста, Г. Надяк, М. Вощинок, Н. Свердан, Ф. Танчак, М. Лаврінок, П. Гриневич і М. Лисейко по 50 ц.; Й. Білик і І. Касич по 25 ц.; решта членів з Бр. сьв. Николая, котрих виказ затратив ся, зложили $19.55. — Разом $36.55

За се, що я з висилкою гроший спізнив ся, за кару додаю від себе ще $4.40, щоби була кругла сума **200 Корон т. є. $40.95.**

Вп. Жертводавцї поручили були менї вислати гроші на таку школу, яку схочу; я призначую цїлу суму на укр.-руську бурсу в Горлицях. — З поважанєм о. **Михайло Ґурянський.**

З перенесеня $63.15; з днем 5 липня виносить

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН $104.10.

Подяка
З ГОРЛИЦЬ НА ЛЕМКІВЩИНЇ.

Високоповажані Родимцї і дорогі Краяни!

Ви знаєте добре, що то значить порятувати бідного, що значить подати свому братови помічну руку в нуждї. Ви знаєте, бо Ви ще не забули голоду і недостатку у Вашій вітчинї. Той недостаток вигнав Вас з рідної хати і запровадив аж гень за море шукати хлїба. І Ви там, хотяй в тяжкій працї (солодко центи не приходять), то всеж не забуваєте за своїх бідних братів у рідному краю і для них надіслали Ви в нинїшнім чорнім роцї поважні суми.

З тих Ваших в Америцї зібраних обильних жертв для голодуючих наших селян наше Товариство „Сїльський Господар" у Львові призначило і для Лемківщини на самий тільки горлицький повіт квоту 500 К. і прислало на руки підписаного до роздїлу межи найбіднїйших і помочи потребуючих Лемків-селян. І тоту суму роздїлено межи найбіднїйших у слїдуючих громадах: 1) Боднарка 50 К, 2) Висова 50 К, 3) Гладишів 50 К, 4) Маластів 50 К, 5) Мацина 50 К, 6) Ропиця Руська 50 К, 7) Пантна 50 К, 8) Роздїлє 50 К, 9) Рихвалд 50 К і 10) Смерековець 50 К. В Смерековци одержав запомогу один погорілець. Запомога ся зробила в згаданих громадах дуже гарне вражінє. Неодин бідак поблагословив щедру руку своїх краянів в Америцї тай зітхнув до Бога за здоровлє тих одиниць, що так сьвітло працюють над економічним піднесенєм нашого народа. І неодин голодний купив собі за тоті центи дві-три „мацї" зерна і прожиє якось передновок.

Отже за те велике добродїйство підписаний в імени обдарованих запомогою складає Вп. Родимцям в Америцї сердечну подяку. Найщирійша подяка належить ся тим славним нашим робітникам-патріотам, що не забувають про рідний край, не забувають за своїх бідних братів, а відзивають ся до них дзвінкими долярами. Прийміть же, Сердечні Краяни, і від бідних голодних найщирійше лемківське „Боже заплат!"

Ропиця Руська 24. червня 1914.

Тимко Перейма,
упр. 2-кл. школи і голова кружка „Сїльського Господаря".

Відозва
В СПРАВІ ПЕРШОГО УКРАЇНСЬКОГО ШКІЛЬНОГО КОНҐРЕСУ.

З приводу столїтних роковин уродженя Т. Гр. Шевченка майже всї українські інституції заходили ся коло того, щоби гідно відсьвяткувати се величне національне сьвято. І крім звичайних концертів, обходів та инших подібних вправ, — ріжні товариства почали приготовляти ся до обходу сьвята в той спосіб, щоби урядити ряд академій, конґресів, з'їздів і наукових засїдань, котрі би присьвятити памяти Т. Гр. Шевченка.

Слїдом за иншими і „Українське Педаґоґічне Товариство" задумало устроїти **Перший Український Шкільний Конґрес,** котрий має відбути ся в перших днях падолиста сего року у Львові. На сїм конґресї будуть порушувати ся всякі питаня, котрі тичать ся шкільної справи на всїй українській землї, як в Галичинї, Буковинї, Українї, так і в тих кольонїях поза українською територією, де судилось проживати Українцям, а передовсїм в Північній Америцї. Сей конґрес має дати повний образ усього, що досї зроблено у нас на поли шкільництва і вихованя дїтий і мусить ся намітити і виробити дальші шляхи, якими усї просьвітні змаганя всїх Українців мають поступати в будучности. А для того передовсїм конечно треба мати певні дані і великий матеріял з обсягу нашого шкільництва, а також і з позашкільного вихованя наших дїтий.

Щоби нам, американським Українцям не зістати по заді від инших і також взяти чинну участь на тім першім українськім шкільнім Конґресї, коли не особисто через представника, то бодай виробленими матеріялами та рефератами з поля шкільництва серед української людности в Америцї, „Просьвітна Комісія" звертає ся сею відозвою до всїх українських педаґоґів, учителїв і дякоучителїв з зазивом відгукнути ся на сю так важну справу і подати всї можливі дані про українські школи в поодиноких плейсах, їх устрій, становиско, спосіб науки, число дїтий, вік їх, підручники і всякі инші інформації, а також і конечні потреби і вимоги для кращого їх розвитку і більшої з них корисли для дїтий і тим самими і української суспільности.

Ми знаємо, що шкільна справа наших людий в Америцї стоїть дуже низько і загнана в пивницї, де дїти вчать ся мало не з щурами разом у вохкости і при силї инших шкідливих умов для дїтий. І справа ся вимагає конечно і то неминучої реформи, коли хочемо мати якийсь хосен з молодого, підростаючого поколїня. В дїтях наша надія! В них наша будучність! І на них батьки повинні звернути найпильнїйшу увагу, щоби дати їм сьвітло сонця, сьвітло знаня і не дати цьвітови українського народу винародовити ся і поневіряти ся у вохких, брудних пивницях, куди в силу обставин загнана є як на посміховище наша школа.

Крім умов зовнїшних наша школа вимагає і корінної реформи в системі викладу науки, щоби більш відповідно до американської школи і житя мож дати науку в рідній мові, а передовсїм з українознавства тим дїтям, що учащають до американських публичних шкіл.

Богато инших питань можна порушити тїсно звязаних зі школою і шкільною справою, та сю справу повинні обробити самі педаґоґи і фахові люди, щоби дати повний образ нашої сучасної школи в Америцї поруч з американськими і школами инших народів в Америцї, та витичити шляхи, котрими послїдовно можна було би сю справу повести до удосконаленя.

Тож кому ся справа дорога і люба, не пошкодуйте працї і часу для загального добра, а насамперед для своїх же дїтий, у котрих лежить завдаток нашої будучности!

Всї матеріяли, чи в готових вже оброблених рефератах, чи доривкові, окремі дані і т. и. — просимо всїх надсилати на руки предсїдателя „Просьвітної Комісії" на слїдуючу адресу: Dr. W. J. Sieminowicz, 4105 N. Avers Ave., Chicago, Ill.

Просьвітна Комісія.

Просьба
ДО ТИХ, ЩО МАЮТЬ НАМІР ПИСАТИ КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

У нас під рукою є кілька таких проєктів, яких ми ніяким чином помістити не можемо. Не тому не можемо їх помістити, неначеб то вони не мали ніякої вартости, але тому, що **вони не є проєктами.** Треба конче відріжнити критику від проєкту. Проєкт ми помістимо радо, але критики містити не будемо, бо се належить до кого иншого... Не будемо містити і таких „проєктів", котрі хвалять особисто теперішних головних урядників нашої орґанїзації. Хвальба сорочки не дасть, а вороги Р. Н. Союза готові сказати, що головні урядники позамовляли собі славословні проєкти... Хто хоче хвалити або гудити якогонебудь урядника поіменно, нехай зробить се на конвенції, а як не буде на конвенції самий, то най поручить сю справу свому делєґатови.

Публична критика поодиноких осіб у конвенційних проєктах не може довести до наміреної цїли хочби вже і з тої причини, що критикована особа не має змоги „подякувати" за похвалу чи догану, бо конвенційні проєкти, то не особиста полєміка урядників з делєґатами або членами орґанїзації! Воно може вийти і таке, що хтось не заслугує зовсім на похвалу, а його хвалять; або хтось не заслугує на догану, а його ганять. Коли дотичний урядник здасть перед конвенцією свій дворічний звіт і коли делєґати переведуть над тим звітом подрібну дискусію, доперва тодї покаже ся, кого треба хвалити, а кого гудити...

Просимо наших шановних проєктодавців зрозуміти як слїд наші інтенції. Нам не розходить ся о похвали для головного уряду Р. Н. Союза, а розходить ся о такі річи, котрі принесуть користь нашій орґанїзації — отже загалови, а не одиницям. Пишіть тільки те, що треба запровадити нового в орґаніації, а що з неї, яко непотрібне або недогідне чи непрактичне, усунути. Отворіть собі статут Р. Н. Союза, розгляньте добре бодай найважнїйші параґрафи і скажіть виразно й ясно, чого хочете, а чого не хочете. Як уважаєте за потрібне, то до кождої точки свого проєкту дайте кілька найконечнїйших слів поясненя; скажіть, чому, задля якої причини ви свій проєкт уважаєте корисним або шкідливим для орґанїзації. Для приміру возьмім 1-шу точку надрукованого низше проєкту (5), надісланого нам п. Ганчариком. Він каже так: **„Назву Союза змінити на Український Народний Союз, бо вже найвисша пора, щоби ми сьміло могли сказати перед сьвітом, що ми Українцї, а не якісь-там Малороси".** П. Ганчарик пропонує змінити назву нашої орґанїзації, і свій проєкт арґументує дуже коротко, але влучно: пора йти з духом часу і не називати себе накиненою нам нашими ворогами назвою. Ми самі повинні рішати свою назву, але не Москалї, Поляки і Мадяри!

Короткі конвенційні проєкти, але виразні й ясні, принесуть загалови користь, а делєґатам послужать за фундамент чи хочби за вихідну точку при ухвалюваню ріжнородних внесень на конвенції. Конвенційні проєкти мають єще і тую немаловажну вартість, що посторонному читачеви дають дової ясний образ загального осьвідомленя членів орґанїзації — бодай тих членів, що пишуть ті проєкти і цікавлять ся важними національними справами.

Зосібна ще будемо просити пп. проєктодавців, щоб на підставі власного досьвіду і на підставі того, що чують поміж своїми товаришами, написали у своїх проєктах по можности докладно, **як повинна бути редаґована „Свобода",** що у тій нашій часописи треба завести нового, а що зовсім усунути; що людям у „Свободї" подобає ся, а чого вони не люблять. Кождий з нас знає, що орган якоїсь орґанїзації, який має на цїли ширити освіту між її членами, не є річ маловажна, отже й виплатить ся над сим трошки довше подумати...

За проєкти дотично всяких змін у „Свободї" будемо нашим читачам дуже вдячні. Просимо тільки не відкладати сих проєктів на послїдний тиждень перед конвенцією, бо тодї не буде вже часу над ними докладно подумати, а через те вони можуть стати ся зовсім безпредметові.

Конвенційні проєкти.

3.

Під теперішну пору, коли вороги Р. Н. Союза так завзято старають ся його підкопати, булоб важною річию для сеї нашої орґанїзації підняти її ще висше, улїпшити, надати такі прикмети, яких другі орґанїзації не мають.

Такою новою і сильною підоймою для Р. Н. Союза булоб ухвалити нову користь для його членів, переважно молодих і новоприступаючих; ухвалити, щоб від тепер члени Р. Н. Союза могли одержувати по 25-лїтнім членстві хоч половину з асекурованої суми. Се було би великою заохотою для всїх новоприступаючих, особливо молодих членів, держати ся витривало і крїпко Р. Н. Союза, бо такий член мав би надію ще за житя дістати певну суму гроша, приміром 500 долярів, а ті гроші стали би старшому чоловікови у великій пригодї.

Прошу пп. Делєґатів сей мій проєкт розважити і по можности зробити з него відповідний ужиток.

М. Цаповський, член 311. відділу.

4.

1. Делєґатам і всїм членам треба здорово придивитись, чи та полїтична критика зпід пера редактора „Свободи" на епископа Ортинського велась в оборонї народа і його інституції, чи лише для заспокоєня власної амбіції?

Хай кождий судить після свого розумованя, однак у нас повинен бути один невідмінний клич: Хто для народа, той з народом! Мусимо притім мати на увазї, чи редактор орґану нашого Союза, котрого вибрав нарід і котрий мав служити народови, мав рацію, коли віднирав ворога, не оглядаючись, хто сей ворог? А також мусимо мати на увазї і те, що розбивати, нищити те, на що нарід дві десятки лїт працював, се злочин.

2. Мушу також висказати бажанє, щоби „Свобода" займала ся більше й основнїйше відносинами в житю робітників в Америцї. Коли зважимо, що у Злучених Державах живе поверх пів міліона нашого народа, темного, опущеного — то мусимо сказати, що так поважна орґанїзація як наш Р. Н. Союз може принести їм велику користь, колиб її орґан більше занимав ся справами того робітництва тут в Америцї, став описувати житє тутешних робітників як найвсестороннїйше, вказував правдиву дорогу до красшого житя, то певно, що з того скористалоб богато наше робітництво, а наша орґанїзація зросла би у велику силу та повагу.

3. Щодо критики, яка ведеть ся в наших часописях (не така, як в сю пору в „Народній Волї"), то вона часом приносить шкоду нашому робітництву, але по більшій части приносить користь, бо заохочує його до читаня, думаня і т. д.

4. Треба уважати злишним, коли деякі члени або делєґати домагають ся, щоб „Свобода" виходила у більшім обємі. Тим не задоволить ся членів, що не будуть потребувати читати других часописий. Після моєї гадки хотяй би „Свобода" виходила і на двайцяти сторонах яко тижневник, то ще не є в силї задоволити пильного до читаня, а лїнивого просьвітити. Вже о много практичнїйше і кориснїйше було би для членів Союза, коли би конвенція постановила, щоби „Свобода" виходила два рази в тижни, аби читач одержував її в середу і в суботу. Тодї ґазета моглаб виходити на 8-ох сторонах (розуміє ся зменьшити число оголошень, котрі з одної сторони приносять часописи користь, а з другої часто вправаджують несьвідомих членів у блуд та грошеву страту і спричиняють ріжного рода непорозуміня).

5. Пекучою справою, яку треба піднести на теперішній конвенції, повинно бути і те, щоб роздумати ширше над вихованєм нашої молодїжи. В нашій дїтворі наша сила, слава і будучність. Правда, дехто скаже, що ми маємо „Просьвітну Комісію" і та має заопікуватись нашою дїтворою. Се правда, але коли приглянемось близше теперішним обставинам, то переконаємо ся, що „Просьвітна Комісія" не всилї так скоро привести нашу молодїж зі своїми плянами до висшого образованя, поза парохіяльну школу. Кинене зерно заохоти до просьвіти відноручниками „Просьвітної Комісії" могло ледви принятись там, де поміж нашим народом знаходять ся одиниці, що вміють і люблять читати.

А наша молодїж?! Виростає, американізуєть ся, а коли доживе тих 16 лїт віку, закладає на нього отець фабричне або майнерське ярмо (се вже залежить від того, яке він сам носить), а на запит почуємо часто відповідь, що дитина покінчила парохіяльну школу, а більше нема де посилати. Тому делєґати так поважної орґанїзації як наш Р. Н. Союз повинні добре застановитись над тим, щоб приступити як найскорше до отвореня висшої школи для американських Українців і вірю, що нарід не пожалує гроша на сю цїль, а до розпочатого дїла причинять ся і другі наші орґанїзації (розуміє ся, як на чолї тих орґанїзацій будуть стояти люди розумнїйші чим п. Артимович, не такі хитрі як о. Ардан та не такі господарі як др. Кульчицький).

6. Тому і теперішна конвенція повинна вибрати на дотичні уряди людий щирих, працьовитих на народній ниві, щоб дане їм дїло повели як слїд! Тож кличу: До дїла, Товариші!!

Стефан Понейко, член 148. відділу.

5.

Хвальна Редакціє! Прошу помістити отсих кілька моїх проєктів, а може вони дещо послужать для добра нашого Р. Н. Союза та на головній конвенції чесні делєґати виберуть із них, що буде пожиточне:

1. Назву Союза змінити на Український Народний Союз, бо вже найвисша пора, щоби ми сьміло могли сказати перед сьвітом, що ми Українцї, а не якісь-там Малороси.

2. Р. Н. Союз має бути орґанїзацією чисто народною, бо на щож носить таку назву? Чи добре булоб, аби він народний називав ся, а служив якійсь кліці або одиницям, котрі вихісновували би народне добро на свою користь?

3. Щоби, не дай Боже, не запали на тій конвенції такі ухвали, які мали місце в Клївленд, Огайо.

4. Уряд духовного отця знести, бо на щож будуть чесні делєґати вибирати духовників, коли спископ одним махом пера скасує на глум ваші ухвали і забере отця духовного, як було з о. Хомяком?

5. Місячне повинно платити ся після лїт, а не як дотепер практиковано, і щоби член, котрий платить до Союза через 35 лїт міг отримати своє посмертне за житя.

6. „Свободу" повинно ся побільшити до 20 сторін, а бодай до 16, і щоби вона не була переповнена оголошенями, бо члени не богато мають користи з оголошень. Лїпше, щоби було більше всїляких відомостий, научних статий та богато ріжнородних новинок як з українських земель так і з цїлого сьвіта, бож „Свобода" має ширити просьвіту і служити цїлому загалови, а не особистим цїлям одиниць. Добре булоб, аби „Свобода" виходила два рази в тижни. Напрям часописи має бути національно-демократичний. Хто не хоче, щоби в „Свободї" поміщувано якісь скарги, або критики, то добре зробить, коли буде вистерігати ся на ті скарги чи критики заслужити; бо деж бідному чоловікови поскаржити ся, як не у тій часописи, за котру він платить і котра має на цїли оборону покривджених?

7. Конвенції повинні відбувати ся що 3 або 4 роки.

8. Урядники, котрі мають місячну платню, не повинні побирати дієт за всїлякі засїданя.

Желаю чесним делєґатам і делєґаткам витривалости і сили коло щирої працї над добром нашого народа. Дай Боже, щоб наш Р. Н. Союз став найславнїйшою орґанїзацією в Америцї, щоб число його членів зросло в короткім часї до сто тисяч і щоб не вийшли побідниками ті, котрі хотять підчинити його під власть церковну, а як ні — то бодай розбити його на двоє.

Павло Ганчарик, член 296 відділу.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Сим подає ся до загального відома, що відділ Р. Н. Союза ч. 362, в Скрентон, Па. зістав з днем 30-го червня 1914 р., згідно з § 148 статута Р. Н. Союза суспендований з членства за неплачене розмету за місяць червень 1914 р. Коли місцевий уряд 362 відділу Р. Н. Союза не застосує ся до §§ 151 і 152, то по упливі приписаного часу буде виключений з членства Р. Н. Союза в Америцї на підставі § 153, а члени згаданого відділу утратять всяке право до членських користий, приписаних статутом Р. Н. Союза. Поодинокі члени суспендованого 362 відділу, хотячи відзискати право, зволять зголосити ся до Головного Уряду Р. Н. Союза в Америцї в протягу місяця липня 1914 р., на адресу гол. рекорд. секретаря.

Дано в Макаду, Па., дня 6-го липня 1914 р.

Д. Капітула, гол. предс.
М. Угорчак, гол. рек. секр.

ПОЗІР! ПОЗІР!

ПІКНІК З БАЛЕМ!

Заходом Сестр. Пр. Діви Марії, від. 389 Р. Н. С. В БОФАЛО, Н. Й.

відбудесь

В СУБОТУ, ДНЯ 25. ЛИПНЯ (ДЖУЛАЯ) 1914
ПЕРШИЙ ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК З БАЛЕМ
В WEIBERTS GROVE PARK
1175 Walden Ave. в Buffalo, N. Y.
ПОЧАТОК ТОЧНО О 3. ГОД. ПОПОЛУДНИ.
ВСТУП ВІД ОСОБИ 25 ЦЕНТІВ.

Поважані Родимцї! Русини і Русинки! Панове куратори і всї чесні члени Братства сьв. О. Николая і всї братства з Бофало і околиці. На день 25. липня, в суботу, повинен кождий добре намятати, бо того дня відбуде ся **Перший Великий Пікнік з Балем в Бофало.**

На сїм власне пікніку, через то, що буде перший, повинні явитись всї Русини і Русинки з Бофало і околиці. Поважані куратори і всї чесні члени Братства сьв. О. Николая і всї другі Братства, прибудьте як найчисленнїйше, де красно в садочку забавите ся, потанцюєте по козацьки в великій гали і учуєте свої любі народні пісні, котрі буде співати сьпівацьке товариство ім. М. Лисенка, а крім того буде там богато розривок і забава в круглї (бовлінґ).

Запрашає ся всї Братства прибути з відзнаками, бо на місци забави будемо фотоґрафувативсь, а ся фотоґрафія буде опісля поміщена в календарі Р. Н. Союза.

Братство, яке буде мати найбільше число членів, отримає в дарунку американську фану.

УВАГА: Кождий їдучий на пікнік повинен брати за 5 цт. тікет і жадати від кондуктора трансфер на Sycamore і їхати тою карою до кінця City Line, а там є Weiberts Grove Park.

Наш комітет буде очікувати при кождій карі.

ТОЖ ДО ПОБАЧЕНЯ НА ПІКНІКУ!

28-29 **КОМІТЕТ.**

ЗНАНЄ ЗРОСТАЄ.

Кождий мусить се признати, що знане з кождим роком зростає серед людий. Се є одною з важнїйших причин, що люди дбають більше про тїло і здоровлє. Люди учать ся, що для їх здоровля є найкориснїйше, і знають що належить робити на случай наглої хороби. Хочемо звернути увагу кождого на Трінера Американський Елїксір Гіркого Вина, бо він в таких случаях змушує поодинокі орґани тїла до правильної працї. Він додає їм також сили до виконаня своєї працї, усуває кольки і болї, привертає здоровий апетит і дає скріпляючий сон. По всїх друґсторах.

Jos. Triner,
1333—39 S. Ashland Ave.,
(Adv.) Chicago, Ill.

Коли маєте біль в мязах і вязах, спробуйте Лінімент Трінера. Дуже часто біль уступає сейчас по ужитю Лініменту. Коли він буде для вас за сильнїйший, долїйте до него чистої оливи (Olive Oil).

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

КАЛЄНДАР.

ЛИПЕНЬ.

н.ст.	Дні	РУСЬКІ СЬВЯТА	с.ст.
9	Ч	Давида Солунського	26
10	П	Самсона страннопріємця	27
11	С	Кира і Йона чудотвор.	28
12	Н	5. по Сош. Сьв. Ап. Пет. і Пав.	29
13	П	Собор 12 Апостолів	30
14	В	Липень. Косми і Дамяна	1
15	С	Положене Ризи Пр. Діви Марії	2

НОВИНКИ.

З Америки.

ВИПРАВА ТАДЕУША ЦЕНСЬКОГО ДО АМЕРИКИ.

Недавно тому прибув до Злучених Держав звісний ворог українського народа Тадеуш Ценський. Галицькі Москалі вислали тут свого „Онухра", а Поляки свого. Як цілию подорожі Онухра Гецева є ширити кирилю між нашими галицькими Українцями, так і цілию Ценського є розбивати єдність серед тутешних Поляків, які, позбувшись опіки своїх шляхти і біскупів, трохи инакше дивлять ся на сьвіт божий, і позискати їх для російської ідеї. На руку Ценському пійшли польскі клерикали.

З нагоди приїзду Ценського скликали польські клерикальні організації віче в Шікаго на день 5. с. м. Зовсім природно, що на віче звили ся і всі польські біскупи (Вебер з Канади, Козловський з Мілвокі і Роде з Шікаго) враз з підчиненим собі духовеньством.

Щоби остеречи польську суспільність перед агітацією за вічами Ценського, помістили польські поступові часописи осторогу, в якій подано точну характеристику діяльности сего панка. Тут наведемо з неї лише виїмки: „Тадеуш Ценський, довголітний презес „Комітету для розбоїв виборчих" з „Ради Народовеї" є звісний в Галичині яко перший представник всіх безправств і надужить, найбільший ворог народних мас — селян і робітників — і явний приятель Росії. Яко презес „Ради Народовеї" є він відповідальний за всі надужитя, перекупства і за цілу деморалізацію, звісну під назвою „галицькі вибори". Безглядний ворог виборчої реформи, проти котрої боров ся всіми способами, бажаючи її ударемнити. Славна кампанія галицьких біскупів проти виборчої реформи була в значній мірі ділом Ценського. Він зорганізував звісний зїзд в Ценяках (маєток Ценського), на котрім народові демократи, подоляки і клерикали ухвалили проти виборчої реформи. Підчас воєнної небезпеки в р. 1913 був Ценський головним проводиром і організатором „російської орієнтації."

В такім сьвітлі представляють польські часописи діяльність особи Ценського. По фаху Онухро Гецев і Тадеуш Ценський є зі собою дуже споріднені. Оба працюють в користь російського царату і оба (відай разом і в порозумінню) приїхали до Злучених Держав продовжати свою підлу роботу. Гецеви на самім вступі не повело ся, а відай так само повитають свого зрадника і поступові Поляки.

ЖІНКА КАНДИДУЄ НА УРЯД ЗАСТУПНИКА ГОВЕРНОРА.

З Каліфорнії доносять, що републиканська партія в Сан Франціско видвигнула кандидатуру жінки, Гелену К. Віліямс на уряд заступника говернора. Се перша жінка яко кандидатка на високий уряд. Гелен К. Віліямс є по фаху журналістка, при тім є незвичайно розумна і енергічна. Вона тішить ся симпатіями широкого загалу і тому републиканці мають надію, що виграють кампанію проти теперішного говернора Г. Джансона. Місс Віліямс є родом з Ірландії, але від дитинства перебуває в Америці.

БУВШИЙ ПРЕЗИДЕНТ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ ТЕОДОР РУЗВЕЛТ РОЗПОЧАВ ПОЛІТИЧНУ КАМПАНІЮ.

По науковій виправі до полудневої Америки і після подорожі до Европи повернув Рузвелт до краю, щоби обійняти знова політичний провід у прогресивній партії. Рузвелт мав у своїй програмі обїхати всі більші міста Злучених Держав і устроїти в них політичні віча. Однак за порадою своїх лікарів, обмежив Рузвелт число віч. Перше велике політичне віче відбуло ся в Пітсбургу дня 30-го червня. Тисячі членів прогресивного сторонництва зявило ся на віче, щоби вислухати промови свого провідника. В довгій бесіді виступив Рузвелт остро проти Вілсона, осуджуючи його заграничну і внутрішню політику. Ухвалене закона про знижене митової тарифи на заграничних виробів спричинило упадок многих фірм, великий застій в промислі і торговлі, а вслід за тим і велике безробітє. Нова митова реформа не принесла користий для бідніщого населеня, бо средства поживи не подешевіли, а противно, принесла шкоду, бо заробки зменшили ся. Доперва тепер вела ся боротьба з одні робітників і фармерів, коли вони ставали перед довершеним фактом, коли їм грозить велика матеріяльна руїна. „Які користи принесла політика Вілсона? Заграничні промисловці з конкуренцією, користаючи з обниженя мита, і задав тяжкий удар Злученим Державам. Нині опинив ся і фармер і робітник і дрібний промисловець в безвихіднім положеню і з розпукою глядить в невеселу будучність". Тими словами закінчив Рузвелт свою бесіду. Зібрані з великим одушевленем приняли слова Рузвелта. Здогадують ся, що Теодор Рузвелт при найблизших виборах на президента Злучених Держав виступить яко кандидат.

З ТИЖНЯ.

Наслідник престола Австро-Угорщини архикнязь Франц Фердинанд і його подруга зістали застрілені Босняком, який був виданений зі своєї вітчини. Новим наслідником австро-угорського трону є архикнязь Кароль Франц Йосиф. — Історичне місто Сейлем, Масс., навістила велика пожежа, що спричинила шість жертв у людях і 15 мілїонів долярів матеріяльної шкоди. — У місті Покінсі, Н. Й., відбули ся міжколеґіяльні перегони чайками, у котрих по великих зусилях вийшли побідниками студенти університету Колюмбія, що відбули перегони 8-весловою лодкою. Університет Пенсильванія був другим з ряду, а університет Корнель третим. — Пані Єлена М. Анґл має бути головним сьвідком в окруженій тайною смерти Вальда Р. Баллоу, визначного політика в Стамфорд, Конн. Слідство в тій справі веде голова поліції Бреннан. — Ходять чутки, що вожд мексиканських повстанців Вілля велів стратити ґенерала Анґлеса, але Вілля заперечує сю поголоску.

100 МІЛЇОНІВ ДОЛЯРІВ НА ОСНОВАНЄ БІБЛЇОТЕК.

На конвенції тов. „Нешенел Едюкейшен Ассосіейшен" в Ст. Пол, Мінн., повідомив урядник міністерства просьвіти учасників, що Андрій Карнегі, звісний мілїонер і основатель ріжних добродійних інституцій, заявив бажанє жертвувати на основанє публичних бібліотек у Злучених Державах 100 мілїонів долярів.

УТЕЧА ЕМІҐРАНТІВ З ОСТРОВА ЕЛІС АЙЛЕНД.

Поліція в Джерзи Сіти і Байоні пошукує за двома еміґрантами, які втікли з острова Еліс Айленд. Мадяр Михайло Газеґ і Поляк Тома Бервальь були умішені в іміґраційнім шпитали з причини хороби очий і сего тижня мали повернути назад до старого краю. Таке рішенє іміґраційних властий не подобало ся обом еміґрантам і вони уложили собі плян утечі. Користаючи з темної ночи видістали ся вони зі шпиталю. При березї найшли ратунковий човен, однак без весла. Замісць весла ужили старої мітли. На другий день найдено при березї коло Джерзи Сіти човен і стару мітлу. Утеча покищо удала ся і хитрі еміґранти находять ся на „обіцяній землї" та сьміють ся з еміґраційних комісарів.

ЗРІСТ НАСЕЛЕНЯ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

На підставі оголошеня статистичної комісії з червня сего року населенє Злучених Держав виносить 100 мілїонів мешканців. Від послїдної переписи людности з р. 1910 зросло населенє в Злучених Державах о 7 мілїонів, не вчисляючи мешканців американських кольоній.

Після обчислень учених статистиків буде в р. 1950 населенє Злучених Держав виносити 260 мілїонів людий.

Незвичайний зріст населеня виказують міста. Нині є в Злучених Державах 60 міст з населенем поверх 100.000 людий, між тими 9 міст з населенем поверх ½ мілїона людий: Ню Йорк 5,333.000; Шікаґо 2.393.000; Філядельфія 1.657.000; Сент Луіс 734.000; Бостон 733.000; Клївленд 639.000; Балтімор 579.000; Пітсбурґ 569.000; Дітройт 538.000.

ТЕЛЄФОН МІЖ АМЕРИКОЮ Й ЕВРОПОЮ.

Досі послуговано ся до комунікації між Америкою й Европою телеґрафом, котрий іде підводними каблями. Тепер д-р Джюзеппе Муссо, американський Італієць, працює над використанем каблевих проводів для телефонїчних розмов. Одна електротехнічна фірма хоче взяти проєкт д-ра Муссо до виконаня. Прилад д-ра Мусса не вимагає нових каблів; дотеперішні надають ся зовсім добре і можуть рівночасно служити для телеґрафу і телефону, не перешкаджаючи собі взаїмно.

КЛОПОТИ ПРЕЗИДЕНТА ВІЛСОНА З ЖІНКАМИ.

Минувшого тижня відбули ся у Вашінґтонї збори заступниць жіноцтва цїлих Злучених Держав. 500 делеґаток уладило демонстраційний похід автомобілями по місті. Відтак цілий похід удав ся під палату президента, який обіцяв приняти на авдієнції депутацію жінок. Президент Вілсон у відповідь на поставлені жаданя депутації заявив, що о право голосованя повинні жінки старати ся в поодиноких стейтах. Делеґатки, невдоволені з відповіди президента, почали ставити йому питаня щодо його особистих поглядів на ту справу. Вілсонови вже за богато було бабської політики і відправив депутацію домів.

З українських земель.

СПРАВА НАРОДНОГО ДОМУ У ЛЬВОВІ.

Вже більше як 40 літ господарять львівські кацапи безправно Народним Домом у Львові, який є українським народним добром, бо збудований зі складок народа. Обовязком австрійського уряду було вглянути в справу і не допустити до того, аби російські аґенти господарили самовільно і безконтрольно майном українського народа. Але австрійський уряд в Галичині — виконують Поляки, а вони раді з того, що український нарід не має зі свого добра користи, а противно — ще має шкоду, бо він в руках його ворогів. Тому то позволяли кацапам господарити в Народнім Домі, як їм подобало ся. Кацапня всі приходи обертала на кацапські цїли, скуповувала доми й інтабулювала на своє окреме „общество" під назвою „Народний Дом", поставила кацапську бурсу коштом більше ніж пів мілїона корон і т. д. Все те уходило кацапам безкарно, бо польські намісники не допускали до того, аби львівські Українці відібрали їм Народний Дім. Аж як прийшло загальне голосованє до парляменту й Українці здобули більшу силу, бо мали до 30 послів, то вимогли на правительстві, що воно, не слухаючи Поляків, дорогою процесу відібрало Народний Дім кацапам. Тепер ходить тільки о те, кому передати. Не є се така трудна справа, але намісник Коритовський умисно протягає передачу, щоби кацапи довше господарили. Се додає кацапам духа і вони сподіють ся, що намісник або таки лишить їм Народний Дім або утворить таку кураторію, де вони мали би більшість. Длятого недавно вибрали кацапи споміж себе більше угодових, котрі їздили до Відня до міністрів і казали так: Лишіть нам Народний Дім, ми не русофіли, ми — „старорусини"; до православя не тягнемо, — ми вірні греко-католики; з Росією не тримаємо, — ми вірні піддані австрійського цїсаря!" Міністри приняли ту заяву до відома, але нічого кацапам не обіцювали. Одначе кацапи вже і з того раді і кажуть, що Народний Дім лишить уряд в руках „старорусинів", котрі — як справа притихне — віддадуть його в руки російських аґентів. Чи так станеть ся, ми дуже сумніваємо ся. Нема вже сумніву, що правительство віддасть Народний Дім Українцям, але зволіканем польський намісник справі шкодить, бо кацапи за той час як можуть то нищать добро нашого народа. По відібраню Народного Дому Українці дістануть старий основний Народний Дім і церкву, а кацапам таки лишать ся докуплені доми, бурси і все, що всціли покрасти або хитро перенести на власність свого общества „Народний Дом".

НЕДОЛЯ ГУЦУЛІВ В ГАЛИЧИНЇ І НА БУКОВИНЇ.

Область гірську, а найбільше над рікою Черемошем, навістила страшна слабість пятнистого тифу. Вона тягнеть ся вже поверх 3 роки. Появила ся вона в Дихтинци, а опісля перенеслась через верхи над білий Черемош і тут лютує без перестанку. Сотки жертв забрав сей страшний гість і не знати, коли йому буде конець. З початком сего року, завдяки заходам лікарів та пошесть трохи притихла і всі стали трохи лекше віддихати, але тепер знова вона почала ширитись в попередних розмірах. Громади положені над білим Черемошем а то: Яблониці, Конятин, Довгополе і Стебні засуджені на загибіль. Всякі дотеперішні розпорядженя властий не осягли своєї мети. З буковинського боку перенесла ся страшна пошесть на галицький бік і розгостившись там, творить страшні спустошеня. Оба пограничні староства, т. є. вижницьке і косівське видали строгі розпорядженя щодо переходу з одної громади до другої, громади понаставляли варти і думають хоч в сей спосіб запобігти ширеню сего чорного гостя. Але чи се поможе? Брак лікарів і їх надзору дасть ся як найпекучійше відчути. Анї з буковинського боку анї з боку галицького нема в поблизкости лікаря. Десять пограничних громад з великими присілками, мов в глибокім Сибірі, здані на ласку й неласку лютої судьби.

ПОЛЬСЬКА СВАВОЛЯ НА РУСЬКІЙ ЗЕМЛИ.

В Пустомитах коло Львова (в Галичині) були дня 15. червня с. р. доповняючі вибори до громадської ради, а побідили Українці. З тої причини польський ксьондз Відавскі напав на управителя школи п. Бачинського, докоряючи йому, що бере польські гроші, їсть польський хліб, а з Українцями тримає. Кричав також на учительку п. Стернюківну і перешкодив в руській молитві, мовлячи, що в польській школі не вільно говорити по руськи, бо то „польска земя" і т. п. Забув сарака, що до 1912. р. се була школа руська і аж інспектор перемінив її неправно на польську. До дітий кричав, що то гріх смертельний скидати капелюх перед Шевченком, бо то він був поганин і т. д. Тай в костелі викрикає лише на Русинів, причім самий перед церквою капелюха ніколи не скине. Дня 16. м. м. вибух огонь і ксенжуньо кричав ратувати лише Поляків, а Русини най горять! Як він підбунтував своїх парохіян проти Русинів, видко найліпше з того, що одному Русинови Івановичи Балдови, за те, що голосував на Русинів, Поляки викосили всьо жито і пшеницю.

ЗЛИВИ І ГРАД В ГАЛИЧИНЇ І НА БУКОВИНЇ.

Наслідком хмаролома дня 20. м. м. виступили з берегів малі потоки коло Хирова (в Галичині) і залляли долину межи Хировом і стацією Старява. Стало ся се під вечір. Вода вдарила на зелїзничий шлях, частину його вирвала, а решту занесла намулом, каміннями і корчами. Потім повінь понесла ся сіножатями і орними полями. За кілька хвилин цїла околиця, як оком сягнути, була залита повенею. Всі збіжа пропали також само, як в минулім роцї в тих сторонах. — Страшна туча навістила в понеділок 15. м. м. громаду Доропівці (на Буковині). Град вигнищив часть села. З кукурузи, бараболї і лену лишили ся лише знаки; жито і пшеницю збило на половину. Із садовини не лишило ся в селї нічого. Ще ві второк, 23. м. м., перед вечером можна було з затишних місць град ґелетками назбирувати. Люди в розпуцї, бо голод перед очима. — В селї Лубів (сокальського повіта в Галичині) впав дня 20 м. м. град завбільшки курячих яєць і вибив усе збіже, озимину, ярину та городнину, зрівнавши ростинність з землею.

ЯК ЖИД ПРОДАВ ХЛОПОВИ СВОЮ ЖІНКУ.

Такого дива певно ще сьвіт не чував, яке стало ся в Більчи золотім, (борщівського повіта, в Галичині). Є там шинкарем Жид Мортко Райнштайн. Тепер він вже старий і числять до 70 літ Дня 11. грудня м. р. зайшов до нього згінник з недалекого села Мишкова Остафій Романюк, щоби випити могорич з тими людьми, у котрих купив свині. Мортко кепкував собі зі свинячого купця тай каже до нього: „Як ти, купець, то купи у мене мою стару жінку". Романюк зачав годити ся з Жидом за Жидівку і по довшім торгованю згодив і прибив за 100 корон. Виняв гроші і при сьвідках заплатив Мортковi за жінку. Коли Мортко взяв і сховав гроші, згінник пійшов в село, наняв фіру і заїхав перед коршму, щоби забрати куплену Мортчиху з Більча до Мишкова. Мортчиха виділа, що хлоп не жартує, втікла з дому до своїх дітий і там сховала ся. Діти позбігались до тата, зачали кричати і сварити на тата, що продав маму на старість, а хлопа зганьбили. Але купець був енергийний і не хотїв від купна відступити; хотів на Жидівці заробити, бо якось на свинях не повело ся. Жид не згодив ся. Згінник поїхав до дому, а на другий день знов приїхав по Мортчиху. Вона втікла знова, а Жиди позбігались і не хотїли дати Жидівки і купця магнали. Купець зголосив цїлу справу жандармови і війтови, котрі в канцелярії списали протокол з Жидом і хлопом та цілу справу віддали до суду в Борщеві. В селї великий сьміх зі старого Мортка і його жінки, а в Борщеві судії ломлять собі голову над таким ярмарком і здають ся вислали цілу справу висшому судови, щоби сей найшов параграф на купно і продаж чоловіка. Жид і хлоп потерпають, але Жид найбільше боїть ся рабіна, котрий певно не похвалить його за продаж жінки „гойови".

ПЕС НА СЛУЖБІ ПОЛІЦІЇ.

В Яричеві новім під Львовом (в Галичині), убито в ночи торговельника копий 37-літнього Хаїма Шора. Злодій украв 700 корон готівки і векслї. Коли крав зпід подушки Шора золотий годинник з ланцушком, Шор пробудив ся; в сій хвилї злодій пробив його кілька разів ножем і втік. Шор від завданих ран небавом помер. Перед смертию заявив ще, що убийником був низкий, кремезний мущина. На місце злочину приїхав зі Львова поліційний аґент Бандура з псом „Бурґілем". Пес обнюхав місце злочину і побіг до недалекої фабрики дахівок, де задержав ся перед хатою, в якій мешкає фабричний догорець Іван Нариньский. Коли побачив Нариньского, не хотів уже відступити від него. Тому арештовано Нариньского і його жінку Марію. Нариньский безпосереднім виновником не є, бо не виглядає так, як се подав перед смертию Шор. Поліційний пес викрив дальше в поли коло Боршевич подерті папери убитого Шора. Опісля „Бурґіль" повів поліційного аґента до сільської хати коло Полонич і тут кинув ся на якогось селянина. Селянина сего жандармерія зараз арештувала. Догадують ся, що він певно є убийником Шора.

УБИЙСТВА В ГАЛИЦЬКИХ СЕЛАХ.

В Біщу (бережанського повіта, в Галичині) лучив ся дня 14. м. м. вечером страшний випадок. Підлїсничий Ґаврон зі своїм 17-літним сином убили вистрілом з рушниці ідучого з поля стежкою через сіножати 24-літного селянина Пехну. Убийці втікли до Раю, 3 милї від Біща, де їх зловлено. По переслуханю сьвідка Йосафата Юзефика арештовано на разї лише сина, бо сей стріляв до Пехни. Причина убитя покищо незвісна. При убитім знайдено 200 корон. Знова на другий день 15. м. м. в Нліхові (того самого повіта) підрізав гортанку один селянин свому сусїдови. Причина до тепер ще не звісна. Оба ішли з кошеня і вступили до коршми; там і счинив ся сей випадок. Тяжко скалїченого відвезено до бережанського шпиталю, де він боре ся зі смертю, а убийника арештовано.

ФАБРИКА ГРОШИЙ НА СЕЛЇ.

В місті Золочеві в Галичині арештовано селянина з Івачева, Івана Малиновського, котрий купуючи в ринку булки, заплатив за них 10-короновим банкнотом. Купчиха оглянувши банкнот, висловила підозрінє, що він фалшивий. Малиновський на се хотів відібрати банкнот і виміняти на инший. Та побачив се поліцай, сконфіскував банкнот, а Малиновського арештував і відпровадив на поліцію. Переслуханий на поліції Малиновський признав ся, що на спілку зі своїм батьком робив фалшиві 10-коронові банкноти. Підчас ревізії, переведеної у него, найдено 24 штуки підроблених гроший. Поліція перевела зараз ревізію в Івачеві і відкрила там цілу фабрику фалшивих банкнотів на велику скалю.

ОГОНЬ В ПОДАТКОВІМ УРЯДЇ В ГАЛИЧИНЇ.

В місті Печеніжині, коло Коломиї, на другий день Зелених сьвят стала ся така подія: Податковий касієр Білїнський мав передати передполуднем того дня касу контрольорови Пінчаковському. А що рахунки не годили ся, відложено ту справу до пополудня. Коли відтак пополудни оба урядники увійшли до уряду, побачили страшний вид. Весь уряд був заповнений димом, а всі бюрка і цїла бюрова обстанова потапали в полумінн. Зараз завізвано поміч і погашено огонь. Опісля зарядження доходженє причин огню, та покищо стверджено лише те, що в бюрі була банька бензини, яка займила ся з незвісних причин. Огонь обхопив бюрко і підручну касу, в якій було 12.800 корон готівка в банкнотах, які очевидно до тла згоріли. Власти зарядили строге доходженє. Говорять, що в урядї була крадіж, якої слід мав затерти огонь.

„ЧАРІВНИЦЯ" В АРЕШТІ.

Марія Шмід, жінка експреса у Львові, в Галичині, підозрівала свого чоловіка за зраду в подружю. В сім нещастю обіцяла їй помогти Ева Голубова, котра призналась Шмідовій, що розуміють ся на чарах та, що зачарує так її чоловіка, що вже ніколи її не зрадить, а все буде любити. Вралувана сим Шмідова згодила ся на се, а „чарівниця" казала собі видати її убранє і білє, а крім сего білє мужа і 5 кор. на кошти чарів, які мала зараз вечером робити у себе дома, а на другий день убранє і білє звернути. Як сї чари Голубова робила, Шмідова не знає, але на другий день рано стрінула Голубову на Краківській площі, як продавала її убранє і білє. Віра в чари у Шмідової зникла в одній хвили, тому віддала „чарівницю" в руки поліції. Тепер Голубова чарує в арештї.

B143

НЕ ЗНАЄ, ДЕ КРАВ.

На стрийській рогачці у Львові, в Галичині, придержано Федька Жука, як ніс на торг чотири молоді гуски. Показало ся, що Жук вкрав сї гуси — до чого й признав ся, але не знати кому, бо казав, що не знає назви села, до котрого „вступив" по гуси. Його замкнено в арештї, де може буде міг собі пригадати, з якого села походять гуси.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

"SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 5 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

Оплачувати ґазету треба завсігди з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресову або почтову моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або агента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, коли з гори не було назначено, що жадає ся їх звороту і не буде залучене марок на зворот.

За всі оголошення (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", Редакція не відповідає.

ЩО ПРИНІС МОСКВОФІЛЬСЬКИЙ ПРОЦЕС.

Російсько-кацапсько-польська втіха. — Українці винуваті... — До подвоєної праці і боротьби!

Кацапський процес о державну зраду, що тягнув ся три місяці і скінчив ся увільненем всіх чотирох обжалуваних, викликав велику радість серед всіх ворогів Австрії та України. Тішать ся Москалі, тішать ся кацапи, тішать ся Поляки і взагалі тішать ся всі, що тягнуть за Росією і ненавидять Українців. Російські ґазети не можуть нахвалити ся польської справедливости, що показала ся така ласкава для російських аґентів, котрі підготовляють ґрунт під російську ґуберню в Галичині. Такого вироку сам Москаль не сподівав ся, бо навіть свиня, вибачте за слово, як рие під чужою підвалиною, дістає від господаря по рилі тай навіть не квичить, бо знає, що се їй належало ся. А тут ні сіло ні пало ту свиню погладили по рилі і лишили в спокою: „Добре робиш, куцю, рий дальше! Господар винен, що поставив підвалину!" Не можуть нарадувати ся і наші кацапи, зовсім як той злодій, що хвалить собі адвоката, котрий вибрехав його перед засудом, поділившись наперед украденими грішми. Кацапські ґазети величають польських судів „судом праведних"...

А вже найбільшу мають втіху Поляки. По перше досадили, кажуть собі, Українцям, даючи попертє ворогам українського народу, по друге віддячили ся Москалеви, з котрим заключили, як відомо, угоду, по третє копнули Австрію за те, що тримає ся союза з Прусаком, а вкінци в очах всіх ворогів Австрії виросли на дуже безсторонних судів. Які вони тепер горді з того, як вони чванять ся, що, мовляв, не мішають політики з судом, які дають науки Українцям! Бо то Українці винні, що кацапство гніздить ся в краю, Українці винні, що Москаль закидає на Галичину православні і цареславні сіти, Українці винні, що російські шпіони бушують по краю, улекшуючи прихід російської армії. То пусте, що Поляки вже кількайцять літ перепоюють ся як псі з Москалем, що памісник Потоцький заключив отверту угоду з кацапами, що Поляки попирають від кого часу зовсім отверто кацапство, польські дідичі надають презенти на парохії лише кацапським батюшкам, що взагалі Поляки вислугують ся як лише можуть Москалеви та його агентам в Галичині... Для Поляків то все „що иншого", вони бачуть лише одного виновника — Українців. Українці винні, бо не хотять здати ся на ласку і неласку польської політики, що стремить до відбудовання давної Польщі! Оттак панове Поляки обертають кота хвостом і свою провину спихають на українство.

Але польські фарисеї дуже помиляють ся, коли гадають, що вирок в кацапськім процесі нам пошкодив. На Поляках пізнав ся вже цілий культурний сьвіт і знає, що до сего процесу вони самі, на рівні з кацапами, причинили ся. Та рівночасно в українськім народі через сей процес скріпила ся ще більше сьвідомість, що лише безпощадною боротьбою з кацапством та його покровителями і невтомимою роботою на всіх культурних полях здобудемо ми для українського народу силу, з якою культурний сьвіт зачинає поважно числити ся. Тепер подвоїмо нашу народну працю, розведемо її в найтемнійших закутинах Лемківщини і маємо надію, що вичистимо цілковито народну ниву з москвофільства, виполемо до послідного коріня кацапський буряк, а тоді подібні процеси будуть можливі лише серед Поляків, де москвофільство вже так буйно процвитає.

Кайдани пірвемо!

Широкий цивілізований сьвіт заінтересував ся в послідних часах Україною. Заговорили про нас Німці, Французи а найбільше Англійці. В Англії появили ся цілі книжки про український нарід. Культурні люди не можуть вийти з диву, що живе на сьвіті близько 40-міліоновий нарід і живе в ярмі, поневолений, споневірений. Се, таке для Европейців незрозуміле, що ось з Анґлії приїхало кількох політиків до Галичини, щоби придивити ся близше тому бездольному народови, познакомити ся не лише з його теперішним житем, але й з історією, довідати ся на місци, звідки то пішло, що такий славний колись нарід дістав ся в тяжку неволю своїх сусідів.

А було колись инакше. Україна була вільна, сама порядкувала у себе. Мала своїх гетьманів, мала своє військо тай не меньшу силу мала як Польща, Москва або Татари. Аж нещаслива політика Хмельницького завела український нарід в московське ярмо. Хмельницький воював щасливо з Польщею, що налізла була зі своїми панами й Жидами на Україну, але безнерестанні війни, господаська руїна в краю, кількалітні неврожаї, а вкінци ріжні невдачі так зломили його духа, що Хмельницький втратив надію на свої сили і почав оглядати ся навкруги тай шукати помочи, яка дала би Україні лекше дихнути. Але що бачив він навколо? Польща хотіла нас живцем пожерти. Туреччина хоч і могла захистити Україну і не мішалаб ся була в її внутрішні справи, та була бісурманською, а нарід ненавидів її гірше чорта. Инші держави, як Швеція, Австрія, Франція були далеко і не дали би такого захисту, якого бажало ся.

Зістало ся тільки московське царство. Про него думав частенько Хмельницький, та все бачив, що й московська вдача инакша тай не до смаку були Українцям московські розпорядки. Хоч і сильне та однакової віри було тоді московське царство, але дуже некультурне і зовсім залежне від власти одного царя. А тимчасом Українці здавен-давна був нарід простолюдний і взагалі такий, що волю і рівні права для всіх уважав за найголовнійше для свого життя. В ті часи ще жаден нарід не мав такої держави з виборним головою, як була Україна, ніодин нарід не мав такого рівноправного й сильного військового ладу в себе, який мала Січ Запорожська.

Та прийшов такий прикрий час для Хмельницького, що він мусів просити помочи у Москаля проти Поляків. Москаль зажадав, щоб Україна піддала ся під царську руку. Хмельницький сам не згодив ся на то, лиш склuкав велику козацьку раду до Переяслава. І вона по довгих нарадах згодила ся піти під московську опіку. Однак Хмельницький зажадав, аби московські посли присягли, що цар вольности і порядків на Україні не буде рушати і не дасть її ворогам на поталу. І московські посли обіцяли, що цар всьо то дотримає. Таких умовних пунктів було 23. Важнійші з них постановляли, що гетьмана вибирає військо свобідно, що козацького війска має бути 60 тисяч; гетьман має право зносити ся з иншими державами; всякі виборні уряди та суди мають відбувати ся вільно і ніхто не може до них мішати ся; права і вольности козацького і духовного стану потверджують ся.

Москва спершу додержувала сих умов, але пізнійше почала давити свободу України і заводити кріпацтво, віддаючи на поталу вольних людий московському і польському панству. Були проби видобути ся з московського ярма. І так вже наслідник Хмельницького Виговський пробував увільнити Україну зпід московського ярма та йому не вдало ся, а його самого розстріляно саме тоді, як він читав у тюрмі акафист до Богородиці.

Другий раз старала ся Україна освободити ся за гетьмана Мазепи. Він злучив ся був зі Шведами, які воювали тоді проти Москви, та Москалі відтяли його від Запорожа і під Полтавою побито Шведів, а Мазепа мусів втікати у Туреччину, де й помер. Тіло його перевезено в Ясси, де його й поховано. Се була послідня проба визволити ся з під московського ярма, яке цар Петро, а за ним і цариця Катерина туго заклали на шию України.

Цариця Катерина зруйнувала послідну ознаку волі України — Запорожську Січ.

І від тоді Україна не може прочунятись. Тепер дійшло вже до того, що не то вольностий, але й рідного слова не мож промовити в нашій колишній землі. Та мабуть недовго вже прийдеть ся Україні носити московські кайдани. Незадовго прийде той час, коли знову для України настане лїпша доля.

Отсе вам, дорогі братя, кілька стрічок з нашої історії. З сего бачите, чим була колись Україна, а чим є тепер. Ви знаєте, який там в Росії рай, в котрий раді би вас запродати Юди-кацапи. Мазепами, мазепчуками називають вони нас усїх. Та тепер, як ми знаємо, хто то такий був Мазепа і чим прогрішив, що його так зненавиділи кляті Москалї, то ми назви Мазепа не встидаємо ся, а гордимо ся нею. А ви зрадники, свого народа і своєї держави, кацапи, ви не варті, що жиєте на божім сьвіті; та нарід, якого ви хочете затягнути в московську неволю, розплатить ся незабавком з вами так, як се вам належить ся.

З хвилї.

РИТЄ „НАРОДНОЇ ВОЛЇ".

Рити не є штука тому, хто має до сього відповідні дані. Сими даними від якогось часу хоче похвалити ся „Народна Воля", якої редактором є о. Ардан, і рие, рие, рие. Особливо рие під нашим Р. Н. Союзом, сподіваючи ся йому в сей спосіб зашкодити. А вже з нагоди скликаня XIII. конвенції Р. Н. Союза сьому ритю „Народної Волї" нема ні міри ні стриму. Своє „вістрє" звертає і проти цілої нашої інституції і проти теперішних головних її урядників. Заборонити рити ґазеті, котра має до того відповідні дані, годї; але треба сю її „діяльність" вивести на денне сьвітло, аби люди знали її вартість.

І так пише „Народна Воля", що нібито головні урядники старого Р. Н. Союза приймають старих пияків у члени інституції, а по їх смерти забирають собі посмертні запомоги, а иншим членам знов буцїмто не виплачують належних посмертних запомог з каси Р. Н. Союза і т. д.

Цікаве, чому редакція „Народної Волї" не подала імен тих старих пияків, котрих приняв старий Союз, і тих померших членів, по котрих старий Союз не виплатив родинам посмертного?

А прецінь се було би цікавійше знати ворогам старого Союза (котрим „Народна Воля" подає се до відома), і се було би принижене старого Союза. І що в порівнаню з тим значать клевети і загальні підозріня?

Але що-ж, таких імен нема; видумати імена годї, бо се можна сконтролювати; але видумати клевети, загальні підозріня не є жадна штука.

В такий спосіб легко рити, але тяжко зашкодити свому противникови.

„Что же видиши сучецъ, иже во оцѣ брата твоего, бервна же, еже есть въ оцѣ твоемъ, не чуеши?"

Із сими словами евангелиста Матея (глава 7., 3.) звертаю ся до редактора „Народної Волї", о. Ардана і питаю ся:

1. Кому приписував контрольор Миґасюк, що бракує гроший в касї? Чи може старому Союзови?

2. Чи урядникам Союза № 2. приписував контрольор Миґасюк орґанізоване хорих членів і забиранє посмертних по тих членах, чи може головним урядникам старого Союза?

3. Чому грецько-католицька олифантська парохія прогнала о. І. Ардана і постарала ся о його відсьвячене?

4. Чому старий Союз так слабонько дихав, коли о. І. Ардан був у нїм головним урядником?

5. Хто одурив хлопів, що заплатили о. І. Ардановн $17.000 за „Свободу"?

6. Чому о. І. Ардан не є фармером у Вірджінії?

7. Чому о. І. Ардан в 1910-ім роцї розбивав усїми силами старий Союз?

8. Чому головні урядники Союза № 2. прогнали були о. І. Ардана з уряду редактора „Народної Волї"?

9. Чи не розбив о. І. Ардан Союза № 2?

10. Чому жадна інституція, де є о. І. Ардан урядником, не може розвивати ся?

11. Чому старий Союз, відколи позбув ся о. І. Ардана, зріс так високо числом членів та у фінансах?

12. Кому належить ся честь і признанє за сей зріст старого Союза? Чи теперішним його головним урядникам, чи може о. І. Ардановн?

Прошу о ласкаву відповідь!

Член Р. Н. Союза.

ХТО СОТВОРИВ НОВИЙ СОЮЗ?

В 24. числї нашої часописи було написано, що „епископ Ортинський одним замахом на старий Союз сотворив новий".

Не подобає ся сей погляд на сотворенє нового Союза редакції „Народної Волї" і пише, що се не можливо, аби епископ сотворив таку протипопівську інституцію як новий Р. Н. Союз.

Безперечно, що епископ Ортинський не був членом-основателем нового Союза ані не укладав його статутів ані не аґітував за ним. Се ясна справа і всїм знана річ.

Але, чи можна заперечити, що як би не замах епископа Ортинського на старий Союз (з назвою „Грецько-католицький Народний Союз" на конвенції в Клівленд 1910. р.), то нового Р. Н. Союза не було би зовсїм в Америці. Адже нїщо инше, тільки сей замах був причиною основаня нового Союза.

Се не дасть ся заперечити, хоч би новий Союз не знати як ворожо відносив ся до епископа, а епископ до нього.

ЧИ СЕ МОРАЛЬНО?

„Народна Воля" помістила в передостаннім числї оголошенє републиканської партії, а притім застерігла ся, що вона не підпирає сеї капіталїстичної партії та остерігла своїх читачів, щоби не вірили в се оголошенє.

Коли яка часопись містить оголошенє якоїсь партії, то в тім ще нема нїчого злого. Можна тільки з того виносити, що та ґазета прихильно відносить ся до сеї партії, і трактувати сю ґазету таксамо як ту партію.

Але коли ґазета містить оголошенє ворожої собі партії (як се „Народна Воля" виразно зазначила), то се вже є неморальне. Такого оголошеня не помістить часопись, яка шанує себе і не легковажить своїх читачів. Також поважна часопись не зробить так як редакція „Народної Волї", котра помістила політичне оголошенє ворожої собі партії, а від себе подала в тімсамім числї статю проти сього оголошеня.

Таке поведенє редакції „Народної Волї" неморальне і супроти читачів і супроти републиканської партії стейту Пенсилвенії і воно показує, що редакції ґазети нового Союза все одно, що вона друкує у своїй ґазеті; байдуже їй, що дає читати своїм читачам; не обходить її, що погадають собі про редакцію „Народної Волї" ті люди, котрі давали се оголошенє, — аби тільки одержати за нього марних кілька долярів. Бо остаточний вислїд тої цілої роботи з політичними анонсами є тільки тих кілька долярів, ізза яких часопись приносить собі моральну шкоду.

МАЛЕНЬКА ПОРАДА.

Філядельфійська попівська ґазетка „Америка" від якогось часу ревно займасть ся політикою, хоч на нїй так розуміє ся як ми на „нічних роздумуванях сьвятого Августина".

Редактори „Америки" налякали ся, аби наш Р. Н. Союз не відлучив ся по XIII. конвенції від церкви і надькають, що то буде, що то буде...

Але притім редактори „Америки" не тратять ще зовсїм надії на ратунок і кличуть до членів Р. Н. Союза, щоби вибирали таких делеґатів, аби на конвенції вставили ся за „політикою" „Америки" та за біднмм „Провидїнем".

Мусимо пояснити редакторам „Америки", що наш Союз не є церковною орґанізацією і нема що говорити про відлучуванє його від церкви. А коли ходить о непорозуміня між сьвященством і Союзом, то инна річ і тут можемо редакторам „Америки" сказати, щоби вони, коли їм так залежить на усуненю тих непорозумінь, звернули ся з „Великою і Сердечною Просьбою" на иншу адресу.

А щодо вибору делеґатів, то заклик „Америки" в тій справі спізнений, бо делеґати вже вибрані. Але можемо редакторам з „Америки" дати другу маленьку пораду на будуче. Коли вони схотять мати на слїдуючій, XIV, конвенції нашого Р. Н. Союза оборонця своєї „політики" і „Провидїня", то нехай переміниять своє „Провидїнє" на відділ Р. Н. Союза, а потім виберуть з того відділу делеґата на конвенцію і наложать на нього обовязок промовляти там так, як вони хотять.

Се ще спосіб найлекший і найпростїйший.

ЯКУ КРИВДУ ТЕРПЛЯТЬ МОСКОВСЬКІ ЧОРНОСОТЕНЦЇ.

Російським чорносотенцям діяло ся доси добре, бо по їх сторонї було військо і поліція, тож могли виконувати свою програму — бити жидів, студентів та „інородців". Аж ось скоїло ся лихо чорносотенцям в Бесарабській ґубернії, відки є послом їх проводир Пуришкевич. Тамошні люди, а особливо служба при трамваях (стріткарах), так собі сподобали чорносотенну „партію", що коний прозивають „Пуришкевичами" або „Марковими" і так кричать до коний: „Віо, здохлий Пуришкевич!" або „гайта, смердячий Марков!"

Пуришкевич і Марков поскаржили ся на се маловаженє чорносотенства зі сторони трамваєвої служби перед властями в столици держави Петербурзї, зазначуючи притім, що ті „прізвища" ширять ся в цїлій Бесарабській ґубернії так, що вже і селяни по селах говорять до коний замісць „борозний" — „Пуришкевич", а замісць „підручний" — „Марков". А найгірше болить їх те, що тих прізвищ не дають красним молодим коням, лише старим дриндам шкапам. Власти обіцяли розвести в тій справі слїдство і запобігти на будуче сему новому народному нещастю Москалїв.

Нам здаєть ся, що цїла та справа зійшла на фалшиву дорогу, бо властиво Пуришкевич, Марков і цїла їх чорносотенна „партія" не мають чого ображати ся. Адже се прозивають не їх, лише бідних коний і то ще такими поганими прізвищами як „Пуришкевич" або „Марков", в яких міститъ ся цїлий збір усего лиха і поганї.

Не знаємо, чи в Росії є товариства для охорони звірят, а коли є, то їх обовязком є взяти бідну нїмоту в оборону. Адже не годить ся так погано прозивати бідних коний, хоч би се були і старі шкапи.

Коли би в Галичинї стала ся така історія та як би люди зачали прозивати бідну скотину наприклад „кацапами", чи там одну кобилу Дудикевичем, другу Бендасюком, собаку Ковдрою, безрогу Черлюнчакевичем, то чейже мусїло би товариство для охорони звірят станути в оборонї нїмоти, котра не вміє оборонити ся. Хиба сї погані прізвища відносили би ся до скажених псів, то можливо, що тодї товариство не мішало би ся до сеї справи.

ПЕРШИЙ ВИСТУП ГЕЦЕВА В АМЕРИЦІ.

ПОЛИЛА СЯ КРОВ. — 60 ПОЛЇСМЕНІВ ДЛЯ ОХОРОНИ 20 КАЦАПІВ.

На минулу недїлю, дня 5. с. м., назначили американські кацапські проводирі (греко-католики і цареславні) перше віче прибувшого недавно з Галичини Онїхра Гецева в Ню Йорку. Льокалю, де мало відбути ся віче, не оголошували кацапи в ґазетах, бо бояли ся українського „нашествія". Аж в недїлю передполуднем проголосили цареславні батюшки у двох цареславних церквах, де відбудеть ся віче господина Гецева. Проголошено там, що віче відбудеть ся в „Ческій Соколовни" при 71. улици о 4-тій годинї пополудни.

Коло 4. години вже зачали вічевики потрохи збирати ся. Зійшло ся кільканайцять кацапів (такі, що признають ся за кацапів) і кількадесять Лемків, котрі і до кацапів і до Українців відносять ся байдужно. Було між ними чоловіків дуже мало, а майже самі жінки і дїти, котрі прийшли з цікавости подивити ся на „кумедію".

Але й між Українцями були цікаві, бо прийшло і їх на салю кількадесять.

Коли вже загалом всїх учасників віча було до 150, увійшов на салю господин Онїхро в окруженю двох цареславних батюшок, Филиповського з Ню Йорку і другого з якогось иншого міста та господина І. Я. Луцика. Як тільки вони увійшли на салю, зачали замовлені кацапи хрипіти „Боже, царя храни". Але як здумів ся господин Гецев і його кумпанія, коли зараз по тих словах пісні чули без настанку слова: „кацапські лайдаки". Аж по хвилї дорозуміли ся, що в салї мусить бути або більше Українців або мають сильнійші голоси, коли „Боже, царя храні" вийшло

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

в кут, а по салї лунає пісня: „О честь вам, кацанські лайдаки". Вже хотів Гецев з Луциком втїкати, але кацани, що були на салї, показували їм на жінки і дїти, що сидїли спереду і казали: „Дивіть, то все наші люди, вони прийшли послухати господина Гецева, а українських співаків лише кількох!"

На сї слова лишив ся Гецев зі своєю кумпанїєю і зачали на уха радити ся, як би уладити віче. Вийшли на підвисшенє, обставили ся спровадженими 5-ма полїсменами і кількома детективами та ждали, поки скінчить ся спів, щоби зачати віче. Як скінчили Українцї співати, роздали ся гучні оплески в цїлій салї. Кацани не могли зійти з дива, що оплескували Українцїв Лемки, жінки і дїти, котрих вони вважали за русских.

Ледви озвав ся кацан Білоус, щоби вибрано президію віча, знова залунала в салї пісня „Ще не вмерла Україна" і кацани знова заніміли, але всетаки на міґи вибрали собі президію.

До слова зголосив ся Онїхро Гецев. Та ледви вимовив кілька слів, як посипали ся оклики: „Зрадник, кацап, падлюка, запроданець! Іди на Камчатку! Оповідж за царську нагайку, котру цїлуєш! Кілько рублїв дали на дорогу? А скажи но, як ти в Галичинї кандидував на посла! Царський посіпако! Рублехапе, яничаре! і т. д."

Господин Онїхро зблїд і не знав, що з ним дїєть ся, але остаточно мусїв перестати говорити і сховав ся в кут за плечі полїцїї.

Була вже 5. година, як на салю грянула велика юрба українських молодцїв; було їх понад пів тисячки. Залунала вдруге громовою силою пісня „О честь вам, кацанські лайдаки".

Кацани гадали, що ось-тут вже їм і конець і перелякані зачали телефонувати по поміч полїцїї, за якою вже передтим просили і зложили грошї.

За коротку хвилю видно було, як 71-ою улицею гнало амбулянсом 10 полїсменів, а за ним не ішло, а бігло 30 полїсменів і з 10 детективів. Загалом було з попередними 45 полїсменів в уніформах і кільканайцять детективів, разом до 60 душ на ратунок двайцяти кацанів.

Двайцять полїсменів уставило ся при брамі, а двайцять і детективи увійшли до галї і зачали робити порядок. Питали ся, хто робить авантури і стали їх усувати зі салї. Счинила ся чиста анархія. Кацани показували на Українцїв, Українцї на кацанів, а полїсмени виводили одних і других. Притім приходило також і до бійки між Українцями і кацанськими хулїґанами і розуміє ся кацани вийшли з добрим „намащенієм". Мали російський „трикольор", бо були білі зі страху, сині від синцїв, а червоні від кацанської юшки. Серед метушнї обірвало ся також і неодному полїсменови.

Полїсмени виводили „авантурників", а вони потім знова входили до галї. І така тяганина тривала яких дві години і показало ся, що треба би кількасот полїсменів, аби охоронити 20 кацанів.

Тимчасом на улицї зібрала ся величезна товпа народа: було найменьше 5.000 душ. Були Анґлїйцї, Чехи, Поляки, Українцї, Нїмцї, Жиди, а навіть Китайцї і з цїкавостю допитували ся, що то за авантура. Українцї пояснювали їм, що се приїхав зрадник українського народа, котрий хоче в Америцї ширити між Українцями русофільство і тому так його витають.

Коли вже коло год. 8.30 вечером випрошені полїцією розходили ся останні учасники віча — кацани, ті, що скликували віче, частували їх серед улицї Українцї заслуженим „помазанєм". Кождий з них за свою царську службу і за спровадженє полїцїї дїстав „мордобієніє", що понамятає „русскій" місяць. Найбільше дїстав Луцик і двох цареславних попів. Нюйорський пропаґатор цареславя Филиповський цїле лице мав залите кровю.

Побиті втїкали що духа, але по дорозї нїхто не жалував їм стусанів, а Американцї кликали за ними „Russian down! Russian down!" аж улиця гомонїла від окликів. Яка ненависть була до кацацьких зрадників, видно з того, що одна жінка, що стояла на хідннку, так замалювала одного з кацанських аранжерів, що сей мало не повалив ся на землю.

Найбільша охота на Онїхра Гецева була серед зібраної товпи: всї на нього чекали, але він в такім „трактаментї" не новий чоловік, він — як той казав — вже битий на всї боки і знає, що найлїпше втїкати задними дверми. Тож утїк через ярд (подвірє) і через другу каменицю на дальшу улицю (70-ту) та зник і так вийшов сим разом лише „со страхом, трепетом і соромом". Не знали того способу инші кацанські провідники і штукою утечі перевисшив їх Гецев.

Підчас уличної розправи обірвало ся порядно й одному полїсменови. А саме один робітник з російської України у великім розмаху на кацанів нехотячи так почастував одного полїсмена, що його кров залила. За се його арештовано і покищо ще не випущено на волю.

Коли по всїм Українцї докоряли полїсменам і глузували з них, що вони боронили російських платних аґентів, то вони оправдували ся, що полїцію зарено, що „на спокійне віче американських горожан напали анархісти", а вони мають наказ всюди анархістів гонити. Коли би їх був хто добре поінформував — казали полїсмени — що се за бранжа, то вони були би не мішали ся, мимо того, що дістали від кацанів, аранжерів віча 300 долярів.

Тих 300 долярів, які Гецев і компанїя дали полїцїї (для оборони кождого кацана випадало 3-ох полїсменів) — се перший „бізнес" господина Онїхра Гецева. Сподївав ся він зібрати трохи центів за трикольорові відзнаки з написю „Профессоръ (?!) О. О. Гецевъ", але ті відзнаки підчас бучі розсипано по салї і господин Онїхро центів не видїв, а $300 (600 рублїв) мусїв дати полїцїї.

В Росії можуть жити царські слуги тільки під охороною нагайки, а у нас, на вільній земли Вашінґтона, їх „житє" може проявити ся також під охороною палки полїсменів. Не будь нагайки і палки, пропало би кацанське житє разом із рублями...

ГРОЗА ІДЕ ЗІ СХОДУ!

ВЕЛИКІ МАНЕВРИ В РОСІЇ.

В Росії оголошено царський указ, яким заряджуєть ся покликане резерв піхоти й інжинїрських війск з років 1907—1909 в ґуберніях европейських і азійських. Вправи мають тривати у всїх військових округах шість тижнів, а назначені на осінь, по скінченю лїтних робіт резервістів.

До сеї справи пише віденська нїмецька ґазета "Цайт": Відомість урядового російського бюра викликала в цїлім військовім сьвітї небувале здивоване. Російське військо, котре в часї мира має около 1,200.000, з чого на Европу принадає кругло 900.000 людий, — має бути нагло підвисшене до двох мілїонів. Подібне надзвичайне підвисшенє стану цїлої армії, — се новість, нїде доси не замічена.

Думка військових знавців можлива тільки одна: **ходить тут о ґенеральну пробу до великої війни.**

НОВІ ЗОРУЖЕНЯ РОСІЇ.

Нїмецька ґазета "Франкфуртер Цайтунґ" довідуєть ся, що в слїдуючім буджетї Росії буде вставлена позиція 600 мілїонів рублїв на будову нової чорноморської фльоти.

Віденська нїмецька ґазета "Нає Фрає Прессе" звертає увагу керуючих чинників Австрії на нові зоруженя Росії і Сербії, які мають на метї виключно зачіпний характер проти Австрії. Росія буде жадати в осени 600 мілїонів рублїв на будову чорноморської фльоти. Публична опінїя Австрії повинна бути вірно інформована про надходячу грозу, яка її жде в недалекій може будучности. Про сї справи треба говорити публично і нїчого не таїти.

З ГАЛИЧИНИ Й УГОРСЬКОЇ РУСИ.

Великодна мандрівка.

Один Українець з Росії, подорожуючи підчас сегорічних Великодних Сьвят, відвідав Угорську і Галицьку Русь і свою гостину в угорських та галицьких Русинів описав дуже гарно і цікаво в українських ґазетах, (в „Радї", що виходить в Київі, на російській Українї і в „Дїлї", що виходить у Львові, в Галичинї). Передруковуємо сей його опис з львівського „Дїла":

Я їду Галичиною на Угорщину... Їду у Великодну ніч. Що мене вражає, так се те, що нема в Галичинї тої урочистости, що у нас панує в сю ніч на Українї... Не чувн у ночи того радісного передзвону, що скрізь розлягаєть ся навкруги після півночи, не сьвітять ся церкви огнями...

Почали ся вже Карпати, але ще холодно в повітри, сонце сьвітить та не гріє і через те гори не чарують тебе так як лїтом.

Ще від Станиславова до мене пристидив ся якийсь підозрілий, віби крамар, по національности Жид і всякими способами мене випитував, куди я їду. А по всьому було видно, що він сам їде на Угорщину. Я спав погано (яке спане в дорозї, та ще на австрійських дорогах!). Трохи тільки задрімав у Станиславові, коли прийшлось чотири години ждати на поїзд і через те ся докучливість та цїкавість мене не тільки дратувала та нервувала, а навіть примусила вгадувати в нїм шпіона...

Підїздимо до Яремча. Тут говорить свою вічну казку бистрий Прут, тут чудовий водопад. Чекай же, думаю, і щоби відвязати ся від свого сусїда, я зліз у Яремчу... до слїдуючого поїзду. Пійшов до водопаду посидїти на сонци, послухати як шумить-воркоче Прут, далї зайшов у хату до одного Гуцула, зараз за водопадом, напити ся молока. Молока дали, а гроший не захотїли брати. „Такий празник — кажуть — не треба!" Гуцули тільки що розговілись, парубок, що недавно видно коштував жовнїрської юшки, наряжав ся у свій гуцульський киптар (в Росії такий парубок-салдат навпаки вирядив би ся у салдатське убранє!) і збирав ся на „гаґілки".

Згодом я вже їхав до Ясїня або Кеpeшмезе, як його перехрестили на свій лад Мадяри.

Ясїнє. Всї покинули галицький поїзд і рушили трохи не бігцем до каси. Скоро стояла товпа без усякої черги, кождий галасував та відпихав сусїда, щоби самому стати на його місце близше до каси.

Сїдаємо зі своїми пакунками в мадярські вагони і їдемо Угорською Русию, по той бік Карпат...

Тут уже житє і в природі і в людий гучнійше ніж в Гуцульщинї. В селах кругом церков людий, людий в мальовничих убранях, ще мальовничійших ніж в Гуцульщинї, аж любо дивити ся! Сонце гріє теплійше, далечінь вабить блакитною імлою, а поглянеш в гору — вилискуєть ся на сонци своїм сніговим верхом Чорна Гора. Гарно!

За кілька годин я вже був у своїх знакомих — Руснаків і роздав їм писанку з України — з десять „Кобзарів" Шевченка, декілька примірників малої Історії України Грушевського та Коваленка, Шевченківське ювилейне число ґазети „Маяка" та з пуд дрібних українських книжок. Дивувались люди, як так сталось, що мене не обшукали, бо кажуть тепер часто обшукують подорожних на кордонї...

Люди страшенно налякані і пригнічені мармароським процесом і строгою карою. Коли робили ревізію, шукали православних богослужебників, надрукованих у Київі то що, то забирали й українські книжки, надруковані у Київі (дехто прочувши про ревізію, закопував їх у землю) і допитували, відки узяли ся тут сї книжки... На диво, ми несподївано опинились у спілцї з російським аґентом Бобрінським: — для уряду і ми, і наші вороги — Бобрінські однаково небезпечні.

На Угорській Руси і в селян і в селянській інтелїґенцїї, котра переважно складаєть ся з попів та дяків, напу: дивне розуміне слова „русскій", і вони його змішують зі словом руський (руснацький, український); причиною найбільше служить майже однакова вимова слів — „руський" і „русскій", та етимольоґічна правопись. Тут „ѣ" вимовляєть ся за „і", „и" як „ы". Через те церковно-славянська мова, на якій іде відправа по церквах, здаєть ся майже рідною, бодай не такою чужою як у нас тепер на Українї; тут ви чуєте не „верую ва єдінаво Боґа Атца Вседержітєля", а „вірую во єдиного Бога Отця Вседержителя". Таксамо читають на український лад і московські книжки та часописи. Виходить, правда, неможлива мова (справжний Москаль заблудив би в безвісти, як би почув), але більше меньше зближена до української, бо такі слова як: хлѣбъ, сѣно, вѣра і т. д. угорський Русин прочитає: хліб, сїно, віра. До тогож про російську державу, про її склад, національний подїл, тут майже нїчого не знають.

Я нарочно прочитав моїм знайомим один уривок по московськи, а другий по українськи. Вони тодї побачили на очи, що справдї їм наша українська мова близка, рідна, а московська — чужа... А рідна стихія тут велика і ще завчасно правити похорон по угорських Русинах.

У мого знайомого є двоє дївчаток, обі ходять до школи, де вже й азбуки „руської" (української) не вчать і молять ся Богу з молитовника, надрукованого мадярськими лїтерами... Але треба було їм тільки показати, як вимовляють ся деякі руські лїтери (по граматицї Грінченка), а деякі дитина й сама вгадала по малюнках, як вже малі дївчатка зараз-же почали читати по українськи. А з якою вони радостю захопили ся рідною книжкою, треба було бачити! **Ні, похоронів справляти по Угорській Руси не прийдеть ся! Я вірю в її відродженє. І не так довго його ждати...** Треба тільки більше уваги та вплину рідних братів, близких сусїдів — галицьких Українцїв.

Звечеріло. Я побачив, що мої знайомі побоюють ся, щоб не довідав ся хто з полїції про мій побут. Щоб не підводити людий, та й у мене було обмаль часу — мусїв я покинути сю заволїбану, але таку чудово-прегарну Угорську Русь.

Напив ся я до схочу цїлющої води „буркуту" і помандрував на стацію. Ідучи думав я: от би галицьким Українцям в Квасах (Тисї-Буркутї) або в Рахові збудувати кліматичну стацію для відпочивку, завести кооперативну молочарню чи крамницю... Сї села мають будучину і поки цїлком не захоплені у свої руки чужинцями, ще є змога не випустити їх зі своїх рук.

Рано був я у Станиславові. Знов пересїдка і знов треба ждати 3—4 години. Я скористав з вільного часу і пійшов блукати по Станиславові.

В Станиславові на кождій улицї побачите крамницї з українськими вивісками: деякі українські товариства мають власні будинки, є власні середні школи. Зайшов до „Руської Бесїди": одні сидїли в читальнї за часописями, инші бавили ся в білярд. Зараз-же один студент визвав ся бути моїм провідником і за годину оглянув я швидко український Станиславів.

Зі Станиславова я заїхав до села Чернева. Тепер є тут зелїзнича стація. Село невеличке, убоге; тут селянин, що володіє пятьма морґами поля, вважаєть ся за богача. Кругом мурованої церкви дївчата і хлопцї справляли гаґілки: забравши ся за руки парами, ходили то бігли кругом церкви, співаючи. Се ті-ж самі наші веснянки. З пісень я почув і „Горобейку спадку, спадку, чи бував же ти в садку, садку"..., що колись чув дома на Полтавщинї, як співали дївчата на вигонї на Великодних сьвятах. Надзвичайно цїкава одна гаґілка про „Перепелоньку". В її мельодії стільки чарівного, весняного суму, що слухаєш — не наслухаєш ся!

На третий день в Черневі був відпуст. Службу Божу правили урочисто три сьвященики; при церкві є давнє брацтво і всї братчики й сестри держали в руках засьвічені великі самодїльні воскові сьвічки. Мене захопила відправа своєю народностю: майже всї співи співали ся гуртом усею церквою і дуже гармонїйно, з чутєм; тут, так само як і на Угорщинї, церковнославянська мова дуже зближена до народної. А деякі молитви і співи зложені чисто українською мовою. По причастію сьвященик з сусїдного села сказав гарну промову (рідною мовою) звязавши Христове Воскресенє з воскресенєм природи і самого народу...

В селї за ті два дни, що я пробув там, не бачив анї одного пяного. Село убоге, але в ньому є читальня, щадинича каса (Райфайзенка), де кождий селянин може зложити на ощадність свій гріш. А крім того (для нас Українцїв найцїкавійше) є тут і підготовляючі курси для селянських дїтий, хлопчиків та дївчаток, до українських ґімназій. Тут за 5 рублїв у місяць на наші грошї дитина дістає і науку і харч, і талановита дитина, що скінчила у нас земську чи міністерську, чи навіть церковнопарохіяльну школу, за кілька місяців може підготовитись до української ґімназії, де теж наука і харч коштує на наші грошї 10 рублїв на місяць.

Тепер на курсах небогато дїтий — всего 15; торік був голод і професор Олександер Гарасевич, впорядчик курсів, бояв ся приймати більше, бо селяни не мали змоги за стару цїну удержувати дитину. Менї пощастило ся бачити шість вихованцїв сих курсів з російської України, що вже сим лїтом переходять до 3. кляси ґімназії. Треба було тільки побачити, погомоніти з ними, щоб навіч упевнити ся, що з них вийдуть люди, що вони будуть справжними синами рідного краю.

— Я тепер як на долонї бачу рідну історію, менї тепер все ясно, — каже ученик 2. кляси. Сї дїти вже члени заложених при ґімназіях гуртків „Січи", дехто навіть є членом ґімназіяльного товариства тверезости, платить що місяця два сотики членської вкладки! Уже змалечку вони привчають ся і до фізичної і до моральної карности! Але коли Поляки з Росії, через брак рідної школи, присилають до Галичини своїх дїтий (до Кракова та Львова) тисячами, то наших сиріток з російської України там всього з десять! Коли в Москалїв завдають ся люди, котрі будують народні університети в Москві, дають стипендії, у нас не найшло ся нї одної душі, котра підтримала якою сотнею карбованцїв сї курси або виряділа на свій кошт учитись бідного талановитого хлопчика або дївчинку. А тимчасом скінчивши українську ґімназію чи торговельну школу, хлопець або дївчина має змогу вступити до політехніки, а людина з технїчною осьвітою і без російського дипльома зможе найти і дома на Українї посаду або приклясти руки до якого дїла.

Для наших дїтий Галичина — се женерінна „Січ", куди нам треба посилати дїтий набирати ся гарту та завзятости в боротьбі із сильнійшими сусїдами!

Мандрівець.

ПОЗІР РУСИНИ!

Братство сьв. Ап. Петра і Павла, від. 102 Р. Н. Союза в Клївленд, Огайо

обходити-ме 10-лїтний ювилей свого істнованя, як також і посьвячене нового прапора

ДНЯ 12-го ЛИПНЯ 1914 Р.

ПОЛУЧЕНЕ З БАЛЕМ І ТЕАТРАЛЬНИМ ПРЕДСТАВЛЕНЄМ

„ОХ НЕ ЛЮБИ ДВОХ"

оперетка в 3-ох актах.

ОСОБИ:

Максим .... С. Комарянський
Катерина .... Ю. Славінська
Юрко .... Т. Кобиляк
Марцуня .... М. Павляк
Іван .... Н. Корнан
Олекса .... А. Сейман
Климко .... С. Павляк
Гандзя .... З. Паливода
Гершко .... М. Завінський
Хаскель .... В. Пилипяк
Парася .... А. Брунарська
Жандарм .... М. Чеґінь

ПОЧАТОК БАЛЮ ТОЧНО О 2-ій ГОД. ПОПОЛ.

в гали Кореня під ч. 2335 Вест 11-та стр.

ПОЧАТОК ПРЕДСТАВЛЕНЯ ТОЧНО О ГОДИНІ 7-ій ВЕЧЕРОМ.

Перед і по представленю буде співати аматорський кружок ім. д-ра Івана Франка народні пісні.

ВСТУП: $1.00. 75, 50. 35 і 25 центів.

Всїх чесних Русинів з Клївленд і сусїдних місцевостий просимо о як найчисленнійшу участь За добру і чесну забаву ручить

28° **КОМІТЕТ.**

ПОЗІР УКРАЇНЦЇ З НЮ АЛЕКСАНДРІЇ І ОКОЛИЦЇ!

Зах. Аматорського Кружка з Ню Александрія, Па. відограє ся

В СУБОТУ, ДНЯ 11-го ЛИПНЯ 1914 Р.

театральне представленє в Гуфман Гоя

„ОХ! НЕ ЛЮБИ ДВОХ",

оперетка в 3-ох дїях.

ОСОБИ:

Максим Дурінь, селянин .... п. М. Боговіє
Катерина, його жінка ..... п-нї Гел. Шелеґіда
Юрко, їх син .... п. Гр. Дидів
Марцуня, їх дочка .... п-нї М. Шеремета
Іван, любовник Марцуні .... п. Ол. Дзіра
Олекса, вуйко Івана .... п. Ю. Ятчишин
Климко, мельник .... п. Павло Джуґан
Гандзя, сусїдка Максима .... п-нї М. Смик
Герш, арендар .... п. Ів. Бахівський
Хаскель, його син .... п. Ю. Іванічко
Парася, пістунка .... п-на М. Васильчак
Жандарм .... п. Дм. Мельник

Режісер: п. Л. Шеремета.

Орхестра: **Брес Бенд з Ню Александрія, Па.**

Початок о годині 7.30 вечером.

ЦІНИ МІСЦЬ: 50, 35 і 25 цнт.

До як найчисленнійшої участи запрошує всїх родимцїв з Ню Александрії і околицї

28° **КОМІТЕТ.**

Позір Братя Русини!

КОТРІ НАМІРЯЮТЬ КУПИТИ ФАРМУ

Покиньте темні майни і закурені фабрики, де мусите тяжко працювати на утримане своєї родини. Неодин стратить житє при так небезпечній роботї. Приїдьте і огляньте управлені фарми, де живе поверх 75 руських і польських родин.

Маю тут ріжні фарми на продаж, дешевші і дорожші, більші і менші.

Подаю Вам отсим кілька красних і дешевих фарм аби Ви пізнали, як тут скоро можете дорбити ся. На примір:

ФАРМА 168 АКРІВ

з добрими будинками, дім мешкальний на 12 кімнат, 20 штук рогатої худоби раси Гольштайн, 2 сильні коні і 200 курий, всї знаряди рільничі і господарські в добрім станї. Молочарня, школа і почта близько. Цїна тої фарми $4 200. Виплатити потрібно $1 600. Решта сплатити довгу половиною молоком.

ФАРМА 200 АКРІВ.

будинки в добрім станї, дім мешкальний на 7 кімнат, 15 штук рогатої худоби, 2 коні, 30 курий, одна безрога і всї знаряди рільничі і господарські. Цїна $3 000. Виплатити потрібно $1,000. Решта сплати на 20 лїт часу і 5 процент.

ФАРМА 50 АКРІВ.

добрі будинки, 9 коров дійних, 2 коні, 4 безроги, 30 курий, знаряди рільничі і господарські, близько молочарні, школи і костела римо католицького. Цїна $2 100. Виплатити потрібно $1,100. Решта на сплати річні по $50 і 5 процент.

Приїдьте і огляньте! А не пожалуєте і напевно купите! По близші поясненя пишіть негайно на адресу:

B144

А. КОЗАКЕВИЧ
Box 122.
Lowville, N. Y.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

НОВИНКИ.

З широкого сьвіта.

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЛЯ ЯСЬЦ В АНГЛІЇ.

В Лондоні, столици Англії, завязала ся Українська Кооперативна Агенція (The Ukrainian Cooperative Agency, 57, Gracechurch St., London. E. C.), яка займає ся продажию ясьц в Англії, присиланих з російської України від тамошних кооперативних спілок. Основане сеї Української Агенції в Лондоні показало ся дуже корисне для українських селян, бо Укр. Агенція бере меньше комісове від кооперативних спілок між чужі агенції і через те може більше платити селянам. Се безперечно дасть почин до заснованя ще більшого числа кооперативних спілок по російській Україні для збуту ясьц до Англії за посередництвом Укр. Агенції в Лондоні.

ЗАМОК ПОКІЙНОГО АРХИКНЯЗЯ.

Остання гостина німецького цісаря Вільгельма в замку Конопишт у покійного австрійського престолонаслідника Франца Фердинанда звернула увагу на замок і пречудні городи. Старинний чеський замок, відновлений зі збереженем старинностей, находить ся на горбі, окружений валами і ровами, через котрі ведуть два звідні мости. 106 великих кімнат служили в части на мешкане для пок. архикнязя, в части на ріжні збори оружя, образів, старинностий. Деякі річи величезної вартости. Довкола замку город на просторі 340 гектарів. Деякі части парку так чудові, що нема їм рівних на цілій земли. Коло 15 гектарів парку служили виключно архикнязеви, проча часть доступна в деяких днях публиці. В городі є старинний дуб, під котрим Жіжка видав кілька засудів смерти.

ПОСЬВЯЧЕНЄ ВІЙСКОВОГО ПРАПОРА В ПРИСУТНОСТИ ЦІСАРЯ.

Дня 18. м. м. в присутности австрійського цісаря Франца Йосифа, членів цісарського дому та голов військових і цивільних властий відбуло ся в Шенбруні коло Відня торжественне посьвяченє і передача прапора військовій академії імени Франца Йосифа. Се перший прапор, який на будуче ділить військо краєвої оборони. Се торжество було перше, в якім цісар взяв участь по видорованю.

ЖНИВА В АВСТРО-УГОРЩИНІ.

Урядовий звіт про стан засівів в Австро-Угорщині появив ся з кінцем минулого тижня. Звіт про засіви в Австрії досить корисний і жнива заповідають ся майже такосамо добре як минулого року (в иньших краях Австрії, окрім Галичини, — урожай був доволі добрий). Що-до Угорщини, то послідний звіт угорського міністерства рільництва є дещо кориснійший ніж дотеперішний. Пшениці буде бракувати, але здасть ся, що запотребоване жита покриє монархія з власних засобів.

—o—

ЯК ЧОРТ ВИСВАТАВ МАРУСЮ ЗА МИКОЛУ.

В Росії діють ся річи, які виглядають на казкові. Ось один випадок: За дочкою господаря з Рашкан Г. С-ича довший час побивав ся 23-літний хлопець М. Дівчина не мала нічого проти молодця, але її батько й чути про се не хотів. „Коли мені виросте на долони волосє або чорт стане сватом, то тоді Маруся буде твоя" — рішучо заявив старий. Парубок пустив ся на хитрість. В ночи 3. мая с. р. вимазав він собі лице саджею, прикріпив до чола пару рогів з бика і в такім виді пійшов до свого недоброго будучого тестя. На стук у вікно вийшов старий. При місячнім сьвітлі побачив старий чорта, що говорив загробовим голосом: „Віддай Марусю за Миколу!" Старий зімлів з переляку. „Нечиста сила" втікла, а на другий день довідали ся люди, що батько дівчини не має нічого проти того, аби прийшли свати.

—o—

ВДЯЧНІСТЬ МОСКАЛІВ ЗА УВІЛЬНЕНЄ КАЦАПІВ.

Перед двома тижнями вела ся в російській державній думі (парляменті) в Петербурзі (столици Росії) розправа над запитом польських послів до уряду. Польські посли в запиті до уряду скаржили ся, що ґубернатор Мінської ґубернії переслідує польську мову. Над тим розвинула ся дискусія. Богато московських послів говорило, що то не є жадна кривда, бо Росія не є Польща; польська мова в Росії не має жадних прав, а польські посли хиба бачать кривду в тім, що ґубернатор поступає після законних приписів. Аж встає знаний чорносотенний Москаль, опікун галицьких кацапів ґраф Бобринський і каже: Ґаспада, не будьте такі остри. Хоч губернатор з Мінська є „истинно-русскій" чоловік, але він повинен бути прихильний для Поляків. Ми не повинні забувати, що Поляки увільнили у Львові наших „истинно-русскихъ" людий як Бендасюк і других. Ми повинні показати їм за се вдячність!"

І московські посли показали вдячність тай... відкинули польський запит зі скаргою на ґубернатора. Вони знають, чому вони се зробили, бо знають, що польські присяжні судії увільнили кацапів-шпіонів за російські гроші, за такісамі рублики, які побирають увільнені польськими шевцями кацапи-шпіони.

РОСІЯ ГОТОВИТЬ СЯ ДО ВІЙНИ.

Німецькі газети обговорюють російські зброєня. Сего року російська військова управа має видати до своєї розпорядимости квоту 2 і пів міліярда марок (понад пів міліярда долярів). Щодо поодиноких запоряджень, то сего року переведено вже або проєктують ся переведенє таких справ: 1) продовженє часу служби о три місяці від 1. січня до 1. цьвітня кождого року. Тепер вже в піхоті і в кінній артилерії є підчас цілого року три повні річники виобразованих жовнірів; 2) побільшенє мирного презенційного стану армії в роках 1913. до 1916. о 400.000 людий. Наслідком сего сей стан буде виносити в літних місяцях 1916 р. 1,800.000 людий, а в зимових місяцях 2,200.000 людий; 3) сформоване по одній новім корпусі армії в корпусі військового варшавського, виленського і кавказького округа, та одної бриґади стрільців у Финляндії; 4) утворенє нових 19 полків кавалерії лінійної, котрі заступлять козацькі полки в дивізіях кавалерії; 5) збільшенє корпусної артилерії з 108 на 140 гармат; 6) ґрунтовна реорґанізація, зглядно збільшенє полків облоги; 7) дальше збільшенє технічних відділів, а то: зелізничого, летничого і рефлекторів. На західній границі будує Росія стратеґічні сіти зелізничих ліній. Сї зелізниці дуже важні для мобілізації російських військ.

—o—

ДОБРЕ ВИВОРОЖИЛА.

Дві молоді робітниці з Берліна (столиці Німеччини), 16-літна Ельза Шмідт і її приятелька від серпня пійшли до одної з тамошних ворожок, щоби засягнути відомости про свою... будучність. „Всевідуча" ворожка розложила талію карт і виворожила, що чекає їх велике нещастє. Дівчата так взяли собі до серця сю ворожбу, що кілька днів носили ся з наміром самовбийства. Вкінци скочили оноді з моста до ріки Спреви. Одну виратувано, а Ельзу Шмідт видобуто вже неживу.

—o—

ЗА ЗНЕСЕНЄ ТІЛЕСНОЇ КАРИ В РОСІЇ.

Комісії судових реформ в російській державній думі предложено законодатнє внесенє 53 послів ріжних партій, яке стремить до знесеня тілесних кар, примінюваних до засланців і каторжників. Траґічні випадки в Нерчинській каторзі, де політичні вязні ізза нелюдського знущаня поповнили самовбийства через трутину й отворенє жил, виказують, на думку внескодавців, конечність остаточного знесеня тілесної кари. Міністер „справедливости" заявив ся... проти внесеня.

—o—

КАРА ЗА ДИТИНУ, ЩО НЕ РОСЛА.

В кримінальнім музею в Парижи, столици Франції, між цікавими річами находить ся воскова дитина. Колись кождого ранку несла жінка ту дитину до міста і з міста. Власти поліційні цікаві були, чому дитина не росте і запорядили ревізію. Переконались, що дитина з воску і, що в ній переносила жінка завсїди горівку та в той спосіб уникала плаченя мита і засудили „маму" на більшу кару ніж вона заробила неплаченєм мита.

—o—

СКІЛЬКИ СЬВІТ ПРОЧИТАВ КНИЖОК.

З нагоди міжнародної книгарської вистави в Липску обчислено, скільки появило ся на сьвіті книжок від часу Ґутенберґа аж до найновійших часів. Від 1436 до 1908 р. надруковано 11,638.800 книжок. Ся статистика є головно ділом одного бібліотекаря з полудневої Франції. Найвисший розвиток друкованя книжок почав ся в 1900. р. так, що в 1908. р., в котрім замкнено статистику, число книжок було 140 разів більше від числа, яке виказав рік 1500. В роках 1500. до 1536. появляло ся річно около 1.200 книжок, в 1700. р. виносило їх число около 10.000, в 1887. вже 100.000, а в 1908. р. аж 174.375. Треба зазначити, що ся продукция росте все більше, хоч число читачів не збільшає ся скоро.

—o—

ДІТОЧА НЕДОЛЯ.

Урядова статистика вказує, що в Мадриді, столици Еспанії, 30.000 дітий не побирає шкільної науки з причини недостачі шкіл. Одні продають ґазети, другі збирають огарки циґар, а инші бігають за музикою. В закладі для підкинених дітий припадає одна мамка на четверо дітий; для успокоюваня їх дають їм морфіну і тому на 100 умирає 80. Часть дітий новіряють мами жебракам, а ті учать їх свого „ремесла".

—o—

500 КІЛЬОМЕТРІВ НА ГОДИНУ.

Француському винахідникови Башелятови, який від довших літ працював над винаходом електро-маґнетичної поспішної „зелізниці", удало ся вкінци осягнути свою ціль, а проби з сею новою машиною одушевили всіх фаховців. Віз сеї „зелізниці" доходить без труду до скорости 500 кільометрів на годину. Се значить, що віддаленє між Віднем і Берліном можна би перебути протягом двох годин, а між Парижем і Петербургом в десятьох годинах. Коли сей винахід не заведе надій та ожидань, то в найблизшім часї зовсім змінить ся вигляд комунікаційних средств на сьвіті.

—o—

НАДУЖИВАНЄ ХРИСТОВОЇ НАУКИ.

Слідуючі рядки нехай служать сьвідоцтвом, якого пояснення дочекала ся Христова наука в XX. столітю. З рамени „Державного протисоціял-демократичного Союза" виголосив др. Лєцінє у Кеніґсберґу (в Німеччині) відчит на тему: „Війна і христіянство". Отсе кілька думок з його відчиту:

„Заборчі війни не є ані глупі ані неморальні, вони були часто історично конечні, а Старий Завіт похвалює навіть воєнні варварства, вимордуванє цілих народів; Новий Завіт військового стану зовсім не понехує, противно признає війну, оскільки вона оправдана. Також Павло, Іван і инші. Навіть Лютер називає вояків „блаженним станом". Христіянство признає не лиш державу, але також і війну, навіть заборчу і напастливу за оправдані. Але з війною є получені коретокости, отже і їх похвалює христіянство, в крайнім випадку навіть політику нищеня і рабунку. Заборчі війни Наполеона були противні природі, але инакше мала ся річ з війнами Фридриха Великого (пруського короля) і Бісмарка (німецького канцлера). Мирові стремліня є оправдані лише в межах моральности і христіянства. Нехай заборчий дух у грядучих поколінь не загибає!

ВСЯЧИНА.

СОНЦЕ А ЛІЧЕНЄ РАН.

Не всі знають, що сонце ділає на рани лагодячо і приспішує їх засклепінє. Сонїчне сьвітло ділає надзвичайно дезинфекційно; коли є звернене на якесь означене місце тіла, стягає кров, забагрує те місце і поправляє процес віджиблюваня на нім, висушуючи і вигубляючи ропні ґузи; під перґаміноватою поволокою творять ся тимчасом скоро нові, здорові клітини. При більних ранах, передівсім таких, що походять з попареня, осьвітлюванє лучами сонця є без сумніву найлїпшим средством антисептичним. А вжеж сонїчна купіль для цілого тіла є дуже корисною.

—o—

ЯК ТРЕБА ПИТИ МОЛОКО?

Розумне питє молока се річ досить трудна, а хто його пє нерозумно, жалує ся відтак, що не зносить молока. Супроти того, що молоко є дуже важним средством поживи, треба усувати всякі упередженя до молока. Не треба забувати про се, що чоловік через цілий перший рік свого житя жиє майже самим молоком, як також про те, що пів літри молока за 4 центи містить більше поживних матерій ніж прим чотири ди пять яєць за 16 центів. Неодин чоловік, котрий радо пив би молоко, відчуває в жолудку по випитю щось наче камінь, зазнає чувства невдоволеня, котре йому зовсім зобриджує питє молока. Але най його спробує пити розумно, а саме невеликими ликами і най їсть притім кусник булки, хліба і т. п. В той спосіб молоко дістане ся до жолудка добре приготоване і воно є лекше до стравленя для жолудкового соку. Добре є рівнож ходити богато по випитю молока.

Є однак люди з слабими жолудками. В тім випадку треба зважити, що молоко містить близко 90 прц., безужиточної води. Длятого замісць чистого молока лїпше подати таким особам страви зварені на молоці, як риж, кашку, тісто і т. п. Коли однак хто має індивідуальну відразу до молока, може з приводу його смаку, запаху то що, то не треба забувати, що добрий сир містить часть товщу і білка молока і може тим-самим заступити молоко. Шістьдесять грамів сира відповідає щодо містимости білка пів літрови молока. Так отже можна уживати молока в найріжнороднійших формах. На се повинні тямити передівсім люди недокровні.

—o—

МОДЕЛЬ ЗВІЗДИСТОГО НЕБА.

Науковий музей в Шікаґо має особливу, одиноку в сьвіті наукову поміч, іменно малий модель небозвода. Є се рід великої банї, в якій може помістити ся 15 слухачів. Коли вже всі найдуть ся в середині банї, її двері замикають ся. По хвилї, коли очи привикнуть до темноти, видно над головами поодинокі звізди, вкінци представляє ся видцеви весь небозвід так, що має ся вражінє погідної звіздистої ночи. Провідник при помочи довгої тики, заосмотреної на кінци в червону електричну лямпу, показує присутним всі звізди, які находять ся в сій хвилї на небозводі. Відтак дотикає ся пружини і баня зачинає обертати ся. Щораз показують ся на сході нові констеляції, пересувають ся і щезають на заході, наслідуючи точно дорогу звізд на небі! Показує ся також місяць, який посуває ся на захід, вкінци на сході показує ся сонце. Є се електрична лямпа, яка все осьвітлює так, що звізди перестають бути видними. В банї представлені звізди ріжної величини, а всіх разом є їх там 592.

—o—

ПЕРЕСЕЛЕНЄ З УКРАЇНИ НА СИБІР.

В першій половині цьвітня виїхало з Іркутска на переселенські участки Баяндаєвської волости, Верхоленського повіту, 30 переселенських селянських родин з села Лебяжинського на Харківщині. Попереду селяни посилали на свої кошти одного зі своїх, котрий, переговоривши з чинами переселенської іркутської орґанізації, повернув в село і сказав, що можна спроваджуватись: переселенське начальство, мовляв, напевно обіцяло дати на душу по три десятини доброї родючої землї. Спродуючись, селяни телеґрафували завідуючому баяндаєвським переселенським районом, п. Воронцову, просили відповісти, коли вони можуть почати орати призначену їм землю. Воронцов відповів: „Можете приступити до ораня і сійби 23-го цьвітня". В перших днях цьвітня селяни були вже в Іркутску. Але тут вони вже дізнали ся справжнього переселенського лиха. Чиновник Воронцов заявив селянам, що земля, призначена для них, не є вільна і що до них перейде вона аж в 1916. році; „а тепер, сказав Воронцов, займіть неуправну, покриту лісом землю і займіть ся корчованєм". Селяни не знають, що робити. Богато родин вже голодує. — От про такі гаразди наших закордонних братів доносять російські часописи.

Для поінформованя чужинців.

Коли вам доведеть ся говорити з якимнебудь чужинцем про сей великий нарід, до котрого ви себе причисляєте, то побачите, що сей чужинець густо-часто не має найменьшого понятя, що се за нарід, де проживає і яка його сила. Винні сьому є по більшій части ми самі, бо не хочемо або не уміємо поінформувати про себе чужинців. Як ке знайдуть ся між нами такі одиниці, котрі уміють се зробити, то звичайно не можуть довершити свого наміру ізза недостачі центів на оплату найконечнійших видатків. Ми самі не дуже радо вивчуємо свою рідну бувальщину, а ще меньше дбаємо про те, щоб про ту нашу бувальщину довідав ся ширший цивілізований сьвіт.

Та нема правила без виїмки... На широкій Руси-Україні лучають ся новійшими часами щирі і добросердні люди, які поклали собі за ціль познакомити як найбільше число культурних чужинців про нашу безталанну вітчину. Про Русинів-Українців пише ся тепер доволї богато на всіх важнійших славянських мовах, а крім того на мові німецькій, шведській, француській, анґлійській і т. д. Наші „опікуни" дуже на нас гнівають ся за інформованє чужинців про наші „гаразди" під кормигою „братів", але ми собі з їх гніву зовсім нічого не робимо...

У столиці Анґлії Лондоні жиє вже кілька літ молодий наш земляк з російської України, д. Володимир Степанківський. Проживаючи в Лондоні, навязав д. Степанківський знакомости з деякими анґлійськими часописями і політиками та при їх помочи зумів уже до сеї пори подати анґлійській публиці богато цінних інформацій про наш нарід. Крім того видав він недавно цікаву брошуру в анґлійській мові п. н. „The Russian Plot to Seize Galicia" (російська змова на загарбанє Галичини), а в останнім часї — як се видно з понизше поданої статї — заходить ся коло основаня Українського Комітету в Лондонї, який би в ширших і основнійших розмірах подав Анґлійцям інформації про українські справи.

Статю д. Степанківського передруковуємо в „Свободї" на те, щоби наші читачі самі з нею познакомили ся, а відтак щоби дали її до прочитаня знакомим Американцям. Якби так кождий читач „Свободи" подбав о те, щоби статю „The Ruthenian Question" прочитав бодай один визначний Американець, то з того була би для нас велика користь. Американцї, які цінять наших людий за їх гарний характер, за чесність і працьовитість, не клали би нас на рівні з ненависними їм „Гунами", Ґалїйцями й иншими подібними народностями. Коли би Американцї побачили, що ми побіч вроджених собі чеснот маємо ще й свою гарну історію і свою питому культуру, тоді вони мусїлиб нас відповідно респектувати і хто знає, чи не сказалиб, де треба, свого слова в нашій обороні... Відомо чейже, що Американцї заступають ся за всіми покривдженими народами, а хибаж наш народ мав би в їх очах бути гірший від других?

Ще кілька слів про саму статю д. Степанківського. Як бачимо, вона складасть ся з трох частий. У першій части подає шан. автор загальні інформації про наш край і нарід, у другій части говорить ся про національне відродженє Русинів і про впливи сього відродженя на міжнародну політику, а в третій части йде мова про те, чому в Лондонї має бути завязаний Український Комітет. На кінци статї поміщено відбитку листа пяти визначних українських політичних провідників і парляментаристів, котрим то листом підписані (др. Кость Левицький, Юліян Романчук, др. Евген Петрушевич, Микола Василько і др. Льонґін Цегельський) уповновластнюють д. Степанківського до заложеня Руського (Українського) Комітету або Анґлійсько-Українського Товариства (відповідно до потреби), щоби поширити безсторонні відомости для нашої національної справи і придбати для тої справи публичну симпатію.

До своєї цінної статї додав ще д. Степанківський невелику мапку Европи, а на ній зазначив прямовісними крисочками цїлу Русь-Україну, поділену на 14 осібних провінцій. Усе те разом дає коротенький але ясний і виразний образ того, що про нас повинен би знати кождий Анґлїк, зглядно Американець.

The Ruthenian Question.

(AN EXPOSE.)

"The Ruthenian Question is, at least potentially, one of the gravest questions of Europe."

The Times, 12th July, 1912.

I. General Information about the People and the Country.

The **Ruthenes, Ukrainians**, or "**Little Russians**," in the 17th and 18th centuries often called **Cossacks**, and, in the days of Herodotus, **Scythians**, number at the present nearly 40,000,000 souls. They occupy the richest portion of the European continent. UKRAINE, RUTHENIA, or "LITTLE RUSSIA," is a compact geographical unit, which comprises practically the whole of the famous Black Soil Zone; it abounds in coal, iron and oil, and is the granary of Europe. As seen from the map below, which shows clearly enough the advantages of its position and its relative size, the territory is included between the Carpathian Mountains in the west, and the River Don and the Caucasus Mountains in the east; between the northern tributaries of the Dnieper, and the Black and Azov Seas.

Politically speaking, Ukraine of to-day is divided between Russia and Austria-Hungary; it is, however, still united in race, sentiment and aspirations, just, as in the past, it was also united in the political sense of the word. The map shows the extent of the Russian and of the Austro-Hungarian "spheres," and the frontier-line dividing them.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

The Austro-Hungarian rule in Ruthenia-Ukraine, in its modern origin chiefly dates from 1795, or from the last partition of Poland. Of the same age is the Russian domination over the contiguous lands comprised between the Austro-Russian boundary and the banks of the River Dnieper. The Kingdom of Poland, at the time of the Partitions, included those lands as its portion. They fell under the Polish sway in consequence of the dismemberment of the Ruthenian Cossack Republic of the 17th-18-th centuries, which was brought about by joint efforts of Russia and Poland. As to the eastern portion of the lands of that Republic, those that spread beyond the Dnieper, they were in uninterrupted connection with Russia (or, to use the proper terminology: Muscovy) from an earlier date, namely since 1654, or the year which saw the conclusion of an Alliance between Bohdan Chmelnicki, the Hetman of Ukraine, and Alexis Michaelowitz, the Czar of Muscovy. This Alliance marked one of the most momentuous events in the career of that Republic set up in 1648 and finally broke up at the end of the 18th century, when the last remnant of it, the Zaporogian Sietch, was abolished by the Ukase of the Empress Catherine The Great. The Republic was borne out of a revolt of the Ruthenians against the Kingdom of Poland and Litbuania, under whose sceptre they lived for some two and a half centuries previously to that event; it has been a case of re-assertion, on their part, of their national independence which they so fatally lost during the 14th century when their country was simutaneously harassed on all sides by the Tartars, Poles and Lithuanians. The period of national life between the 9th and the 14th centuries, is still looked back upon, across the dividing gulf of nearly six centuries, as The Golden Age. Ruthenia then was the largest, and, probably, the most civilized among the countries of Europe. Its relations with Spain, India, Persia, Egypt, Constantinople-in short with East, West, North and South, were numerous and important. Enemies feared the Ruthenian warrior, and the name of the country was famed throughout the world.

One need not go back to the "Gothic" and "Scythian" times of the history of Ukraine to show that, although the periods of foreign domination were long, its independent national life lasted at least as long and has left inerazable traces in the psychology of the people. They are keenly conscious of their national individuality—anthropological, linguistic, temperamental, social, economic, religious, etc.—which sharply separates them from their neighbours. In race, they present a blend of Scythians, Goths, Huns and Slavs. In language, they are related to other Slavonic peoples, just as Latin or Germanic peoples are related among themselves. The Ruthenian language stands in about the same relation to Russian and Polish, as Italian to French and Spanish, or German to Norwegian and Dutch.

In temperament, the Ruthenians are curiously representative of both the South and the North, and West and the East, combining stubborness and endurance with a vivid imagination and a love of the beautiful. They are possessors of a remarkably rich and varied folklore; their songs are famous; they still recently made formidable fighters; they are now achieving a splendid progress in the fields of industry and commerce. Eighty per cent of them, however, are agriculturists, the tilling of the Black Soil having formed, from time immemorial, the National occupation **par excellence.** The peasant class constitutes the backbone of the race. Since the country lost its political independence many of the aristocratic Ruthenian families have gone over to the Polish or Russian side, but many of their descendants have returned to their mother nationality. In religion the Ruthenians are divided into four main classes: the Orthodox, who form the vast majority; the Greek-Catholics, who used to be very numerous, but, having been subjected to much persecution, have dwindled down to 5,000,-000; their stronghold is Galicia. The Protestants are to be found chiefly in the Russian part of the country, where, since the establishment of religious toleration, they are spreading almost unhindered. The Roman-Catholics are mostly found among the members of the old aristocracy.

The Ukrainians were often praised by foreigners for their excellent **physique**; they average 5-ft. 10 and 6-ft., and some of the picked regiments of Russia and Austria-Hungary are formed exclusively of Ruthenian recruits. Of late years, owing to unfavourable influences of the international market upon the Ruthenian economic life, extensive emigration of agricultural workers set in. A couple of millions of them have left the country and settled in Asiatic Russia, U. S. A., Canada, Brazil, and the Argentine. Hundreds of thousands go yearly to Germany as season labourers. About a quarter of millions, as citizens of Canada, have become members of the British Empire.

II. The Ruthenian National Revival, and the bearing thereof upon the International Situation.

II. The Ruthenian National Revival, and the bearing thereof upon the International Situation.

The first fourteen years of the present century were marked by an unusual buoyancy of the Nationalist spirit among the Ruthenians; it spread to the masses of the Austrian and the Russian parts of the country and fired them with an enthusiasm for the cause of the national revival of their race. The movement took many different forms: it manifested itself as a literary revival, economic organisation, educational propaganda, and political action. In Austria-Hungary it was gradually allowed to adapt its demands to the possibilities afforded by the Austrian Constitution, in Russia the Government took exception to it and regarded it with suspicion. The inequality of treatment accorded to it by the two neighbouring Empires, did not fail to produce a process of fermentation. The Ruthenians of Austria-Hungary demonstrated against the persecution of their co-nationals in Russia; the latter demonstrated in favour of Austria, while protesting against the policy of their own Government. Some of the Russian politicians, wishing to check the growth of the pro-Austrian feeling in the Russian part of the country, organized a pro-Russian movement in the Austrian portion of Ruthenia. The relations between the two Governments became so strained that rumours of a coming Austro-Russian war on Ruthenian territory became persistent. In his recent book on "The Hapsburg Monarchy,"* Mr. H. W. Steed, for ten years Vienna correspondent of **The Times,** expressed the opinion that not only a war between Austria and Russia was possible through the further development of the Ruthenian Question, but that a general European conflagration, as one of its consequences, was not out of the question.

III. Why a Ruthenian Committee Should be Formed in London.

In their recent speeches† in the Austro-Hungarian Delegations and in the Imperial Duma, the Austrian Minister for Foreign Affairs, Count Berchtold, and Mons. Sazonoff, the Foreign Secretary of Russia, made grave references to the political situation in Ukraine, thereby warning the world of the possibility of a struggle in a perhaps not very distant future. Let us hope that the bloodshed which those speeches seemed to prognosticate, and which, if once begun in Ukraine, might spread to the whole of our part of the world, can be avoided, and that an amicable settlement of difficulties arising out of the growth of the Ruthenian National Movement can be found by the parties concerned. After all, such hopes are quite reasonable: no power would risk a war with the tremendous loss it entails, even in case of victory, with a light heart. A peaceful attitude of British public opinion, **if armed with a full knowledge of the position in Ruthenia,** so far totally lacking, might exercise a salutory influence over some of the irresponsible politicians, who by their ill-advised actions, threaten to provoke 'a calamity.' A Ruthenian Committee, composed of influential personages in this country, would form a centre for the study of the conditions prevailing in South-Eastern Europe, or, as it is often called, the Danger Zone. By establishing direct connection with the Ruthenian national leaders —political, religious, and other—the Committee would become a real British link with these people of forty million souls, who claim the right to live. The establishment of such a Committee might prove most useful in view of the fact, already mentioned, that a quarter of a million of the Ruthenians are subjects of the British Empire. The Canadian Pacific Railway Company are working hard to attract even larger numbers of them to Canada, where they are welcomed as desirable agricultural settlers. Abstracting, however, from the numerous considerations which would tend to make the Ruthenian Committee in London a very important body from the British Imperial and political point of view generally, it would still be difficult to exaggerate its possible importance as a centre of intelligent interest in a race—one of the most numerous in the world—struggling for national recognition. Ukraine could be justly called a dark corner of Europe which is hardly known. The study of its most fascinating history, of its absorbingly interesting folk-lore, and of its religious relations might bring to light many new facts not hitherto generally supposed: it might furnish new perspective for the conception of history of Eastern Europe, and thus throw a fresh light upon many unexplained phases of the life of European peoples.

The present initiative for the formation of a Ruthenian Committee in London comes from the Ruthenians themselves, who realize how important it would be to them to secure a hearing for their national cause in country. We reproduce a letter signed by the national Ruthenian leaders, and authorizing their compatriot, **Mons. W. Stepankowski,** the writer of this, who is residing in London, to approach Englishmen with a view to the formation of such a Committee. It is hoped that persons interested in public affairs will extend their sympathy to this venture.

Ruthenia-Ukraine
May 10th, 1914.

Dear Mr Stepankowski:—

Moved by anxiety that correct information concerning the present position of our people in Austria and Russia, which has been so often misrepresented, should be spread in England, and filled with a desire that our long and determined struggle for Freedom and Autonomy be brought to the notice of the British Public which throughout the world is famed for its fair-mindedness and for its sympathy with the oppressed.

We the undersigned beg to authorize you to form in England, from amongst persons interested in the Ruthenian Question, a RUTHENIAN (or Ukrainian) COMMITTEE, or an Anglo-Ukrainian Society (as the case may require), for furthering an impartial study of, and for securing the Public Sympathy for, our National Cause.

Wishing you complete success in the matter set forth above, and thanking you for kindly agreeing to undertake this work,

We beg to remain,

Yours truly

Julian Romanczuk

The Signatures are those of Dr. Kost Lewyckyj, the Leader of the Ruthenian Party in the Austrian Parliament and in the Diet of Galicia, Member of the Austro-Hungarian Delegations; Mons. N. de Wassilko, the Leader of the Ruthenian Party in the Austrian Parliament, and in the Diet of Bukovina, Member of the Austro-Hungarian Delegations; Mons. J. Romanczuk, the Vice-President of the Austrian Parliament, the oldest M. P. in Austria; Dr. E. Petruszewycz, one of the most prominent Ruthenian M. P. in Austria; Dr. L. Cehelskyj, a well known Ukrainian politician and a M. P.

Letters to the same effect have been received from many other prominent people in the Russian and the Austrian parts of Ukraine; these include a letter from Mgr. A. Szeptycki, the Metropolitan of the Greek Catholic Ruthenian Church.

Mons. de Wassilko has kindly consented to come over to London for a reception which it is intended to give at one of the London hotels when a sufficient number of persons have given their promise of assisting in the formation of a Committee.

Anybody desirous of obtaining further particulars upon this subject may do so by applying to Mons. W. Stepankowski, 26, South Molton St., London, W.

* Constable, 1914.
† May 8th and 23rd.

НАШІ ЕМІҐРАНТИ НА ОСТРОВІ ЕЛІС АЙЛЕНД.

Декотрі аґенти в старім краю стараютъ ся ріжними способами охоронити своїх пасажирів перед згубою гроший в дорозі до Америки; але роблять се в такий спосіб, що замісць дійсної помочи, спричиняють їм лише великі клопоти і наражають їх на великі неприємности. Дуже часто лучаєть ся, що аґенти в старім краю відбирають готівку від своїх пасажирів, а натомісць дають їм чеки, виставлені на один із банків в Ню Йорку. На острові Еліс Айленд ніхто не хоче таких чеків виміняти на готівку, а знова іміґраційні власти не признають чеків за готівку. З сего виходять опісля великі клопоти для еміґрантів, бо нераз кілька днів мусять вони пересидіти на острові, доки не вдасть ся роздобути за чеки готівку. Новий спосіб охорони гроший пасажирів, якого ужив один із львівських аґентів, може і в найліпшій вірі, був причиною, що четверо дівчат пересиділо кілька днів на острові серед плачу і нарікань. Славянське Товариство Іміґраційне займило ся дівчатами і допомогло їм справу корисно полагодити. Справа мала ся так:

Агафія Тимчишин, Марія Атаманюк, Параска Грицак і Параска Хавлюк, всі чотири з пов. Товмач, прибули до Америки, щоби удати ся до своїх кревних, які мешкають в Торнерс Фолс, Масс. У Львові передали вони свою готівку аґентови, у якого купили корабельні карти, а аґент вислав ті гроші до корабельної компанії. Компанія передала гроші касієрови корабля, на котрім їхали дівчата, з порученем виплатити їм готівку перед опущенем корабля, коли прибудуть до Ню Йорку. Все було би дуже красно, коли би касієр не забув був за гроші і за дівчата. Дівчата найшли ся без гроший і безрадні не знали, де за грішми упоминати ся. Іміґраційні власти задержали їх задля браку приписаної готівки. Слав. Товариство Іміґраційне прийшло їм у поміч. Довідавши ся, яким кораблем вони приїхали, віднесло ся Товариство до дотичної компанії і звернуло гроші дівчатам. Всеж таки дівчата через три дні мусїли пересидїти на острові нім прийшли в посїдане своїх гроший.

Великий клопіт приїхати без гроший, але нераз єще гірше приїхати без докладної адреси. Задля неточної адреси задержано слїдуючі дві дівчини:

Марія Халат, з пов. Турка, літ 19, прибула на корабли „Кронлянд"; їхала до своєї сестри і шваґра, які мешкають у Вілкс-Бері, Па.

Розалія Найда, з пов. Жидачів, літ 17, прибула на корабли „Бремен"; їхала до своєї сестри Юлії в Ню Йорку.

З инших причин задержано слїдуючих еміґрантів:

Василь Вовчина, з пов. Стрий, літ 24, прибув на корабли „Президент Лінколн"; їхав до свояка Гриця Кунаша в Ваендот, Міш. Задля браку гроший власти призначили його на виключенє. Показало ся однак, що в касі на Еліс Айленд було зложених $25.00 для Вовчини, але відай через помилку телеґрафічного уряду, через котрий Гриць Кунаш прислав гроші, їх відборцем був назначений не Вовчина але Гриць Кунаш. Помилку найдено в кілька мінут перед відїздом корабля, яким мав повертати Вовчина.

Юрко Багрійчук, з пов. Городенка, літ 45, прибув на корабли „Кайзер Франц Йосиф І"; їхав до свого кревного Дмитра Буряна в Монтреал, Канада. Лікарі узнали його умово недужим, хоч фізично він є добре розвинений.

Іван Щерба, з пов. Сянік, 37 літ, прибув на корабли „Імператор"; їхав до свого шваґра Миколи Козака в Гласмер, Па. Виключено його з причини тілесних хиб, хоч кревні по него зголосили ся. Ожидає відповіди на внесену апеляцію до Вашінґтону.

Кароль Луговий, з пов. Заліщики, 27 літ, прибув на корабли „Президент Лінколн"; їхав до свого брата Василя в Шікаґо, Илл. Перед комісарем признав ся, що два рази сидів в арештї за бійку з сусїдом.

Стефан Слівак, з пов. Рогатин, літ 44, приїхав на корабли „Кронпрінц Вільгельм"; їхав до свого знакомого Гната Новака в Нюарку, Н. Дж. Його виключено задля браку готївки. Слівак був у Злучених Державах перед кількома роками через 4 роки. Його жінка, котра приїхала до него тодї, коли він тут був перший раз, покинула його і він жив через якийсь час у Злучених Державах яко „жонатий вдовець".

Василь Чернега, з пов. Станиславів, літ 57, прибув з 9-лїтною донькою на корабли „Кайзерін Авґуста Вікторія"; їхав до свого жонатого сина Панька, який жиє в Ню Йорку. Власти виключили батька і доньку з тої причини, що батько за старий, а донька за молода, щоби заробити собі на удержанє.

Александер Танас, з пов. Ярослав, 24 літ, прибув на корабли „Зелянд"; їхав до своєї сестри Еви, яка жиє в Людлов, Масс. Приїхав під чужим іменем Франца Кобелюха. Він зробив на комісію не конче добре враженє, бо зміна його імени дає дещо до підозріня. Його виключено помимо того, що сестра особисто по него зголосила ся. Танас є заводовий „майнер" і працював через кілька лїт в копальнях у Франції. В дїйсности його особа робить додатне враженє і є надія, що апеляція буде узглядвена.

У всїх висше наведених случаях виключеня Слав. Товариство Іміґраційне внесло апеляції. Чи всї апеляції будуть корисно полагоджені для еміґрантів, годі нинї сказати. Власти апеляційні у Вашінґтонї в послїднім часї звичайно затверджують рішеня іміґраційних властий на Еліс Айленд і лише в надзвичайних случаях рішають в користь еміґрантів.

ПИШІТЬ ЛИСТИ НА МАШИНІ.

МАЛЕНЬКИЙ ТАЙПРАЙТЕР заступить вам столярову машину. Можете на нім писати листи, адресувати коверти, латиньскими буквами, дуже гарно і виразно. Коштує з пересилкою $1.50. Спробуйте замовити, а не пожалуєте. Гроші треба прислати наперед. Адрес:

RUTHENIAN BOOK STORE,
701 W. Lackawanna Ave.,
28-29* SCRANTON, PA. B145

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Спис і цінник книжок

які можна дістати в „Свободі“.

*Американець, веселий образ з життя народу зі сьпівами, в трох діях. — Ціна ... 15 цнт.

Америка. — Збірка віршів. — Зміст: Америка. Важкі думи. Галицьким панам у альбом. До сестри. Публика. Се що такого є? В Пенсильванії. Два образки. Одна лиш калина. Я хочу до дому. Купить маю. Прощане з краєм. Слава Пророка. Поет і Муза. Будучність руського робітника. Вітер по полю. Ой в мене кілточки ... — Ціна ... 15 цнт.

Бери та читай. — Ціна ... 30 цнт.

В неволі темноти. — Комедія з життя русько-американського народа в 3 актах ... 25 цнт.

Весела книжочка з 17 образками. — Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий. — Містить в собі богато сьмішних віршів, дотепів і оповідань. — Ціна ... 35 цнт.

В старім і новім краю. — Образ з сучасного життя в 4-ох відслонах. Дуже весела штука для аматорських театрів. — При кінци сеї книжки находить ся сьмішне оповідане „Стадник“. — Ціна ... 25 цнт.

*Гостина св. Николая, драматична гра для дітий. — Ціна ... 10 цнт.

*Доля галицької сироти. — Ціна ... 5 цнт.

Дещо про звірята, рослини, каміне і скали. — В сій книжці находить ся около 200 цікавих образків звірят, птахів і риб з докладним описом, де вони живуть. — Ціна ... 30 цнт.

Дещо про права і суди в Злуч. Державах, а особливо в стейті Пенсильванії. — Ціна ... 10 цнт.

Дорога до сьвідомости: Капітал і праця. — Ціна ... 10 цнт.

Дорога до сьвідомости: Борба кляс і для чого робітники організують ся. — Ціна 10 цнт.

Два брати, з байок брати Гріммів ... 15 цнт.

Еміґрант. — Дуже веселі пригоди з життя еміґранта. — Ціна ... 15 цнт.

З кого ся насьміваютъ, з того люди бувають. — Посол Пстришин. — Модний адвокат. Збірка оповідань. — Ціна ... 10 цнт.

За сестрою. — Є се найгарнійше оповідане з козацької старини, сучасного письменника Андр. Чайковського, яке дотепер вийшло на американській Руси. — Ціна .... 35 цнт.

З ріжних нив. — Зміст: Вся людська твар з хвалою прийде (вірш). Чого нам дійсно потреба. Не плоти ради, не плоди (вірш). Найбільший духовий поет (Данте Аліґієрі). Михайло Петрович Старицький, батько українського театру і визначний український поет. Як будуть іти шани? Ангел та пустельник (оповідане). Дещо цікавого із природи і науки. Зі сьвіта. — Ціна ... 15 цнт.

*Житє і Твори Івана Франка. — Ціна 10 цнт.

Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Злуч. Державах. — Дуже цікава розправа про відносини праці і житя в Америці. — Ціна .. 15 цнт.

Журавлї. — Зміст: Журавлї (вірш). Закутник (оповідане). Новітні гайдамаки (вірш). Пісні про Канаду. Пайлот Бют, оповідане про судьбу молодого робітника-еміґранта. Звідки бере земля тепло. — Ціна ... 15 цнт.

*Жіночий язик, індіянська казка. Невдалий линч оповідане. — Ціна ... 15 цнт.

Зуб за зуб (оповідане). — Бом (з каліфорнійського житя). Судьба сьвітів. Назва „Русини“. — Ціна ... 10 цнт.

*Казки за циганів. — Ціна ... 10 цнт.

Казки про жидів. — Зміст: як Іван жидів мудрував. Вандрівка Івана з жидами. Як Іван водив жидів на гриби, а відтак у ставі потопив. Мужик з жидом в спілці. Пан і жид. Казка про жида. Як жид Русина правовав. — Ціна ... 15 цнт.

Книжочка рахункова. — Дуже практична книжочка до обчислюваня всяких рахунків; вона є пожиточна так для бизнесменів як і для робітників. З додатком деяких цікавих відомостий. — Ціна ... 30 цнт.

Коротка історія Руси до зруйнованя Січи. Містить богато образків руських князів і гетьманів. — Ціна ... 10 цнт.

Марія. — Зміст: Марія (уривок з поеми Т. Ш.). На чужині (вірш). Скором (оповідане). Рік 1903-ий в старім краю. Людоїдство в Конґо. Клопоти кума Софрона (вірш). — Ціна 10 цт.

Многострадальний народ. (Огляд історії українського народу). — Ціна ... 20 цнт.

Народний рух австро-угорських Русинів. — Ціна ... 20 цнт.

Напад на Січ. — Ціна ... 5 цнт.

*Оповідане про Алї Бабу і сорок розбійників. Арабська казка. — Ціна ... 20 цнт.

О підземних скарбах. — Природнича розвідка про всякі мінерали, находячі ся в землї і як витворюють ся з них речи необхідні в житю людий. — Ціна ... 25 цнт.

Оповідання про заздрих Богів. — Ціна 10 цнт.

*Під прапором свободи. Вибір патріотичних декламацій. — Ціна ... 30 цнт.

*Пісні про Канаду і Австрію. Пригоди з житя еміґрантів, писані віршом. — Ціна 40 цнт.

*Пісні під нотами, друковані на почтових картках. Серія складаєсь з 12 ріжнородних пісень. 1) „Думи мої“, слова Шевченка, сольо. 2) „Гей по синьому морю хвиля грає“, Паруб. хор. 3) „За Неманъ іду“, дует. 4) „Ой мати, мати, москаль в хаті“, сольо. 5) „Кохав мене батько“, сольо. 6) „Повій вітре на Вкраїну“, сольо. 7) „За тучами, за хмарами“, дует. 8) „Заручена та Одарка“, жін. хор. 9) „Ой я нещасний, що маю дяти“, сольо. 10) „Докіж мені журити ся“, сольо. 11) „Я циганка, пишний квіт“, сольо. 12) „Ой ти Боже милосердний“, мішаний хор. — Ціна за цілу серію (12 пісень) ... 35 цнт.

Принц і куждар. Дуже занимаюче оповідане славного американського писателя Марка Твейна в перекладі В. Держируки. — Ціна 50 цнт.

Покуса. — Зміст: Покуса (оповідане). З практичної школи (оповід.). Я тут голова (оповід.). Пісня про Канаду. 11.000 метрів над землею. Руському серцю (вірш). Вік людий, зьвірять і ростин. — Ціна ... 10 цнт.

*Промови, деклямації і желаня на хрестинах, заручинах і весїлю для кумів, старостів і дружбів. — Ціна ... 10 цнт.

Про кінець сьвіта. — Ціна ... 15 цнт.

Про нутро землї (з 22 образками). — Розкази про будову землї і її передпотопові здобутки. — Ціна ... 25 цнт.

Руський штукар. 212 гарних штук до забави. — Зміст: Часть І. Забави фізичні і хемічні. Часть II. Штуки з картами. Часть III. Штуки рахункові. Часть IV. Штуки жартібливі. — Ціна ... 50 цнт.

Рицар і смерть. — Ціна ... 5 цнт.

Розмова Поляка з Русином. — Дуже веселий вірш, в котрім Русин висьміває польську пиху. — Ціна ... 10 цнт.

Релїґійні віровання старинних народів. — Зміст: Релїґія Єгиптян. Релїґія Халдейців. Первісна релїґія Індусів. Ісповідники релїґії Брама. Релїґія Будди. Релїґія Перзів. Релїґія Жидів. Релїґія Греків. Релїґія Римлян. — Ціна 20 цт.

*Русько-анґлійський тлумач, з котрого можна дуже скоро навчитись анґлійської мови. — Сторін 256, тверда оправа. — Ціна ... 60 цнт.

Слово ч. 5. — Зміст: Блаженний чоловік (з Псалтира). З книги приповісток Соломона. Чи буде що з наших дітий? Громадське житє Італійців в Ню Йорку. Штука і архітектура на виставі в Ст. Луіс, Мо. Дві левади (оповідане). Дещо цікавого. Зі сьвіта. — Ціна 15 цнт.

Слово ч. 6. — Зміст: Спочив мій дух... (вірш). Спокій душі. Не виносить ся серце вже мое (вірш). Потреба літератури. Народні школи в Пенсильвенії. Дорога любови, то Божа дорога. Зі сьвіта. — Ціна ... 15 цнт.

Смерть. — Зміст: Смерть (фантазія). На провесні у ранці (вірш). Війт (оповідане). Пісня Канадийська. Внутрішний устрій козаччини. Огонь (наукова розвідка). — Ціна 15 цнт.

Степові люди. — Оповідане з житя в донських степах. — Ціна ... 15 цнт.

Страшна пімста. — Оповідане М. Гоголя з козацьких часів (з многими образками). — Ціна ... 20 цнт.

Сьпівомовки ... 40 цнт.

Свекруха. — Комедя в 3 діях ... 25 цнт.

Страйк. — Сценічний образ в трох діях з житя хліборобів в Галичині. (Штука для аматорських театрів). — Ціна ... 20 цнт.

Стріляй на смерть! — Робітнича драма в 1-ій дії. (Для аматорських театрів). — Ціна 15 цт.

Товариска ворожка, для веселої розривки в кружку знакомих. — Зміст: Вороженє будучности для женщин. Вороженє будучности для мущин. — Ціна ... 15 цнт.

Український сьпіваник ... 50 цнт.

*Хлопська доля. — Ціна ... 5 цнт.

Хто з чого жиє? (Розвідка на тлї економічнім). — „Земля Рече“ — Ціна ... 15 цнт.

Через кордон. (Цікаві розкази еміґранта). Еміґрант (вірш). — Ціна ... 15 цнт.

Як мужик ходив до царя правди шукати (оповіданє). З гір (вірш). За землю (оповідане). Сьвіт без Аллага (арабська байка). Як вояк німстив ся на цареви (казка). — Ціна 15 цнт.

Які то є люди на земли? (з 22 образками і 2 мапами). Дуже цікава розвідка про всі раси людий і їх житє. — Ціна ... 50 цнт.

МОЛИТВЕННИКИ І КНИЖКИ БОГОСЛУЖЕБНІ ТА РЕЛЇҐІЙНІ.

Новий Завіт ... 2.00
Псалтир ... 1.00
Бог Надежда Моя, звичайна оправа ... 1.60
Бог Надежда Моя, кістяна оправа ... 2.00
Бог Радость Моя, кістяна оправа ... [illegible]
Віночок, для молодїжи, звич. оправа ... [illegible]
Дорога до неба, кістяна оправа ... 1.00
Дорога до неба, скіряна оправа ... 90
Дорога до неба, малий, звич. оправа ... 32
Друг Душі, кістяна оправа ... 1.20
Друг Душі, малий, звич. оправа ... 50
Збірник Богомолений, звич. оправа ... 80
Горі імієм серця, скіряна оправа ... 1.10
Горі імієм серця, звич. оправа ... 24
Хліб Душі, кістяна оправа ... 1.80
Молитвослов для католицьких лиць ... 1.20
Помилуй нас Боже, для молодїжи, скіряна оправа ... 80
Помилуй нас Боже, звич. оправа ... 50
Коляди ... 15
Збірник найкрасших пісень церковних ... 10
Ангельський хор, збірник народ.-церков. пісень під ноти ч. І. ... 25
Ангельський хор, часть II ... 5

ДРУКИ:

Книжочки платничі для вписуваня місячних вплат членів до Братств і Товариств, 50 штук ... 3.50

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ.

Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всї титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Єсли хто замовляє книжки на меншу суму, то належитість може присилати почтовими марками, а при більших замовленях належить посилати гроші через почтовий або експресовий мoні-ордер. Адреса замовляючого мусить бути виписана як найдокладнїйше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовлюваню книжок посилати 10 центів на реджістер, бо трафляєсь часто, що хтось другий з краянів забере їм книжки з почти.

Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить присилати наперед, бо американська почта не приймає посилок за післяплатою. Для тих, що хотять занятись розпродажею книжок, даємо значний опуст.

Замовленя належить висилати на адресу:

„SVOBODA“
83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Адвокат і нотар
ЙОСИФ ГЕЛЛЄР
оборонця в справах карних і правний дорадник, переніс свою канцелярію адвокатську до камениці під ч. 329 Іст 10-та улиця.
ГОДИНИ УРЯДОВІ ВІД 8—8.
Для убогих порада правна даром між 6—8 вечером. 27-30
ЙОСИФ ГЕЛЛЄР, адвокат і нотар
329 E. 10th St., New York, N. Y.
Телефон: Orchard 1973.

Читайте руські книжки і ґазети бо часте читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила.

$1.00 місячно!
НА КОРОТКИЙ ЧАС ЛИШЕ ПРОДАЄМО НАШ ВЕЛИЧАВИЙ ФОНОГРАФ „ІНТЕРНАЦІОНАЛЬ Ч. 5.“
ЗА ПОЛОВИНУ РЕҐУЛЯРНОЇ ЦІНИ!
ЗІ ВЗГЛЯДУ НА РЕКЛЯМУ ДАЄМО КОЖДОМУ КУПЦЕВИ З КОЖДОЮ МАШИНОЮ НАШОЮ 40 РУСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ СПІВАНОК ЦІЛКОМ ДАРОМ А ТАКОЖ І 10-ЛІТНУ ҐАРАНЦІЮ НА ПИСЬМІ! 23—
Жадаємо малий задаток і висилаємо фонограф і рекорди на 3 місяці безплатної проби!
Наколи будеш задоволений, платиш по $1.00 місячно!
Найбільший склад ріжнородних фонографів і грамофонів і рекордів в кождім язиці по найнизших цінах!
ПО ІНФОРМАЦІЇ ЗВЕРТАЙТЕСЬ АБО ПИШІТЬ ДО КРАЯНА ІВ. РУДЕНСЬКОГО
INTERNATIONAL PHONOGRAPH CO., 196 E. HOUSTON ST., Dep. 49. NEW YORK, N. Y.

ЧИ ВИ ЄСЬТЕ СЕКРЕТАРОМ ТОВАРИСТВА АБО БРАТСТВА?
Наколи так, а Ваше Товариство чи Братство потребує американського або народного прапора, церковних хоругов, лент, відзнак, шапок або що иншого,
замовте се від нас,
а зробивши так, Ви замовляєте впрост від фабриканта і ми не лиш так говоримо, але дійсно виробляємо всї тоті річи, які продаємо.
Ліпший матеріял, гарнійша робота і дешевші ціни як де-инде.
Єсли жадаєте нашого катальоґу, цін або оріґінальних взірців, напишіть до нас, а ми вишлемо Вам се все даром.
ST. NICHOLAS GR. CATH. SOCIETY PASSAIC N. J.
EAGLE REGALIA COMPANY
115 NASSAU STREET, NEW YORK, N. Y.

НАКЛАДОМ ДРУКАРНІ „СВОБОДИ“
видано з нагоди ювилею 100-літних роковин уродин нашого Кобзаря:

ПОРТРЕТ Т. ШЕВЧЕНКА

дуже гарний, поменшене портрету славного артиста-маляра Ф. Красицького. Величина 13×16 цалів. Портрет виконаний дуже удатно і на грубій папери.

Ціна 20 цнт. враз з пересилкою.

Хто до тепер не має ще портрету Шевченка, нехай скористає з нагоди, щоби міг прикрасити свою хату.

Рівнож поручаємо листовий папір з вінєтами: Т. Шевченка, М. Лисенка, Ів. Франка, Б. Хмельницького і М. Драгоманова. Ціна за 12 штук враз з ковертами всего 25 цнт. разом з коштами пересилки.

Замовленя і гроші (евент. в почтових марках) належить посилати на адресу:

„SVOBODA“.
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

СЕРІЯ ПЕРЕПИСНИХ ЛИСТКІВ.

1) Т, Шевченко (з портрета Красіцького), 2) Шевченко в молодім віці, 3) Шевченко в неволи (з власноручного портрета), 4) Родина хата Т. Шевченка, 5) Могила Т. Шевченка в Каневі над Дніпром.

5 КАРТОК 15 ЦНТ.
ВРАЗ З ПЕРЕСИЛКОЮ.

Картки виконані в трох кольорах і прикрашені взорами в народних мотивах.

Для тих, що замовляють більше число карток даємо опуст.

Сї картки можна розпродувати при всяких нагодах: на концертах устроюваних в память Т. Шевченка, на представленях і приватно.

Спішіть з замовленями на адресу:

„SVOBODA“
83 Grand Str., Jersey City, N. J.

До хорих Русинів по всіх закутинах Злучених Держав!
Др. Б. ГОГЕНБЕРҐ,
славний спеціяліст зі старого краю
поручає всім терпячим Русинам, так мущинам як і женщинам свої успішні лїкарські услуги.
Лїчить з найлїпшим і найпевнійшим успіхом ревматизм, всякі недомаганя жолудкові, недугу утроби, нирок, згрубленє жил, гемороїди, структуру або звуженє моченого каналу, недуги венеричні, як рівнож всїлякі наслідки тайних недуг, недуги скіри, ріжні затроєня крови і т. д. 7—
Доконує всякі найтяжші операції мущин, женщин і дітий в своїм офісї або в домі пацієнта, спеціяльно же на пропуклину при помочи спеціялісти з Відня.
Єсли би хтось не міг прийти особисто, нехай опише листовно з повним довірєм свою недугу, а дістане совісну і безплатну пораду.
На відповідь залучіть почтову марку.
Dr. B. HOHENBERG
304-2nd Ave., (між 17 а 18 ул.), NEW YORK CITY.
Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.

ПРОФ. НИК. ІВ. УСАЧЕВ.
Проф. Николай Іванович Усачев, славний російський письменник і чоловік, що займає визначно становище серед свого народа, пише:
„Гессен цигаретки дають дим, в якім навіть найбільше вибагливі курці найдуть вповні і найбільше можливе вдоволенє. Вони визначають ся тим, що дають курцям розкіш, якої не найдесь в цілій історії курсня“.
Ник. Ив. Усачев
HASSAN CORK TIP THE STANDARD OF AMERICA PUSH THIS END
5¢
„THE STANDARD OF AMERICA“.

ІЛЮСТРОВАНИЙ ЮВИЛЕЙНИЙ КАЛЕНДАР
Р. Н. Союза
НА РІК
1914
ЗМІСТ ДУЖЕ ЦІКАВИЙ І РІЖНОРОДНИЙ.
СЕЙ КАЛЕНДАР МАЄ 256 СТОРІН ДРУКУ І ОКОЛО 100 ОБРАЗКІВ.
Ціна враз з почтою 35 цнт.
Адреса для замовлень:
„SVOBODA“,
83 Grand Street,
Jersey City, N. J.

ДАРОМ. Знаменита бритва і револьвер на 7 вистрілів.
ҐРОШИЙ НЕ ПРИСИЛАЙТЕ. Щоби познакомити покупців з нашими новими зеленичими годинками, ми пішлемо сю гарно ґравіровану жіночу або мужеську золоту годинку з подвійними ковертами з добрим осередком і каміннями за $5.85 з додатком револьвера і бритви. Ґарантія на 20 літ. Сама годинка вартости $15.00 а револьвер і бритва $8.00. Спеціяльна оферта. Запишіть нам се оголошене і подайте свою адресу а ми пішлемо Вам все до оглянення і на пробу. Коли се вдоволить Вас, заплатіть аґентови $5.85 і кошта пересилки. Памятайте — револьвер і бритва даром. 28-31
FISHLEIGH & CO., 1151 Athenaeum Bldg., Chicago, Ill.

ПОЗІР! НЕ ПЕРЕПУСТІТЬ СЕЇ РІДКОЇ СПОСІБНОСТИ!
В СІМ МІСЯЦИ ЛИШЕ
$45.00-ий фонограф лише за $15.00!
А також і великий вибір машин всіляких систем разом з 50 кавалками музичними, руськими і т. д. цілком даром! ПО $1.00 НА МІСЯЦЬ!
Вільна проба через повних 3 місяці.
НАЙБІЛЬШИЙ СКЛАД РУСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ РЕКОРДІВ І ПЛИТ У ВСІХ ЯЗИКАХ!
Плати як можеш і весели ся ціле житя! Цінники висилаємо безплатно.
ОМЕЛЯН ПОРАЙКО, D. 341. 23—
INDEPENDENT PHONOGRAPH CO., 101 Essex St., New York, N. Y.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

РЕКОРДОВЕ СПРАВОЗДАНЄ Р. Н. С.

за місяць червень 1914 р.

НОВОПРИСТУПИВШІ ВІДДІЛИ.

Братство св. О. Николая, в Індіанополіс, Інд.

В. 395. Сорока Васько, Деба Дмитро, Булій Дмитро, Буліщак Антоні, Фляк Михайло, Лесик Андрій, Дигьо Ів., Озімок Гриць, Олінек Ефрем, Сарахман Юрко, Батьо Іван, Проць Михал, Марусяк Іван, Олач Данько, Долівка Николай, Булій Марія, Олач, Дмитро, Булій Іван.

Товариство „Рогатинщина" в Пітсбург, Па.

В. 396. Дирпняк Михайло, Пологяк Григорій, Шпакович Гринько, Пюльопа Федь, Федьків Андрій, Гричук Вас., Квасніцький Матвій, Автаманчук Василь, Гук Антін, Іваніцїв Дмитро с. Олекси, Романів Федь, Кримський Михайло с. Андрія, Кримський Михайло с. Петра, Іванків Никола, Курупа Федь, Чириєцький Олекса, Крижалка Никола, Баран Вавро, Федунок Яць, Перетінець Петро, Федунок Марко, Федунок Танас, Коруна Іван, Іванців Дмитро с. Михайла, Романів Іван, Беків Петро.

Братство св. Петра і Павла в Крейтон, Па.

В. 397. Сабат Данило, Боднар Дм., Василів Федь, Кашеба Ілько, Федусів Гринь, Мельник Гринь, Тутак Григорій, Мельник Михайло, Тутак Петро, Венцель Владислав, Сабат Василь, Гуляк Федь, Солтис Василь, Гуляк Юрко, Солтис Іван, Кендзор Павло, Кантарик Франко, Кендзор Володислав.

НОВОПРИСТУПИВШІ ЧЛЕНИ.

В. 1. Матицяк Павло.
В. 2. Криса Данило.
В. 7. Дронський Іван, Стадник Михайло, Гуйда Семко.
В. 9. Расевич Стефан.
В. 12. Вашенько Николай, Скіра Микола.
В. 13. Сияк Ілько.
В. 14. Филипек Станислав, Гелемей Михайло, Сінявський Дионизій.
В. 15. Лещитин Стефан, Попелюк Іван.
В. 16. Рейда Василь, Куско Іван III.
В. 20. Бартошек Павло.
В. 22. Кравчук Іван.
В. 27. Гуза Йосиф, Ковальчик Филимон.
В. 28. Максимик Іван.
В. 30. Гальчак Яким.
В. 31. Дулиненко Ілько, Филичканич Петро.
В. 35. Дуда Антін.
В. 39. Курак Николай, Лішак Николай, Пушканич Онуфер.
В. 40. Купяк Іван, Присташ Михайло, Волянський Николай.
В. 42. Полиняк Трофим, Левчанин Михайло, Громко Стефан, Сьвірко Гриць.
В. 46. Стик Яків, Брелік Юрій.
В. 47. Гринча Михайло, Андрущишин Дмитро, Дуник Дмитро, Башак Ів., Пірка Юрко, Карпінський Іван, Гриник Федьо, Фурман Іван, Ковалишин Григорій, Чимчук Іван.
В. 49. Панек Сетанислав, Баранюк Іван, Дулевський Гома, Тимошек Марія.
В. 50. Лужецький Николай, Лучанко Олекса, Пецюх Теодор, Гаремич Теодор, Мельник Сень, Буза Іван, Сосьвіцький Йосиф, Колодій Іван, Вільготний Теодор, Гук Дмитро.
В. 51. Оліяр Сенько.
В. 52. Чорний Ілько.
В. 55. Мучка Василь.
В. 56. Зварець Андрій, Даньчук Николай.
В. 61. Скрбіньский Александер.
В. 67. Пиловарчик Николай, Синишин Онуфрій, Зопко Никола, Юльвак Феликс, Ткач Михайло, Андрусів Василь, Бруховський Михайло, Білинський Никола, Дурдела Михайло, Мерещак Олександер.
В. 70. Гурман Семен, Чоник Панько.
В. 72. Судик Олекса.
В. 73. Матишцук Ілько.
В. 76. Наган Гимко, Сороколіт Петро, Гілух Козьма.
В. 78. Беднарчик Никола, Дембіцький Петро, Молочник Петро.
В. 79. Волчанський Михайло, Малудза Іван.
В. 81. Чикита Антін, Семенків Петро.
В. 82. Пішко Йосиф, Бахор Август.
В. 85. Дмитрович Михайло.
В. 87. Зачідло Анд., Василіцький Юстин, Костишин Дмитро.
В. 88. Качуровський Йосиф, Ружило Дмитро, Члонка Яків, Карпінець Григорій, Ковальчук Олекса.
В. 91. Лунатовський Еміль, Кріль Лука, Бараник Михаїл.
В. 92. Шупер Юрій, Хир Семко, Чайка Олекса, Добровольський Антін.
В. 95. Поливка Томаш.
В. 99. Гнатів Теодор, Ковальський Іван, Шклярик Василь, Білаш Іван, Грабас Томко, Карп Петро, Копчак Йосиф, Синота Павло.
В. 104. Гурняк Іван.
В. 106. Лис Іван, Гасяк Матеуш, Бойко Теодор, Германович Яків, Шевчук Ілько, Осціславський Михайло, Читвінський Николай, Гасюк Андрій, Савчик Панько, Мацьків Михайло, Стецько Станислав.
В. 107. Длугош Іван, Ковалевич Іван, Щудляк Николай.
В. 108. Пігіль Іван, Манджук Петро.
В. 109. Тарас Косма, Кассвіч Іван, Щепко Дамян, Дуда Андрій.
В. 112. Фестюк Марія, Прийдилюк Фрозина, Духник Анна, Карась Катерина.
В. 113. Ковтак Максим.
В. 115. Ключкевич Антін.
В. 117. Уруські Михайло, Евуш Михаїл.
В. 125. Лиско Юлия.
В. 127. Шура Олекса, Муніківський Михайло.
В. 128. Фурчин Василь, Найник Йосиф, Галицький Теодор.
В. 129. Пружінський Михайло.
В. 131. Кевеш Пацка.
В. 132. Возьняк Іван.
В. 133. Благий Іван, Ванат Іван.
В. 135. Цапар Василь.
В. 140. Проконішак Онуфрій, Щурко Ник.
В. 141. Кравецький Йосиф.
В. 142. Малерак Фецько.
В. 143. Андрійців Андрій, Бояновський Стефан, Андрейшів Михайло, Кухар Михайло, Вербяк Іван.
В. 146. Расевич Омелян.
В. 147. Майстрів Ілько, Чорний Стах.
В. 149. Манько Георгій, Стадник Петро.
В. 153. Турінець Олекса, Раган Юрко.
В. 155. Маслій Марія.
157. Сирко Стефан, Зайдер Антоній.
В. 159. Мамчак Андрій.
В. 160. Чопик Калина, Курпіта Євдоха, Копотка Агафія, Горинь Паранька, Баглай Анна, Бурдун Паранька, Сташків Анастазія, Курпіта Антін, Скарбівський Леон, Мись Каська.
В. 161. Сладин Антін, Серота Роман.
В. 162. Завитяк Михаїл, Нісевич Дмитро, Камінський Дмитро, Млинарський Йосиф, Карольов Стефан.
В. 166. Демньо Іван.
В. 168. Лосик Кирило.
В. 169. Гульо Адам.
В. 17. Гирила Іван, Лотоцький Володимир, Пасічняк Никола, Ванат Николай, Гавришко Михайло, Готра Петро, Паумець Николай, Милянович Антін.
В. 174. Гамар Андрій, Гаваяр Стефан, Гнатишак Григорій, Гнатишак Йосиф.
В. 175. Копій Григорій, Козак Онуфрій, Кухта Марія, Зелем Василь.
В. 176. Макалус Тимко.
В. 177. Бачинський Іван.
В. 181. Кіляр Йосиф, Шевчук Николай, Борозний Петро.
В. 182. Сулій Ілько, Вольський Михайло.
В. 186. Демкович Вероника, Білик Анна.
В. 191. Джинджиристой Яким.
В. 192. Заяць Павло, Колонський Теодор, Цеся Семен, Краснопера Павло, Геля Олекса, Німий Фецько.
В. 193. Млекуш Йосиф, Млекуш Франко, Білас Григорій, Бурш Петро.
В. 194. Костів Михайло, Гайва Олекса, Голіят Онуфрій, Кок Ілія, Острожевич Іван, Гаврилшко Василь.
В. 197. Мойшиновський Федьо, Сироїд Стефан, Яцишин Петро, Марущак Іван, Запотіцький Тимко.
В. 207. Терпко Михайло, Боднар Михайло.
В. 208. Меньо Михайло, Сова Юрій.
В. 209. Оренчак Теодор.
В. 213. Гаєвський Адам.
В. 214. Крисоватий Михайло, Павлів Павло, Березовський Гнат.
В. 217. Морошко Никола.
В. 220. Саган Василь.
В. 221. Стукало Клим, Чучман Іван, Турко Андрій, Волковецький Михайло, Бабук Катерина, Дубас Василь Михайлів, Васильців Кикарій, Карпа Іван, Влошек Василь, Смолінський Кароль, Дубас Василь, Волошин Михайло.
В. 222. Корбак Михайло, Цмар Андрій, Лівчик Федор, Матлога Костьо.
В. 223. Запоточний Михайло, Вацик Михайло, Стабрила Йосиф, Нисецький Марцін, Федьо Михайло, Катулька Йосиф, Петризка Николай, Малицько Ілько, Іванишин Петро.
В. 225. Шрамяк Петро, Мельник Демян, Гавриляк Михайло.
В. 226. Ворло Іван.
В. 229. Федицький Михайло, Пістун Гринько, Староста Михайло.
В. 231. Коваль Петро, Шмігель Стефан.
В. 234. Чечель Петро с. Стефана, Климович Гринько, Колодій Микита, Чечіль Андрій.
В. 236. Баврек Аполонія.
В. 237. Кміть Петро.
В. 239. Петрович Олекса.
В. 240. Перник Анна.
В. 242. Шумський Панько.
В. 244. Мачужак Іван.
В. 245. Шевців Михайло, Калужняк Катерина, Вірбан Яцко, Слабіцький Франко, Ваврипчак Дмитро, Лахман Іван, Гавришкевич Іван Курдила Йосиф, Зомерфельд Кароль, Александрович Михайло, Читайло Іван, Клуб Стефан, Салига Михайло.
В. 246. Шиноль Войтіх, Пилюк Стефан, Вишочан Ігнатій, Кулик Антін, Шимкович Антін.
В. 247. Косовський Дмитро, Горванко Іван, Вівчар Антошко, Босак Василь, Опришко Стефан.
В. 250. Фаєр Антін.
В. 251. Наконечний Стефан, Кашицький Михайло.
В. 252. Гришко Анна.
В. 257. Сьомкайло Михайло, Чернушка Андрій, Рубовський Йосиф, Загадайко Николай, Шупер Йосиф, Ільків Кость.
В. 258. Чая Андрій.
В. 259. Попів Дмитро.
В. 260. Кушнір Данило.
В. 261. Бінек Магдалина.
В. 262. Жидяк Марія, Феленчак Емілія, Карляк Ева.
В. 265. Буравський Франко.
В. 270. Жуковська Катерина, Матвіяс Василь.
В. 271. Хоцяй Петро.
В. 272. Юристовський Василь.
В. 273. Сута Іван.
В. 275. Гудак Марія, Гамбаля Марта.
В. 276. Тщенко Александер, Беднарський Фелікс.
В. 282. Митар Григорій, Попик Микита, Веселовський Лев, Осак Михайло, Багрій Севастіян, Марків Кароль.
В. 284. Бандурак Гарасим, Буцовський Теодор.
В. 288. Боберський Іван, Савчин Михайло, Музика Василь, Гонтарик Василь.
В. 289. Тхір Дмитро, Дзера Стефан.
В. 292. Шиманська Марія, Убогій Дмитро, Бордяк Василь, Михайлюк Юрко.
В. 295. Когут Іван.
В. 296. Лабур Іван с. Тимка, Климчук Михайло, Мартиншин Андрій, Федьо Володимир, Швець Данило.
В. 297. Шміт Йосиф, Шміт Розалія, Павлович Стоян, Вигувич Сімо, Перявець Мато, Калічук Стефан.
В. 298. Баланда Ілія, Глада Йосиф.
В. 299. Шарий Ігнатий, Михайлюк Петро, Голутяк Петро, Тимчук Онуфрій.
В. 300. Крупнак Григорій, Кос Йосиф.
В. 301. Левко Петро, Янсевич Василь, Політило Теодор.
В. 302. Кашляк Лупія, Романюк Параска, Лохавюк Міна, Рак Параска.
В. 303. Пилицький Петро.
В. 304. Беляк Василь, Гисяк Михайло.
В. 309. Татарин Іван.
В. 315. Москвітин Павлина.
В. 316. Дячкар Іван, Братусь Дмитро.
В. 317. Кулиба Станислав, Кіщак Іван, Велич Анна, Осухівський Василь, Осухівська Марія, Юрас Анастазія, Вачик Михайло.
В. 318. Косій Петронела.
В. 323. Коваль Лаврентій.
В. 324. Захарчук Никола, Васильковський Василь, Захарчук Анна, Кобза Михайло, Григорчук Григорій.
В. 326. Когут Іван, Колодій Теодор.
В. 332. Бойко Анастазія, Антонійчук Николай, Садовський Іван, Бонко Андрій.
В. 334. Года Максим, Года Тонька, Миронишин Теодор.
В. 338. Мацко Іван с. Романа, Козюра Іван, Бачи Ілько, Кунька Марія, Кунька Михайло.
В. 339. Бинзак Анна.
В. 341. Гулак Панько, Шеремета Йосиф, Кіба Григорій, Гермак Іван (Онуфрія), Слепко Пантелеймон, Куцалаба Андрій, Калпчак Николай, Вуниліо Йосиф.
В. 342. Коцаба Михайло, Бабяк Василь, Йош Йосиф.
В. 343. Стомфес Валентий.
В. 344. Гаврищків Василь, Белой Василь, Шевчук Іван, Промовдайко Андрей, Бігус Йосиф, Гусак Павло.
В. 345. Гнат Юліян, Кльофа Іван.
В. 348. Лаврук Юрко.
В. 349. Фемняк Павло, Гуйван Гриць, Кривак Василь, Пархінь Данило.
В. 350. Каштанюківна Марія.
В. 353. Картичак Іван, Жеребний Роман.
В. 354. Марек Мартин.
В. 355. Джуда Михайло, Городинський Андрей, Дачишин Михайло, Соловичний Федько, Рибій Іван, Шипа Олекса.
В. 356. Хімяк Йосиф.
В. 357. Гвоздій Олекса, Гоший Михайло, Возьний Дмитро.
В. 358. Грицо Йосиф, Задорожний Григорій.
В. 359. Пилипяк Василь.
В. 360. Стедик Михайло.
В. 363. Волошин Николай.
В. 365. Мехалек Франко, Кишчуковський Петро.
В. 366. Баляс Матеуш, Скалуба Валентий.
В. 369. Павлюх Петро, Турко Семен, Саган Василь, Дибач Гилько, Савчинець Дмитро, Семканич Ігнатий, Кость Афтанас, Семкавич Семен, Малий Антоній, Гладиш Дмитро, Матта Николай.
В. 370. Чорняк Йосиф.
В. 373. Грінко Анна.
В. 376. Лупацій Іван.
В. 377. Марищук Павло.
В. 379. Попадюк Теодор, Петровський Володимир, Багрій Прокіп.
В. 380. Евич Петро.
В. 383. Кузьо Григорій.
В. 384. Славута Іван.
В. 385. Бойко Василь, Рефцю Василь, Рефцю Йосиф, Литвин Йосиф, Скоропада Дмитро, Бутрин Василь, Бутрин Михаїл.
В. 386. Шешурак Іван, Герич Іван, Буржмінський Андрій, Федаш Федьо.
В. 387. Гоман Онуфер, Федаш Гриць.
В. 388. Сорока Павло, Гнатюк Теодор, Довбський Іван.
В. 389. Град Антонійна, Окриско Анна, Понаїль Оліскович Юлія, Зарічна Мелянія.
В. 391. Сталений Михаїл, Долошицкий Михайло, Морох Семен.
В. 392. Кантюх Николай, Чеботар Петро, Гагалька Василь.

ЧЛЕНИ НАНОВО ПРИНЯТІ.

В. 1. Тирлич Лука, Москалик Марія.
В. 3. Мизік Стефан.
В. 4. Крайник Франко.
В. 8. Кузе Іван.
В. 9. Рейник Йосиф.
В. 10. Ковтко Партин, Нестеряк Данько.
В. 12. Сіра Осип.
В. 14. Березик Ігнатій.
В. 16. Біско Іван.
В. 19. Барасюк Семен.
В. 33. Симончик Андрей.
В. 40. Верлинський Прокіп.
В. 47. Колодійчик Юрій.
В. 57. Дуда Іван, Дашкевич Николай.
В. 63. Гоцко Іван, Юлас Яків.
В. 64. Мекогін Танька.
В. 67. Чупко Стефан.
В. 70. Маничин Федор, Федьо Петро, Сандович Тимко.
В. 71. Стапай Матрона.
В. 73. Пуш Вофія.
В. 77. Лебідь Дмитро.
В. 79. Корнас Іван (с. Василя), Корнас Іван (с. Николи).
В. 82. Пасланський Никола, Дзуган Йосиф, Гутовський Павло, Мядьговський Іван.
В. 99. Вацлавський Михаїл.
В. 111. Герговський Станислав, Кунцьо Николай, Пращак Стефан, Подоляк Сенко, Подоляк Федьо, Тантала Олекса.
В. 127. Гузда Алексій.
В. 131. Гелейда Анна, Пех Марія.
В. 133. Ковальчук Семко.
В. 140. Горнік Юрко, Горнік Анна.
В. 146. Украпець Йосиф.
В. 147. Вазришко Олекса.
В. 157. Куця Антін.
В. 164. Самолевич Йосиф.
В. 166. Мирма Прокоп.
В. 175. Мидловський Станислав, Федянько Матвій (Федоренько), Стасенко Михаїл.
В. 186. Брезвик Катерина.
В. 217. Антошків Никола.
В. 218. Дзянко Стефан.
В. 219. Стефко Никола.
В. 221. Багрій Никола.
В. 222. Калафактор Михайло, Калафактор Іван, Кипінський Іван, Стасюк Николай, Олійнічук Стефан.
В. 229. Смоленич Андрей.
В. 231. Волошин Іван.
В. 233. Кулиба Василь.
В. 245. Вірбан Хаврона, Слука Маруня.
В. 248. Запаїтна Розалія (стар.), Запаїтний Павло.
В. 250. Рамольт Ігнац.
В. 255. Яремко Томаш.
В. 271. Кравчук Матвій.
В. 275. Майдош Анна.
В. 276. Макар Федьо.
В. 298. Мидляр Андрий Серафин.
В. 301. Кукла Теодор.
В. 306. Даньчак Амброз.
В. 316. Дорофей Іван.
В. 322. Чура Демян.
В. 326. Горжейовський Василь.
В. 327. Ямковий Ігнац.
В. 340. Онуфрів Володимир, Дрофич Гриць, Яремкович Панько.
В. 341. Михайлів Олекса.
В. 342. Угрин Лаврентий.
В. 349. Кушнір Петро.
В. 359. Назарик Ігнат.
В. 367. Федоришин Дмитро.

ЧЛЕНИ ПРИСТУПИВШІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ.

В. 9. Ярошик Антін.
В. 12. Дошна Андрей.
В. 33. о. Гуриньский Михайло.
В. 42. Пятковський Григорій.
В. 70. Павлюк Андрей.
В. 91. Яцишин Петро, Рудавський Михайло.
В. 103. Сохавський Іван.
В. 109. Летновець Матій.
В. 133. Ткач Текля.
В. 147. о. Кузів Михайло, Буч Василь.
В. 150. Шорбан Николай, Вовк Ігнац.
В. 157. Карлаш Андрей.
В. 159. Гутяк Семеон, Волянський Петро.
В. 189. Кичмар Іван.
В. 192. Бало Константин.
В. 207. Савка Антоній.
В. 209. Ющик Петро.
В. 229. Величко Василь, Небесний Сенько.
В. 230. Баган Іван.
В. 253. Драган Іван.
В. 279. Бережанський Василь, Плішка Макар.
В. 298. Рущак Йосиф.
В. 317. Петришин Катерина.
В. 319. Базарницька Ксеня, Салачинська Юлія.
В. 322. Габля Теодор.
В. 325. Кулин Ілько.
В. 334. Гладкий Стефан.
В. 344. Ряник Михайло.
В. 347. Рудавський Іван, Бейгер Никола.
В. 360. Карбівник Василь.
В. 366. Бицко Федор.

ЧЛЕНИ СУСПЕНДОВАНІ АБО ВИЧЕРКНЕНІ ЗА НЕПЛАЧЕНЄ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК.

В. 1. Гардиш Тимко, Талпаш Ольга.
В. 4. Сандович Дорка.
В. 6. Стойка Іван Михайло Білого, Вовчик Михайло (Федорув), Мігалов Стойка Василь, Фенчик Василь.
В. 7. Федашко Василь.
В. 8. Мінкович Павло.
В. 9. Самодайка Іван, Сенко Михаїл.
В. 10. Бодон Филип, Мадзік Семеон.
В. 13. Сляк Терентий.
В. 15. Мрилод Михаїл.
В. 16. Сухеняк Стефан, Логінець Іван.
В. 23. Серветник Дмитро.
В. 25. Шовтис Трофим, Дядьо Артим.
В. 28. Бомба Дмитро, Комак Максим, Ковалик Бронек.
В. 31. Козирацький Йосиф.
В. 33. Сіверський Митро, Рочняк Теодор, Падух Панько, Кусий Федор, Чирський Федір, Бічак Василь, Предилюк Стефан.
В. 36. Турянний Іван, Гальмаш Михайло.
В. 41. Боццаровський Михайло.
В. 42. Демура Антін, Пиш Никита, Біляк Михайло, Мільо Іван.
В. 43. Гогоц Іван.
В. 47. Побурчак Іван, Кріль Николай.
В. 48. Цепко Іван (стар.).
В. 50. Маркавін Михайло.
В. 51. Стефанчик Іван, Курпи Михайло.
В. 52. Лепар Михайло, Губаловський Іван.
В. 53. Домин Микита, Заваденський Панько.
В. 55. Тарас Савка, Гладик Іван.
В. 56. Шафрон Антоній, Бражукаш Йосиф, Шуль Юрій, Тара Михайло, Шимбор Фредрик.
В. 57. Плескун Григорій, Клубко Іван.
В. 58. Кимак Василь, Бойтович Франко.
В. 61. Малиновський Іван, Гдуля Андрей, Качмар Андрей, Питер Андрей (стар.).
В. 62. Музик Евфимія, Сулич Катерина.
В. 64. Дараш Іван.
В. 65. Бобер Семан.
В. 67. Стадник Трофим.
В. 68. Гарник Станислав, Гавришко Андрій, Магеровський Максим.
В. 70. Ясінський Фелікс, Ясінський Алекс.
В. 73. Палена Павло.
В. 82. Фольта Себестіян, Тхір Василь, Мельник Петро, Продан Николай.
В. 85. Корпович Йосиф.
В. 90. Вовкунович Гринько.
В. 91. Курик Іван, Ющак Стефан.
В. 93. Бучко Михайло.
В. 95. Мейза Филип, Гачура Елк, Гальків Вас.
В. 99. Кіглик Николай, Фіняк Петро.
В. 102. Котаняк Михайло.
В. 103. Чубик Михайло.
В. 106. Хінялівський Теофіль, Волович Іван, Сенчишин Стефан.
В. 107. Височанський Николай.
В. 108. Страдецький Стефан.
В. 110. Вірчангин Дмитро, Бисенґер Йосиф.
В. 111. Мамчак Михаїл, Гера Павло.
В. 113. Кравц Семко.
В. 114. Андрусевич Михайло.
В. 118. Івашків Паравька.
В. 120. Книш Гриць, Бурджеловський Іван, Челядник Йосиф.
В. 122. Хорват Елисавета.
В. 124. Зарицкий Стефан, Радь Михайло (с. Петра), Фурка Михайло, Жовнер Никола, Жубрид Кароль, Кобасюк Гриць, Пудіш Михаїл, Кочишин Петро.
В. 128. Коцур Василь, Смола Григорій.
В. 130. Стасишин Григорій, Доржинець Антін, Баранецький Михаїл.
В. 133. Патрунишин Іван.
В. 135. Вовк Василь.
В. 136. Качмар Іван, Базар Михаїл, Мазурек Томко.
В. 139. Костевич Гаврава.
В. 140. Касперович Микола, Претка Матвій, Кибало Николай, Лопушанський Іван, Лопушанська Марія, Баглай Матвій.
В. 141. Голодрига Григорій, Кобиляж Кароль, Рушковський Іван, Пачковський Франко.
В. 143. Возняк Гриць, Вовк Гринько, Дністрян Семен, Чапор Михаїл.
В. 145. Кальманський Семен.
В. 147. Дверницький Адам.
В. 149. Рей Нестор, Гірняк Стефан.
В. 151. Михолат Марія.
В. 154. Кучмаш Василь.
В. 155. Яяуш Василь.
В. 157. Гук Дмитро.
В. 159. Драбіщак Дмитро, Ковзлев Григорій.
В. 160. Галабурда Василь.
В. 161. Качновський Лукач.
В. 162. Госейко Людвик, Обшарський Стефан.
В. 166. Дух Стефан, Торопила Френк.
В. 168. Гелета Михайло.
В. 170. Попель Михайло, Микитишин Іван, Курпіта Анастазія.
В. 172. Пуший Григорій, Дачишин Василь.
В. 175. Синявецький Михайло.
В. 176. Перхун Никола.
В. 178. Мельничук Параска, Петрах Анна, Сьвірк Параска.
В. 187. Копчак Григорій, Голвана Петро.
В. 188. Циктич Василь, Колесар Дмитро.
В. 189. Пляшк Теодор (Френк).
В. 190. Полегоньский Михайло.
В. 192. Ковалик Оленка.
В. 193. Гоник Петро.
В. 196. Гльо Михайло, Коня Павло.
В. 198. Пільгуй Теодор.
В. 200. Возьний Онуфрій, Дзюба Николай, Холодінський Маріян, Цісек Евгенія (зам. Орляк), Пташник Федь.
В. 201. Баранський Павло, Маковський Анн.
В. 203. Роборецький Петро, Савіцький Петро.
В. 207. Шапак Максим, Попович Михайло (стар.).
В. 210. Палевода Микола.
В. 211. Романів Василь, Окренкий Дмитро.
В. 213. Профета Николай, Дайко Андрей.
В. 214. Заліско Іван.
В. 217. Юрків Амброзий, Ейва Никола.
В. 219. Коняк Ясько (Кінь).
В. 220. Вавро Іван.
В. 221. Дмитрух Теодор, Білінський Панько, Кобеляк Іван.
В. 222. Кобима Семен.
В. 223. Нагребецкий Антоній.
В. 224. Гринько Іван.
В. 225. Сопко Григорій, Козак Іван, Василука Ілько.
В. 227. Гитик Ілько, Грицкович Семко, Максимчак Іван, Цапар Антоній, Гавачак Васко, Хохла Тиве, Лилу Ілько.
В. 230. Філь Михайло.
В. 231. Богурка Николай.
В. 232. Кравець Олекса.
В. 235. Найнор Михайло (мол.), Копина Вас.
В. 237. Мельник Юрко, Коваль Дмитро.
В. 239. Турчиник Тацька, Рацко Анастазія, Нізбережна Марія, Турчиняк Марія, Яворський Йосиф, Юньняк Іван.
В. 242. Тимків Василь.
В. 246. Олексьо Михайло.
В. 247. Малиовський Стефан.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Головний Уряд „Р. Н. Союза"

Предсідатель:
Дмитро Капітула, Box 565, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Білин, 1710 W. 44th St., Chicago, Ill.

Місто-предсідатель:
Василь Суван, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Михайло Угорчан, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine & Franklin Sts., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, 550 John St., Whiting, Ind.
Стефан Милянович, 193 Grand St., Jersey City, N. J.
Иосиф Ялечко, Box 156, Ramey, Pa.

Радні:
Іван Глова, 521 N. Shamokin St., Shamokin, Pa.
Миколай Ваверчак, 720 Charles St., Perth Amboy, N. J.
Володимир Касьнів, 56 Sussex Str., Jersey City, N. J.
Петро Мотало, 1436 W. Erie St., Chicago, Ill.
о. Мирон Данилович, 11 Chmelnicky St., Ansonia, Conn.
Андрій Гальчак, 237 Churchil St., McKees Rocks, Pa
Редактор „Свободи":
Осип Стеткевич, 83 Grand St., Jersey City, N. J.
Завідатель „Свободи":
Андрій Савка, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союза" находить ся під числом 83 Grand St. (у власнім домі) Jersey City, N. J.

Просьвітна Комісія.

Др. В. Сіменович, предсідатель, 4105 N. Avers Ave. Chicago, Ill.
Е. Струтинська, секр., 714 Bickerdike St., Chicago, Ill
о. В. Балог, 550 John St., Whiting, Ind.
Д. Андрейко, 147 Broad St., New Britain, Conn.
Др. І. Копистянський, W. Pine St., Shamokin, Pa.
Ю. Павчак, 68 N. 8 St., Brooklyn, N. Y.

В. 248. Басараб Олекса, Куренда Франка, Збірак Текля.
В. 249. Ліс Василь, Шарандак Іван.
В. 250. Процак Теодор, Гусак Константин, Насівник Николай, Севиць Михайло, Бартлін Станислав, Михалик Іван, Шпак Николай (мол.).
В. 255. Жидик Марія, Ковальчук Катерина, Булий Євка, Ворик Андрей, Ворик Дмитро, Дашко Онуфер.
В. 256. Гузар Никола.
В. 260. Чепела Олекса, Паробій Іван, Хома Роман, Хміль Николай, Хміль Семен.
В. 262. Мінько Иоанна.
В. 266. Маркович Танька.
В. 268. Бланар Ілька, Олічак Петро.
В. 271. Підгірний Павло.
В. 273. Ракочий Теодор.
В. 274. Боберський Олекса.
В. 276. Соколик Василь, Пишницький Стеф.
В. 277. Нестерук Іван, Ваврин Василий.
В. 278. Яворський Василь, Кучів Фельо, Дмитрян Семен, Федаш Юрко (Луки), Крутий Василь, Петях Юрко (Греца).
В. 279. Бухвак Юрій.
В. 282. Горбаль Пилип.
В. 289. Пирдза Іван.
В. 292. Боднар Марія, Стефанська Анна.
В. 294. Русин Василь.
В. 297. Хохла Стефан.
В. 298. Петровський Дмитро, Крупа Андрей.
В. 299. Грибіш Михайло, Буртик Петро.
В. 300. Герчовський Михайло, Кошарич Ів., Квасняк Іван, Павцю Онуфер.
В. 301. Квасниця Теодор, Семчук Мартин, Васляк Іван.
В. 303. Буждиган Теодор, Никіфорук Мих.
В. 304. Митришак Николай.
В. 308. Паньчук Семеон.
В. 311. Дроздовський Кріштоф, Венґжиновська Марія, Пшик Текля, Колодій Анна, Тамкала Маланка.
В. 312. Войтко Антін.
В. 315. Кархут Кароліна.
В. 318. Крушка Анна, Рочняк Пайза, Кібало Юлія.
В. 319. Бабінець Гринько, Фриндак Юрко, Микулич Андрусь, Кесеничак Феся.
В. 323. Тарнопольский Константин, Решотко Анна, Круна Павло.
В. 325. Билас Иосиф.
В. 326. Данилів Іван.
В. 327. Янко Франко.
В. 329. Данилів Іван, Чаплінський Максим.
В. 330. Ляктий Демко, Білик Ілярій.
В. 332. Лабюк Дмитро.
В. 336. Котович Лука.
В. 337. Ковальчук Настя.
В. 338. Заходняк Іван, Заходняк Афтаназій.
В. 340. Шестак Петро, Палиничка Андрій.
В. 341. Товарницький Василь.
В. 342. Черепаняк Михайл, Бобенчик Андрій, Сирвик Антін.
В. 343. Качмар Розалія.
В. 349. Корчинський Саверко, Костюк Петро.
В. 350. Лазорек Григорій, Токар Анна.
В. 357. Сокальчук Яків, Денека Андрій.
В. 361. Лазенга Анна.
В. 362. Деревяний Іван, Кавулич Василь, Савка Григорій, Скрентна Вероніка, Шцег Михайло, Желінський Іван.
В. 364. Гавронський Михаїл.
В. 367. Павлишин Іван, Кобрин Теодор, Тимків Николай, Попадюк Іван.
В. 369. Козьович Николай, Гнатишин Григорій, Дуркот Стефан, Романишин Дмитро, Загинайло Іван.
В. 371. Яцентий Никола.
В. 374. Овсяник Станислав.
В. 375. Несторович Катерина.
В. 381. Опшарський Франко.
В. 384. Василишин Гаврило.
В. 385. Когут Василь.
В. 386. Славич Олекса.
В. 387. Середич Василь, Шийка Гринь, Шийка Петро, Крисін Николай, Ковальчук Віктор.
В. 388. Першак Стефан, Лев Иван.

ЧЛЕНИ ВЗЯВШІ ПЕРЕСТУПНІ ЛИСТИ.

В. 16. Бинко Федор.
В. 26. Кардаш Андрей.
В. 33. Максимюк Антін.
В. 42. Рудавський Іван.
В. 53. Рудавський Михайло.
В. 55. Дошня Андрей.
В. 57. Било Константин.
В. 63. Ярошик Антін.
В. 65. Кравець Юрій.
В. 70. Гладкий Стефан.
В. 72. Крайник Петро.
В. 73. Сидор Андрей.
В. 92. Драгун Іван, Молинський Василь.
В. 99. Тимеко Роман.
В. 104. Ющик Петро.
В. 108. Мазовський Іван.
В. 119. Уленич Василь.
В. 120. Качмар Іван.
В. 126. Павлишин Михайло.
В. 147. Мельник Василь, Волинський Петро.
В. 155. Косідло Петро.
В. 171. Щербан Николай.
В. 182. Бережанський Василь.
В. 211. Гулей Марія.
В. 239. Коваль Текля, Янчук Юрко, Фіна Марія, Фіна Андрей.
В. 241. Гривна Марія, Гозницин Ева, Леськів Феська, Багний Антоніна, Негребецька Олена, Бурда Марія, Сташишин Анна, Валак Анастазія, Кадубець Ева, Пилипів Ядвіга, Сальчинська Юлія, Базарніцка Ксеня, Ткач Текля.
В. 250. Підкалицкий Іван.
В. 257. Модь Дмитро.
В. 286. Гловацкий Теодор.
В. 296. Кміцінський Іван.
В. 298. Лентовець Матій.
В. 309. Петришин Катерина.
В. 311. Петровський Іван, Іваніцький Іван, Палега Іван, Грицек Андрей, Юревич Іван (с. Софронія).
В. 378. Бац Миколай.

ЧЛЕНИ ПОМЕРШІ.

В. 1. Пласконь Северин.
В. 2. Дзюбко Роман.
В. 5. Лічко Петро.
В. 10. Горбаль Алексій.
В. 24. Вайда Юрій.
В. 70. Лань Петро.
В. 169. Гуздулич Петро.
В. 225. Данилів Сенько.
В. 237. Хорушко Петро.
В. 267. Мазига Марія.
В. 275. Дицкий Маргарета.
В. 326. Лазорик Михайло, Прокоп Іван.

ЗІСТАВЛЕНЄ.

В місяцю маю 1914 р. було членів в Р. Н. Союзі	20.251
В місяцю червню 1914 р. приступило нових членів до Р. Н. Союза	589
В місяцю червню 1914 р. принято наново в члени Р. Н. Союза	104
В місяцю червню 1914 р. принято з переступними листами	37
Разом	20.981
В місяцю червню 1914 р. суспендовано за неплачене місячних вкладок	258
В місяцю червню 1914 р. вичеркнено за неплачене місячних вкладок	117
В міс. червню взяло переступні листи	55
В місяцю червню 1914 р. померло	13
Разом	443

Число членів Р. Н. Союза в Америці з кінцем червня 1914 р. виносило 20.538. В місяци червни 1914 р. Р. Н. Союз побільшив ся о 287 членів.

УВАГА,

котру кождий місцевий Урядник і член Р. Н. Союза в Америці повинен пильно прочитати і до неї стисло застосувати ся.

Члени, оголошені в повисшім рекордовім справозданю як суспендовані або вичеркнені за неплачене місячних вкладок чи з иньших причин згідно зі статутом організації, коли хотять і на далі бути членами Р. Н. Союза, мусять зголосити ся в протягу сего місяця (липня) до своїх відділів і вписати ся наново, заплативши всі свої вкладки і залеглости до місцевої каси на руки відділових урядників. Як сего не зроблять до кінця липня 1914 р., то в серпни 1914 р. мусять виповнити нові деклярації, если хотять бути членами, подібно, як кождий новий кандидат. Ті зпов члени, котрі в міс. червни 1914 р. взяли переступні листи, а еще доси не зголосили ся до якогось иншого правно істнуючого відділу Р. Н. Союза в Америці, мають се зробити в місяцю липни 1914 р., бо на другий місяць, т. є. в серпни 1914 р. вичеркне ся їх з членів організації, а тоді вони можуть бути приняті до Р. Н. Союза тілько на підставі нових деклярацій.

Д. Капітула, гол. предс. Р. Н. С.
М. Угорчан, гол. рек. секр. Р. Н. С.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ ЛИПЕНЬ 1914 Р.

Член на ціле посмертне платить $1.25 а на половину посмертного 73 цнт.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Уряд „Товариства Українських Соколів", від. 170, подає до відома всім своїм членам, що звичайний місячний мітінґ відбуде ся сеї суботи, т. є. дня 11-го липня 1914 р. о годині 8-ій вечером в гали „Народного Дому" під ч. 72 Морріс стріт, Джерзи Сіти, Н. Дж. На сім мітінґу мусить кождий член явити ся і вирівнати свої залеглости, бо в противнім случаю буде суспендований з Товариства і з Р. Н. Союза. Обовязком кождого члена є припровадити на сей мітінґ хоть одного нового кандидата до Товариства і Р. Н. Союза. — Ст. Милянович, предс.; Ілько Осадців, секр.

ВІКСБЕРІ, ПА. Бр. сьв. Василія Вел., від. 278, повідомляє всіх своїх членів, що півpічний мітінґ відбудеть ся дня 12-го липня (в неділю) зараз по Службі Божій. Обовязком кождого члена є прибути на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Неявившій ся член заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — М. Кухта, секр.

ЛАЙЗЕНРІНГ, ПА. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 59, повідомляє всіх своїх членів, що дня 19 липня с. р. відбудеть ся півpічний мітінґ, на котрім будуть до полагодження дуже важні справи Братства. Неявившій ся член заплатить 50 ц. кари, а урядник $1.00. Просить ся всіх членів, щоби кождий старав ся єї приєднати для Братства і Р. Н. Союза бодай одного нового члена. Нових членів буде приймати ся на тім мітінґу без вступного до Братства, а після статута до Р. Н. Союза. — Н. Фурда, предс.; П. Коцан, кас.; А. Овад, секр.

ЕЛМАЙРА ГАЙТС, Н. Й. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 8, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбудеть ся 19-го липня с. р. Тому просить ся, щоби кождий член явив ся на мітінґу, бо в противнім разі буде караний. На мітінґу переведеть ся вибір нового уряду. Також буде приймати ся нових членів до Братства без вступного, а до Р. Н. Союза після літ. — Д. Сліпак, секр.

РОН, ПА. Бр. Преобр. Госп., від. 29, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що в неділю, дня 12-го липня (джулая) відбудеть ся півpічний мітінґ точно о год. 2-ій попол. в парохіяльній гали на Гров стр. На тім мітінґу здасть контрольна комісія тримісячне справозданє. Крім сего будуть до полагоджения иньші важні справи. Тому просить ся всіх членів Братства, щоби явили ся на тім мітінґу. Член, котрий не явить ся на сей мітінґ, заплатить 50 ц. кари, а урядник $1.00. Також просить ся всіх тих земляків, котрі еще не є членами Р. Н. Союза, щоби прибули на мітінґ, на котрім будуть могли приступити до Братства і до Р. Н. Союза. — В. Федак, секр.

ТОНАВАНДА, Н. Й. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла, від. 88, повідомляє всіх своїх членів, що дня 13-го липня с. р. відбудеть ся півpічний мітінґ. Неявившій ся член заплатить 50 ц. кари, а урядник $1.00. — Г. Зворецький, секр.

ЧІСГОЛМ, МІНН. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 116, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґи відбувають ся першої неділі по 20-тім кождого місяця о год. 2. попол. Член, котрий не приходить на означений час на мітінґу, заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — Д. Лобас, предс.; К. Плезя, секр.

ДОНОРА, ПА. Сестр. Пр. Діви Марії, від. 361, повідомляє всі свої членкині, що річний мітінґ відбудеть ся дня 19-го липня о годині точно о год. 2-ій попол. в гали при церкві. На мітінґу відчитаю контрольна комісія річне справозданє з діловодства. Також відбудеть ся вибір нового уряду на рік 1914. Обовязком всіх членкинь є явити ся на сей мітінґ. Просить ся всіх тих, котрі залягають з довгами, щоби були ласкаві вирівнати свої залеглости. Також подає ся до відома всім Русинам і Русинкам в нашій місцевости, що на тім мітінґу будемо приймати до Сестрицтва зовсім без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. Просимо скористати з доброї нагоди в теперішнім тяжкім часі. — Т. Більо, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Просьвіта", від. 204, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуть ся в суботу, дня 11-го липня (джулаї) 1914, о год. 8-ій вечер. під ч. 12 E. 8-ма ул. в Ню Йорку. На сих зборах повинен явити ся кождий член, бо є дуже важні справи до полагодження. — І. Жовнір, предс.; М. Гупаловський, секр. рек.; Н. Люлик, кас.

БРУКЛИН, Н. Й. Бр. Пресьв. Тройці, від. 203, подає до відомости своїм членам, що півpічний мітінґ відбудеть ся в суботу дня 11-го липня с. р. о год. 7.30 вечер. Член, котрий не явить ся в означений час на мітінґ, підлягає карі 50 ц., а урядник $1.00. Рівнож є повинностію кождого члена вирівнати свої залеглости до братської каси, бо в противнім разі буде виключений з Братства і з Р. Н. Союза. — П. Мальський, секр.

МІКІС РАКС, ПА. Бр. сьв. Володимира, від. 91, повідомляє всіх своїх членів, що півpічний мітінґ, на котрім здасть ся півpічне справоздане уряду і контрольорів, відбудеть ся дня 12-го липня 1914 р. в Р. Н. Домі зараз по Службі Божій. — А. Ланиця, секр.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подає ся до загального відома, що відділ 241 Р. Н. Союза в Нюарк, Н. Дж. зістав з днем 30 червня с. р. розвязаний згідно з приписами статута Р. Н. Союза. Обовязком членкинь розвязаного відділу зголосити ся з переступним листом в протягу місяця липня 1914 р., до котрогонебудь правно істнуючого відділу Р. Н. Союза в Америці.

Дано в Макаду, Па., дня 6-го липня 1914 р.

Д. Капітула, гол. предс.
М. Угорчан, гол. рек. секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

Еміліє Лесікевич пошукує свою тіточну сестру, АННУ СМИЧ, котра виїхала до Америки перед 16-ма роками з Нижанкович, пов. Перемишль, Галичина. Хтоби о ній знав або она сама, нехай повідомить про ню на понизшу адресу, а дістане $2.00 нагороди. Emilia Lesikewicz, Box 300, Aliquippa, Pa. 26-29

Де є ГЕЛЕНА ГЕЛМ ЗАХАРІЯСЕВИЧ, донька учителя. Походить з села Саджавки, повіт Скалат, Галичина. Хто би о ній знав, або вона сама, нехай повідомить про се на адресу: John Seidar Hnatiw, 104 Morris St., Jersey City, N. J. 26-28

Пошукую брата ОЛЕКСУ ГАЛАЙЦЬО, родом зі Заболотець, пов. Сянік, Галичина. Хтоби о нім знав, або він сам, зволить донести на адресу: D. Halaico, Marine Barracks, Port Royal, S. C. 28

ДЯКОУЧИТЕЛЬ з добрим тенеровим голосом, потрафить вести хор, учити діти, уряджувати представлення. Самотний. Є членом Р. Н. Союза. Обійме сейчас місце. Прошу голоситись на адресу: Sylvester Hryvnak, 41 Lowell Street, Rochester, N. Y. 28

ПРОДАМ ТАНО руські черенки 12 і 24 пунктові і одну друкарську машину 14½x22 враз з електричним мотором о силі одного коня. John Hanisk, 613 Carson St., Pittsburgh, Pa. 28*

АННА КАЛТЧИНСЬКА, з дому Анна Горонця, замешкала в Віліні, Вест Вірджінія, полишила свого мужа і родину, забравши з собою $450.00 готівки. Виїхала до Ню Кесли, Дел., де попередно перебувала, до Ілька Ференца. Перед виїздом наробила немало клопотів. Перестерігаєсь перед нею всіх знакомих. Jacob Kabczynski, 45 Motor Found y, Wheeling, W. Va.

Де є АННА ГУРНЯК, по мужу Юрчак, родом з Великого Поля, пов. Сянік, Галичина. Приїхала до Америки тому 7 літ. Мав перебувати в Лейтроб, Па. Пошукує її сестра. Хтоби о ній знав або вона сама, зволить повідомити на адресу: Mary Gornink, 401 John St., Harrison, Newark, N. J. 28-29

БРАВНСВІЛ, ПА. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла, від. 6, повідомляє всіх своїх членів, що дня 12. липня (джулая) відбудеть ся півpічний мітінґ. Довгуючим членам пригадує ся, щоби вирівнали свої залеглости. Неявивший ся член заплатить кару $1.00, урядник $2.00. Хто не може прийти, нехай пошлє гроші на адресу секретаря: John Markus, Box 14, Shering, Pa.

ПОЗІР! ПОЗІР!

УКРАЇНЦІ З ЕМБРІДЖ І ОКОЛИЦІ!

Заходом Аматорського Кружка в Ембрідж, Па. відбудеть ся

ДНЯ 11-го ЛИПНЯ (ДЖУЛАЯ) 1914 Р.

в руській гали при ул. Бриджи Ровд аматорське представлене

„СТРАЙК"

сценічний образ в III. діях з житя хлібороба в Галичині, П. Струтинського.

ОСОБИ:

Вокомин Підскакевич ... п. К. Віжак
Гаптий ... п. Ф. Гринюк
Настуня, його дочка ... п-на М. Петьо
Маруся, її подруга ... п-а А. Савкиш
Іван, жидівський понихач ... п. Т. Судія
Семен, академик ... п. Гр. Оліяник
Василь, господар ... п. І. Рапан
Василиха, його жінка ... п-на А. Матвій
Николай, парубок ... п. Н. Жук
Матій, парубок ... п. В. Резюшин
Мортко, арендар ... п. М. Гриневич
Павлуньо, школяр ... п. Ф. Черев
Юрко, школяр ... п. С. Боберський
Жандарм ... п. Ал. Садик

Режисер: п. Гр. Мончак.

По представленю відбудесь ВЕЛИКИЙ БАЛЬ.

Початок точно о год. 7-ій вечером.

Вступ для мущин 50 цнт., женщин 25 цнт.

Дохід на будову нової гр. кат. церкви сьв. Петра і Павла в Ембрідж, Па.

Тож просимо не забути,
І численно всі прибути,
З Ембридж, Літсдейл, околиці
Усі хлопці й молодиці!

28* КОМІТЕТ.

Хто би знав, де є ПЕТРО ПАСЛАВСЬКИЙ, що виїхав з Пітсбурга ще 8. цьвітня 1907 року з братом до Бофало, Н. Й., а описав по 2 чи по 3 днях пропав без вістки, або хто мі би подати певну інформацію що до його смерти, нехай зголосить ся письменно до:

Ruthenian Rectory,
109 Seventh St., S. S. Pittsburgh, Pa.

За певну і добру інформацію його жена призначила грошеву нагороду. (24-27-32)

ФАРМА НА ПРОДАЖ. З причини відізду до краю сподам 10-акрову фарму в Мілвіл, Н. Дж. Земля є добра, а довкола мешкають Русини. Продам танше як компанії теперь продають. Хтоби хотів купити, то прошу голосити ся на адресу: Wasyl Prokopyk, 1137 2nd Ave., New Kensington, Pa. 27-28

ПОЗІР УКРАЇНЦІ! Фарма 426 акрова враз з будинками і худобою дешево на продаж. Положена в прекрасній околиці, близько міста, школи, тартаку, фабрики сира і зелізниці. Продаєсь з причини смерти властителя. Маємо також на продаж кілька меньших фарм в низкій ціні і на легкі сплати. Пишіть ще нині, а ми Вам радо дамо відомість. Адреса: T. S., Box 5, Route 1, Lorraine, Jeff. Co., N. Y. 25-28

ДІВЧАТА І ХЛОПЦІ!!! ☛☛ ЧИТАЙТЕ!!!

Чи дійсно хочете виглядати красше? Єсли так, то старайтесь удержати буйний заріст волося. Коли маєте рідке і тонке волосе, або коли Вам випадає підчас літної горячки, посилайте сейчас по лікарство а не пожалуєте.

В фляшках по 50 цт. і $1.00. Гроші посилайте в реджістрованім листі або моней-ордером.

В фляшках по 50 і $1.00.

Гроші посилайте в реджістрованим листі або моней-ордером.

Адресуйте:
ST. LITWIN,
1637 SOUTH BROADWAY, "Drugstore"
ST. LOUIS, MO. 25-28

РУСЬКИЙ МУЗИКАНТ

достарчає музики на балі, весіля, концерти і т. п.

DMYTRO MELNYK, 17-28
338 E. 9th St., Room 14 New York, N. Y.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ДЯКО-УЧИТЕЛІВ!

З нагоди ювилею Т. Шевченка, видав я (літографічно) дві пісні і голоси (мішаний хор).

1) „СЬПІВАЦКА ДОБРАНІЧ НА СКОН Т. ШЕВЧЕНКА", партитура 75 цнт.

2) „ПОСЛАНІЄ", партитура 40 цнт.

Обі пісні разом висилаю за надісланєм $1.00.

3) СЛУЖБА БОЖА, на четири голоси (хор мішаний) зібрка нових композицій, як також мало знаних напівів хорових (партитури) $2.50.

Моя адреса: 26-28
MICHAEL BILANSKY
336 W. Centre St., Mahanoy City, Pa.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

ХОРІ ЛЮДИ! Чи стратили Ви терпіне, яке мали з причини Вашої недуги?

День за днем, тиждень за тижнем, місяць за місяцем, рік за роком, занимаюсь лїченєм хорих людий. Представте собі, кілько хорих я уже вилїчив, а кілько хорим укріпив житє. Коли Вам житє надоїло через пробоване так званих лїків і лїчуватєсь, що з Вами все гірше, в таким разі себе зверніть ся до старого опитного специялїста.

Він дасть Вам даром пораду, що Вам робити, щоби спасти житє і обяснить Вам недугу. Лїчу уже 20 літ з найліпшим результатом всї недуги, як: безсиле, затроєнє крови, гемороїди, біль жолудка, серця, легких, печінки, почок і т. п. Для недуг половых і нервових маю більші знані електричні апарати і Х-лучі, за помочию котрих переслїджаю Ваші внутрішні органи. Не кождий доктор має ті апарати, длятого, що суть дорогі. Хемічне розслїджуваннє мочи. Не відкладайте до завтра, а сейчас приходіть до звісного лїкаря: — 27 —

Dr. L. LANDES,
140 East 22nd St., New York, N. Y.
betw. 3rd & Lexington Ave.
Приймають ся хорих в годинах: від 10-ої рано до 8-ої вечер, а в недїлї від 10-ої рано до 4-ої попол. — Поради даром.

Власний дім.

Русини Пітсбурга!

Чи знаєте що гроші, то сила?

Старайте ся щадити та щадіть складати свої ощадности в стейтовім банку на розі вулиць 21— Carson і 14-ої.

Сей банк є одним з найстарших і найпевнїйших банків, що цїлковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші церковні, братські, спірські і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажанє звіт стейтових контрольорів.

Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ, на найлїпші лїнїї, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсї.

German Savings & Deposit Bank
cor. 14th & Carson Sts.,
South Side Pittsburgh, Pa.
Н. В. Рот, през. А. П. Міллєр, кас.
Ол. Бучак, урядн. банк.

Dr. WARD
СПЕЦІЯЛІСТ
МУЖЕСЬКИХ НЕДУГ

Моя кільканайцятьлїтна практика є до Вашої розпорядимости. Лїчу найновійшими методами всі секретні недуги, сифіліс, затроєнє крови, утрату жівотности, пропуклину, розширене жил, висушене, обезсилене, ревматизм, гемороїди, як також недуги міхура і нирок. ЦІНИ УМІРКОВАНІ. Єсли другі лїкарі не помогли Вам, прийдїть до мене на пораду. Звоїканя є небезпечне. Пораду даю даром. Прийдїть відвідати мій анатомічний музей і побачити чоловіка здорового і в хорої. Інтересне і поучаюче. Вступ вільний. 14-28

Dr. Ward
417 Sixt Ave., New York
Bet. 25th and 26th Sts.
Години: щоденно від 9 р. до 8 веч.; в недїлї: від 10 рано до 2 поп.

Ідїть за народом, де нарід іде!!!
до **М. ПЕТРОВСЬКОГО**
1500 So. 3rd Street. ST. LOUIS, MO.
у него склад вин, лїкерів, і пиво рівнородного сорта по цінах як найтаньших. — Простора саля на бали, весїля, мітинги і т. д. з всякою вигодою. Висилає ордери до всїх частий Злучених Держав, для розривки є саля білярдова. Балї що суботи. — Підпирайте старого союзовця. — 23 —

ВАЖНЕ ДЛЯ ТИХ, ЩО ГРАЮТЬ АМАТОРСЬКІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ.

ПЕРША РУСЬКА КОСТЮМЕРІЯ
В АМЕРИЦІ.

Посідаю великий склад першорядних народних русько-українських і иншого рода добірних костюмів як також потрібні прибори до характеризовання осіб, як: перуки, волося, бороди, вуси, шмінки і т. п. Ріжні ті випозичаю по дуже низких цінах. В нюйорських околицях убираєм і характеризуємо аматорів відповідно до ролї граючих на сценї. — Добірні костюми і відповідна характеризація надають особлившу красу кождій штуцї на аматорській сценї. — При замовленях треба присилати свое осіб і потрібних річий. Замовлення просить ся присилати що найменше 8 днів перед представленем на адресу: 32—

Mrs. EMILIA UHORCHAK,
66 SUSSEX ST., JERSEY CITY, N. J.

ДЕШЕВО ФАРМИ НА ПРОДАЖ!

1) Фарма, 300 акрів за $9000.00. 4 конї, 25 коров, сани, кури і господарські знаряди. Жадають три тисячі готівкою.

2) Фарма, 147½ акрів за $8.500.00. 4 конї, 17 коров, 10 свиний, кури і господарські знаряди. Два тисячі готівкою.

3) Фарма, 126 акрів за $4.500.00. 2 конї, 11 коров, кури і господарські знаряди. Тисяч готівкою.

Кромі сих маю ще богато инших фарм. Голосїть ся зараз або пишіть по інформації до:
Wladyslaw Lohr, Lowville, N. Y. 25-28

ПОЗІР! КОГУС І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

РУСЬКА БАНДА В КОГУС.

Хто хоче замовити добру музику на баль, весїлє або иншу забаву, нехай удасть ся до нас Русинів з повним довірєм.

Граємо дуже гарні марші і танцї. Хто замовить, той не пожалує. З замовленєм просимо удавати ся на адресу: 26—52

HARRY PYPIUK,
153 Ontario St., Cohoes, N. Y.

$2.00 МІСЯЧНО.

ДВА ДОЛЯРИ МІСЯЧНО. ДВА ДОЛЯРИ МІСЯЧНО.

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ.
Позаяк у нас осталось значне число 75 доларових говорячих машин, які новипродано перед Великоднем, тому ми рішили випродати сї гарні грамофони з 50 руськими піснями по $31.25 — з гаранцією на 10 літ. 27—
Коли Ви хочете бути вдоволеними, звертайтесь лиш до нашої фірми, яка існує вже від 20 літ і яка здобула собі довірє і повагу в Злуч. Державах і Канаді. Пришліть $5.00 на задаток а ми сейчас вишлемо Вам сей гарний інструмент.
Продаємо також много инших грамофонів на сплати по $2.00 місячно. — Жадайте нашого безплатного каталога музичних інструментів.

GREATER NEW YORK PHONOGRAPH CO.,
308 GRAND STREET, NEW YORK, N. Y.

$15 Шифкарта до краю! $15

Вятя! Родимці! Майте розум! Не платіть агентам високих цїн за шифкарту! Шануйте гроші! Перед купленєм шифкарти пишіть до нас! Наша ціна є:

$15 ШИФКАРТА ДО КРАЮ $15

Шифи експресові, знаменитї, їда скора і вигідна. Сюробуйте раз нас! Осібні каюти, кушелї, домовий харч! Виробляємо вільний переїзд граници! Чекаємо кождого на стацїї, провадимо на шифу, даємо вічліг — все ДАРОМ! СПІШІТЬ! НАПИШІТЬ ЛИСТ! Кождий дістане на дорогу дарунок! А хто хоче тілько за кілька долярів дістати ся до старого краю? Напишіть до нас зараз, або приїзджайте самі на понизшу подану адресу:

$28 дол. ШИФКАРТА З КРАЮ ДО АМЕРИКИ $28 дол.

AMERICA EUROPE CO., 109 Greenwich St., New York.
23— Число телефону 4548 Rector.

ХТО СЕЙЧАС КУПИТЬ ФАРМУ-ДІСТАНЕ РОБОТУ!

В послїдних днях одержала наша Компанія від одної із більших фабрик в Мілвіл лист слїдуючого змісту: До EUROPEAN COLONIZATION CO., 326 Main St., Milville, N. J.

Май 23, 1914.

ДОРОГИЙ ПАНЕ!

Покликуючись на розмову з Вашим менаджером п. Матоличом, подаємо до відома, що маємо вільні місця для 150 до 200 жінок або дївчат в нашій фабрицї цигар в Мілвіл. Можемо запевнити стале занятє і добрі платнї, пішліть кілька старающих ся о роботу, а дамо їм сейчас занятє. З правдивим поважанєм

SEIDENBERG & CO., Incorporated
Millville Branch.

P. S. — Платимо вже підчас науки.

May 23, 1914.

DEAR SIR: —

As per conversation with your Mr. Matolicz, we wish to state that we have positions open for 150 to 200 women & girls in our Cigar Factory at Millville, we can assure them steady employment and good wages; any applicants you will send us will be employed immediately.

Yours very respectfully,
SEIDENBERG & CO., Incorporated
Millville Branch.

P. S. we pay while learning.

РОДИМЦІ! ПОВИСШЕ ПИСЬМО ПОКАЗУЄ ВАМ НАГЛЯДНО, ЯКУ КОРИСТЬ МОЖЕ МАТИ ЧОЛОВІК, КОТРИЙ КУПИТЬ СОБІ ФАРМУ ПРИ ТАКИМ МІСТІ ЯК МІЛВІЛ. КЛИЧЕМО ПРОТЕ: СПІШІТЬ СЯ! КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ: КОЛИ МАЄТЕ ВЖЕ ДОРОСЛІ ДІТИ, ТО ДЛЯ ВАС І ДЛЯ НИХ Є РОБОТИ ПОДОСТАТКОМ. МИ СЕЙЧАС ПОСТАРАЄМО СЯ ВАМ О СТАЛУ РОБОТУ. ХТО СКОРШЕ КУПИТЬ, СЕЙ ДІСТАНЕ БЛИЗШУ ФАРМУ І ЛІПШУ РОБОТУ!

РОДИМЦІ! КУПУЙТЕ ВСІ В ОДНІМ МІСЦИ, А БУДЕМО МАТИ ЧИСТУ РУСЬКУ КОЛЬОНІЮ, А З ЧАСОМ І СВОЄ ВЛАСНЕ МІСТО.

ЦІНА ФАРМИ НЕЗВИЧАЙНО НИЗЬКА! СПЛАТИ ДУЖЕ ДОГІДНІ!

ПЯТЬ-АКРОВА ФАРМА КОШТУЄ ВСЕГО $400.00. Щоби дати нагоду Землякам легко набути фарму на власність, продаємо їх на найдогіднїйші сплати: ЗАДАТОК В ГОТІВЦІ ВСЕГО $200.00, А РЕШТУ РОЗКЛАДАЄМО НА МІСЯЧНІ РАТИ ПО $1.00 ВІД ОДНОГО АКРА. Хто хоче, то може купити фарми, які числять більше ніж 5 акрів. ДЛЯ ЛЮДИЙ, ЩО МАЮТЬ БІЛЬШУ ГОТІВКУ, МАЄМО НА ПРОДАЖ БОГАТО ФАРМ ВЖЕ ГОТОВИХ ВРАЗ З БУДИНКАМИ, ГОСПОДАРСЬКИМИ ЗНАРЯДАМИ І ІНВЕНТАРЕМ — В РІЖНИХ ЦІНАХ І В РІЖНИХ РОЗМІРАХ.

Перед приїздом пишіть на адресу менаджера компанії, п. Василя Матолича, 326 W. Main St., Millville, N. J. Найдогіднїйші днї: субота, недїля і понедїлок. Стережіть ся всяких непевних і підступних агентів і голосіть ся впрост до офісів компанії. 24—

АДРЕСА ОФІСУ В ФІЛЯДЕЛЬФІЇ:
THE EUROPEAN COLONIZATION CO.,
Drexel Building, 5th and Chestnut Sts., Philadelphia, Pa.

АДРЕСА ОФІСУ В МІЛВІЛ:
THE EUROPEAN COLONIZATION CO.,
Millville Trust Building, 19-20 High Street, Millville, N. J.

— 17 —

ли на тій займанщині на таких услівях, щоб дідич дав по десять моргів поля на кожду сімю, а за то сімя давати-ме йому до дванайцять літ двох робітників, тобто косаря і вязальницю на жнива й на косовицю, а по 12 літах будуть відробляти свій ґрунт по три дні в тижни... Щож ви гадаєте? Зразу — говорив батько — покійний пан додержував слова, а син його, теперішний пан, зачав обмежувати наші права... І свого поля не подужає й на чуже лакомить ся, тай жене на панщину що дня. Ох, ох! — закінчив тяжким зітхненєм старик і тревожно оглянув ся.

Баба-куховарка позасувала горшки в піч і стояла серед хати, сперши ся на кочергу й киваючи важко головою, закрученою в хустку. Вона замітила тревогу діда і поспішила його успокоїти:

— Не бійте ся, дідусю, говоріть сьміло. Я поглядаю на двері... і миш не пролїзе.

— Гарно поглядаєш — погадав Янко.

— Між нами є шпіон таки з нашого брата, бодай йому добра не було, та і ми і дідусь боїмо ся... — пояснила вона гостям.

— Драб! — крикнув місцевий фірман.

— Вже й став головним економом... — зітхнув дід.

— Все підслухує, тай доносить, — продовжала старуха — і такого пекла заварить, що аж стіни застогнуть... Ключник Глевтюк, оттой з вибалушеними очима — додала і сейчас крикнула на дівчину.

— А ти чого нащурила уха? Замітай мені хату, знай своє діло... а до чужого зась, бо зловлю за патли...

Фірман маршалка слухав уважно, а опісля зачав говорити:

— 20 —

тай стискав землякам руки і цілував ся з ними.

Та приємна стріча повіяла на душу Янка теплом і розсіяла його сумний настрій: спільне рабство, спільне лихо успокоювало його по-троха й зближало до братів, для яких пан Янчевський не в силі був настарчити лозини.

— Ну, сідай біля нас, синку, — сказав до нього дворецький. — Отсе наш сиротина... а тепер, як бачите, пана заихає за пояс...

— Таки так, розумієть ся... от і ми... Маршалок, велике діло...

— Го-го! Убери й пень а буде хорошень! — засьміяв ся фірман.

Всї відповіли також сьміхом і нагнули ся до стола.

— Сідай, сідай! — продовжав дворецький, — та роскажи нам, де ти бував, тай що видав? Які люди в сьвіті, та як простий нарід має ть ся в заморських краях?

— Цікаво! — замахав фірман головою.

— Ох, матінко! — протягнула баба. — І як тебе серед нехристів песиголовці не зїли?

— Там, бабусю, де я був, нема ні нехристів, ні песиголовців...то брехні! Всюди християни-католики, або лютерани... Православних там нема...

— Такі то християни! — махнула баба згірдливо рукою. — А за песиголовців не говори. Покійна дядина моеї матери, тїточна сестра Настї Суприихи... вона була за Гнатюком... отта, знаєте, хата з двома комінами зараз за Чумарчуком...

— Та годі, бабо! — заворчав дворецький на старуху. Як ти зачнеш плести свої теревенї, то й до рана годї тебе переслухати... Мовчи лїпше, та слухай, як говорять...

— 21 —

— Щож вам розказати, мої рідні краяни? — заговорив Кармелюк. — Всього й за місяць не розкажеш... Надивив ся я на такі чудеса, яких не побачу до смерти... Такі там міста, що їм ні початку ні кінця. А яка охарність, який порядок! Вулиці всї вимощені, хоч качай ся... А які каменниці, двори, церкви, дзвіниці! Глянеш в гору — упаде шапка з голови, кинеш оком — годі відорвати...

— Ну, на цілім сьвіті красшої від дзвіниці у Лаврі... — сказала баба.

— Не перебивай! — стукнув до стола рукою дворецький.

Баба замовкла, а Кармелюк заговорив знов:

— Такої високої, як дзвіниця у Лаврі, може й нема, але що до краси...

— В Київі сьвятї... — зачала було знов старуха, але побачила грізний погляд діда, заткала рот долонею і замовчала...

— Щодо краси то не здумати ні згадати... Видко, що за границею чимало богацтв і люди там живуть свобіднїйше.

— Свобіднїйше? — перервав фірман.

— Свобіднїйше... Такого кріпацтва, такої неволї, як тут, я там не бачив. Я довго жив у Франції, в столици Парижи.

— У Франції, що війною на нас іде? — закричав Явтух.

— Так!

В той час скрипнули двері і в хату увійшов якийсь служалець, неначеб то економ, в чамарці... В руці держав нагайку...

По хатї поніс ся всюди шепіт: „п а н к л ю ч н и к!"

— 24 —

— Милосердя! — крикнув дворецький.

— То хиба бити-ме до смерти! — буркнув Явтух.

— Що? Я тебе... — підскочив ключник.

— Ану, спробуй! — і Явтух випрямив ся спокійно.

Не знати, як була би скінчила ся та сцена, колиб не Кармелюк. Ненадїйний напад ключника на хлопця, скровавлений вид останнього, його крик і храпливі стони зробили таке потрясаюче вражінє на Янка, що він задеревів від страху і зразу не міг рушити ся з місця... Тепер він кинув ся з приказуючим криком: „Досить", зловив за руку ключника та здусив так сильно, що аж затріщали кости.

— Ай! — крикнув біщений ключник .— Завтра я тебе... панича...

Но стрінув ся з таким поглядом Янка, що не міг докінчити погрози і вийшов скоро з хати.

Село вже спало; пусті вулиці потонули в сумерку безмісячної ночи; сади здавали ся якимись кострубатими чудовищами, що скривали в собі і хати і самих жителїв; мертва тиша лежала кругом; лиш деколи за рікою загавкала собака...

В таку глуху пору пробиралась якась тїнь попід плоти в напрямі річки. Тїнь задержувала ся на хвилю, то пускала ся знов вперед, то озирала ся позад себе й шептала пристрастно:

— Невжеж паничі не заступлять ся?... Так дружно жили... Особливо Альойзій... Та „панська ласка лиш до порога"... А та гадюка набреше... і завтра буки! Нї, се не може бути! А коли так! Но, тодї і конець! Ніж йому й собі!

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

ІВАН НЕМЕТ

б. заступник ц. і к. КОНЗУЛЯ

457 WASHINGTON STREET, NEW YORK, N. Y.

395 BROADWAY NEW YORK | 1507 SECOND AVE., NEW YORK | 150 SECOND ST., PASSAIC, N. J.

ОДЕРБЕРГ-ШЛЕСК-АВСТРИЯ. 19—

„Висилаючи гроші до краю почтово чи телеґрафічно, викуповуючи шифкарти чи переводячи справи нотаріяльні, памятайте на адресу чоловіка який стоїть від трийцять літ на сторожи ваших інтересів і обслугує кождого чесно, скоро і добре".

JONH NEMETH, 457 Washington St., New York.

BANK OF EUROPE

ПЕРШИЙ, СЛАВЯНСЬКИЙ, СТЕЙТОВИЙ БАНК В АМЕРИЦІ

ПІД ДОГЛЯДОМ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСТИ.

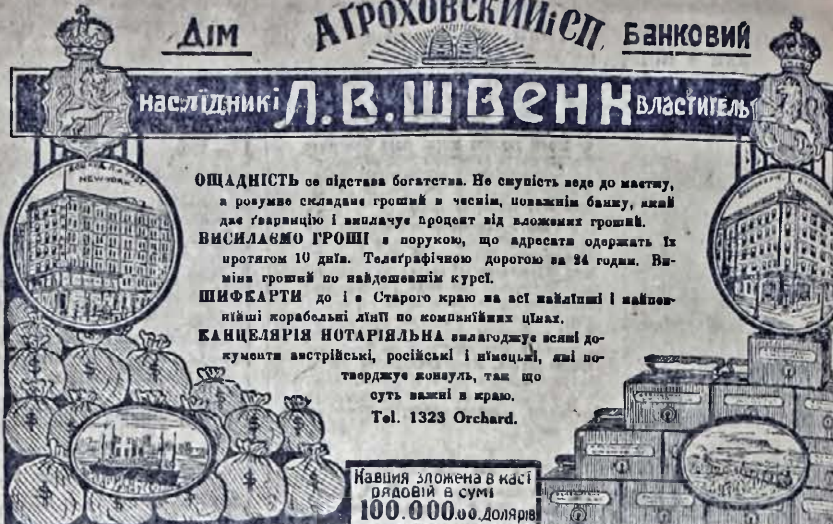
FIRST AVE. Cor. 74 Str., NEW YORK, N. Y.

Капітал і надвижка $250,000.00. Щадничі вкладки $2,500,000.00.

ПРИНИМАЄ ЩАДНИЧІ ВКЛАДИ, ПЕРЕСИЛАЄ ГРОШІ ПОЧТОЮ І ТЕЛЕҐРАФІЧНО.

По інформації пишіть в рідній мові. 25—

Банк отворений щодня від 9—3, в суботу від 9—12. В понеділки і четверги від 7—9.

Жерело здоровля.

Проф. ОВЕН переконав ся, що люди терплять і не є в силі позбутись терпінь тому, бо удають ся до докторів, не посідаючих практики, або до аптикарів, які не мають права на лїченє. Щоб викорінити недуґу, треба конечно удатись до доктора-специялїста, котрий посїдає диплом науки і обширну практику.

Проф. ОВЕН має не лише диплом специялїсти, але і обширну 34-лїтну практику, яку набув через часте лїченє і в Лондонськім шпиталю „Ді Ґрейт Госпітал оф Лондон" через що є обезпечений з подібним організмом до того степени, що нема для него недуги, якої він цілковито не вилїчив би, з якої то причини люди і називають його штуку і відомости „ЖЕРЕЛОМ ЗДОРОВЛЯ".

Ґарантує він за цілковите вилїченє всяких, скомплікованих і хронічно-застарілих недуг.

СЕКРЕТНІ МУЖЕСЬКІ І ЖЕНСЬКІ НЕДУГИ. — Нема слабого, якого Проф. ОВЕН в короткім часї не вилїчив би в венеричної недуги. Нема доктора в Америці, який отримав би тілько подяк за цїлковите вилїченє, як Проф ОВЕН.

Длатого, коли долягає Вам яка-небудь недуга, то опишіть її докладно, з увагою і пришліть на адресу:

Prof. OWEN, M. D.

221 E. 17th St., Dep. Y. NEW YORK, N. Y.

Ті, котрі хочуть бути лично оглянені, могуть приходити: В будні дни від год. 10-ої рано до 5-ої вечер. У вівторки і пятниці від год. 10-ої рано до 8-ої вечер, а в неділї і сьвята від 10-ої рано до 1-ої пополудни. 26—31

СПРОБУЙТЕ НАШОГО ФОНОГРАФУ 3 МІСЯЦІ БЕЗПЛАТНО!

$1.00 МІСЯЧНО

Сли не буває добрий, зверніть нам. Ся проба не буде Вас коштувати ані цента. Тисячі наших костумерів пересьвідчилось, що наш фонограф є найліпшим.

24 і 50 руських пісень безплатно.

Ґаранція на 15 літ.

Продаємо дешевше, як другі компанії, позаяк ми є ФАБРИКАНТАМИ. 23—

Пишіть до нас по-руськи, а ми вишлемо Вам даром гарний, ілюстрований катальоґ.

ROYAL PHONOGRAPH CO.

91 E. 4th St., Dep. 5. NEW YORK, N. Y.

$15 Шифкарти до Старого Краю $15

За $15.00 можете повернути до Старого Краю на найлїпших шифах, відходячих в днях 16-го і 30-го липня, а на всї инші днї по $22.00 до пристаний (портів) БРЕМЕН, ГАМБУРГ, РОТЕРДАМ або АНТВЕРПІЯ. Удайте ся тілько до нас, листовно або особисто, а переконаєтесь о правдивій дешевости шифкарт; ручимо, що нигде дешевше не дістанете, як лише у нас. Ми стараємось всегда, щоб пасажири були вдоволені в подорожи, даючи їм вигідне місце на шифі, що чотирох пасажирів дістають осібну кімнату, страви подавані до стола, електричне осьвітлення, вільна купіль і всякі вигоди, яких не найдете на инших шифах.

EUROPEAN STEAMSHIP CO. Dept. S.

115 FIRST STREET, NEW YORK, N. Y.

$25.00 ШИФКАРТИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ $25.00

15 ДОЛЯРІВ ДАРОМ!!!

Хто хоче одержати гарний ґарантований на 10 літ ґрамофон 35 доляровий за $20.00 і 32 штук найгарнійших руських пісень і музик на тижневу сплату по 50 цнт., нехай напише зараз до нас а ми сейчас пришлемо Вам сей гарний грамофон, а если будете з сего ґрамофону задоволені, то будете сплачувати по 50 цнт. тижнево. Не вдоволитесь, то не будете платити.

ХТО ХОЧЕ МАТИ $15 ДАРОМ нехай пише зараз до нас, залучаючи марку на пересилку.

STANDARD PHONOGRAPH CO.

343 E. 9 Street. New York, N. Y.

ПЕТРО ЯРЕМА

руський погребник

випозичає кареті на весїля, хрестини і всякі другі забави.

116 Ave. A., New York, N. Y.

Телефон: Orchard 2568.

Не тратьте надії!!!

ПРОФ. ДАЙЧ, ДР. МЕДИЦИНИ

который був в шпиталях Дитя Ісус і Св. Духа.

Одинокий правдиво руський доктор (без тлумачів) лїчить особисто за дуже уміркованну заплату, дуже успішно всякі недуги мущин женщин і дїтий. Принимає хорих в понедїлки, середи і пятниці до 8-ої год. вечером; в вівторки, четверги і суботи від 11-ої години рано до 6-ої вечером; в недїлї і сьвята до 4-ої пополудни. 20—

DR C. DEUTSCH,

229 East 14th St., New York City.

Tel.: Stuyvesant 933.

Д-ра Ріхтера

Pain-Expeller

Усуває всякі болї як: ревматизм, подаґру і невральґію. Є помічним средством проти параліжу суставів і мускулів, як також на звихнення і легкі рани. Скоро усуває переходолу, інфлюенцу і біль горла. Запобігає запаленю легких, усуває докучливі болї груди, голови і зубів.

Чотири до пять крапель до одної склянки води дасть Вам знаменитий лік проти всяких долегливостий горла.

Уживаючи стало 4 краплї до одної шклянки води, усунете корчі жолудкові і зле травлене.

Сей правдивий лік находить ся тільки в такій коробці, яка тут представлена.

Вистерігайтесь численних наслідувань.

25 і 50 цнт. бутелька у всїх аптиках. 25—

F. Ad. Richter & Co.,

74-80 Washington St., New York, N. Y.

ОДИНОКА ПРЯМА ЛІНІЯ МІЖ Росією а Америкою | Росією а Канадою

Точка 10-дневна подорож.

Найпосїшнїйші, найгарнїйші і найбільші дво-шрубові пасажерські кораблі ... Лібавою а Ню Йорком і з Ню Йорку ... Ротердаму і Лібави. Низькі цїни.

Звертайтесь до:

A. E. JOHNSON & CO., Gen. Pass. Agents

37 Broadway, New York, N. Y.

ШКОЛА АКУШЕРІЇ!

ЖІНКИ! Учіть ся акушерії в нашій школі або у себе в дома. Наука в російській або польській мові. По скінченю видаємо дипльом. Лїчимо успішно всякі хороби мущин, жінок і дїтий, а особливо ... хороби. Адресуйте:

Dr. C. DEUTSCH, School of Midwifery

229 E. 14th St., Dpt. S. New York, N. Y.

Telephone: Stuyvesant 933.

R. J. Glick Аґент асекурацийний від огня.

Офіс находить ся в WILLIAM McCONNEL BUILDING SHAMOKIN, PA.

— 18 —

— Гм! Розумієть ся... Се оглда... Скажемо примірок, коли тобі дали... — зачав він розмувати — гм... коли тобі дали... ну... най буде дві руки, но відрізати їх по локоть, то лишилаб ся лиш одна рука... воно точно... гм... як то не зручно... головно — привичка, опісля ти научив би ся обома робити. А тут тілько дві половинки... сєбто одна...

— Ха, ха! Та яка одна? — крикнув фірман.

— Хиба два бервена...

— Ще пів біди, як пан, чи там звір-економ катує, — сказав Явтух, — а то у нас в сусїдстві пані Хойнацька каже при собі бити хлопів буками...

— А вона очи пялить?—цїкаво спитав фірман.

— Пялить...

— Го-го! — пробурмотїв фірман. — А у нас і досї не настарчило. Пан вирізав всю свою дозину, тай мусїв купувати у другого... Все лиш кричить: буків і канчука. Чи завиниш, чи нї — то бє... Щоб шкіра бідна ніколи не гоїлась, бо як вигоїть ся, то і дрюком не дошкулиш!

— От, каторжний! — не видержала баба.

— Злодїй! — добавив фірман.

— Ох, ох! — зітхнув дїд.

На той час дївчина, що замітала хату, дійшла до самого мисника, підняла голову й побачила Кармелюка.

— Ох, лелє! Панич в хатї! — крикнула вона і скочила з переляком.

Всї задеревіли й зірвали ся зі своїх місць на ноги.

— Слава Богу! — сказав Кармелюк, вступаючи з тїни.

— На віки слава — відказали мимохіть і дворецький і баба.

— 19 —

Всї поглянули із здивованєм на гарного молодця в панськiй одежі: не-панський, а простонародний привіт збив всїх з пантелику.

— Не пізнали мене, добрі люди? — заговорив Кармелюк, підходячи до самого каганця. — І ви, бабусю, не пізнали?

— Ой, паничу... стала протирати очи баба — голос трохи знакомий... немов пізнаю... і не, пізнаю...

— Та Янко Кармелюк!

— Янко? Ясь? Любий мій! Не вжеж? — закричала радісно старуха. — Ходи, най приголублю... Се свій, — клинула вона до присутних і стала обнімати Янка.

— Бабусенько, ви все однакові! — сказав Янко, цїлуючи руку старухи.

— Хе, синку, засушений гриб, поки черви не поточать, однакова..., А от ти віврочку пан-паном, молодець-молодцем! А який гарний, хоч малой... Не правда-ж, дївчино?

Дївчина засоромилась і закрила лице фартухом.

— І пан дворецький тут? — звернув ся Кармелюк до дїда.

— Здоров, здоров, пане Янку! — відозвав ся привітливо дїд і зачав його обнімати.

— Чудасія! — крикнув фірман і став цїлувати Янка.

І я тут! — відозвав ся Явтух.

— Явтуху любий, та ґраєш ти гарно... — І Кармелюк потряс Явтуха за руку і голосно з ним поцїлував ся.

В хатї поніс ся радісний гомін. Всї обступили Янка; кождий старав ся привитати його теплим словом. А Янко кричав: „Свирид, Гнат, Остап"...

— 22 —

III.

— Що тут такого? — крикнув ключник і визвірив ся до Явтуха.

Сей поглянув зпід лоба на ключника і відповів глухо:

— То пан фірман розказував, як у нього тровили медведя... А я сказав...

— Я тобі дам зараз медведя! — зачав панський шпіон, та в сю хвилю вбігла в хату господиня й перервала його репліку:

— Де та Фрося? — крикнула вона, придивляючи ся присутним. — І льокая Стецька нема... Пан лютий... Як не прийдуть, то і з вас шкіру здеруть... Ой, мамо моя, що вони собі думають? Пан потребують ключника... Біжіть всї шукати Фросї... Ой, що то буде?

І повертїла ся ще трохи по хатї тай вибігла. За нею вийшов ключник, а за ним поплентали ся всї двірські служальцї. Осталі притихли і стали шептати:

Кармелюк підійшов до дївчини, що з ляку сховала ся за піч.

— Ти, дївчино, з якої части села?

— З Надровянської — відповіла вона тихо.

— А! Значить ся, близко мого дїда Свирида?

— Третя хата...

— То ти мусиш знати всїх на „кутї"...

— Так...

А Свиридову небогу (племінницю) знаєш? — промовив Кармелюк. — Дївчину... звуть Марійкою...

— Знаю...

— Щож вона, жива... здорова?

— Хвалити Господа!

— 23 —

— Певно віддала ся? — вимовив викушено Янко.

— Нї.

— О! — крикнув він і замовк.

Дехто звернув увагу на його оклик.

— До неї сватали ся — пиняво зачала дївчина — та вона ані дуду... Все когось ожидає...

— Серденько моє! — клинув Янко.

Дївчина підняла на нього наляканї очи й почервонїла.

Янко підійшов до вікна, щоб укрити своє зворушенє і приложив горяче чоло до студеної шибки.

Коло стола шептали собі тихцем про Фросю...

— Ох, буде біда! — говорив тихо дворецький — І що та повія думає? Так знає певно, кілько доведеть ся всїм витерпіти від того ката вовкового.

— Того то запросив до себе наш дїдич, — замітив Явтух. — То-то десь меле тепер язиком...

— А сам утане за Фросею, — сказав весело хлопець і ударив по бубнї.

— Чого? — засьміяв ся фірман.

— Що ти! — налякав ся дворецький.

— Таки так! Я бачив, як він її обіймав... Сопить сатана, а вона...

Не вспів хлопець докінчити, як нараз отворили ся двері і канчук врізав ся йому в голову.

— А ти, гадюко! Паршива худобо! Я тебе закатую! Я розірву тобі до ух твою хавку за такі слова! Кишки випущу! — І за кождим словом бив канчуком по голові і лиці...

— Ой, Мати Божа! — крикнула баба й зачала шептати молитва.